

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

***КАРАЗІНСЬКІ ЧИТАННЯ:
ЛЮДИНА. МОВА.
КОМУНІКАЦІЯ***

Тези доповідей

XXIV Міжнародної наукової конференції

(7 лютого 2025 року, Харків, Україна)

Електронний ресурс

Харків 2025

УДК 81 (082)

К 22

*Реєстраційне посвідчення УкрІНТЕІ МОН України
(посвідчення № 727 від 09 грудня 2024 року)*

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням
Вченої ради Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна (протокол №14 від 26 травня 2025 року)*

Редакційна колегія: Наталія ОНІЩЕНКО (відповідальний редактор),
Світлана ВІРОТЧЕНКО, Ірина ШЕВЧЕНКО,
Олександр РЕБРІЙ, Ірина ХОЛМОГОРЦЕВА,
Ірина МОРОЗОВА, Ганна ГУССЕВА, Юлія ЛАХМОТОВА,
Анастасія ЛУБЕНЦЕВА (відповідальний секретар)

Адреса редакційної колегії: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 4
Факультет іноземних мов
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Відповідальність за достовірність викладених фактів, автентичність цитат, правопис, стиль, а також правильність списку використаних джерел несуть автори тез, які включені до електронної збірки.

К 22 Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація : тези доповідей XXIV Міжнародної наукової конференції (7 лютого 2025 року, м. Харків, Україна) [Електронний ресурс]. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. (PDF 160 с.)
URI <https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/21706>

До збірника увійшли тези доповідей, присвячені проблемам іноземної філології, методики викладання іноземних мов, перекладу, міжкультурної комунікації, літературознавства.

Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних спеціальностей.

Усі тези перевірено на наявність текстових запозичень за допомогою системи StrikePlagiarism.com.

URI <https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/21706>

© Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна, 2025
© Колектив авторів, 2025

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

V.N. KARAZIN KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY

SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES

***KARAZIN READINGS:
HUMAN. LANGUAGE.
COMMUNICATION***

Abstracts

of the 24rd International Scientific Conference
(Ukraine, Kharkiv, February 7, 2025)

Electronic resource

Kharkiv 2025

UDC 81 (082)
K 22

*Registration certificate UkrINTEI
(№ 727 December 09, 2024)*

*Approved for distribution in the Internet by the decision of of the Scientific
Council of V. N. Karazin Kharkiv National University
(Protocol No 14, of May 26, 2025)*

Editorial board: Nataliia ONISHCHENKO (Executive editor),
Svitlana VIROTCHENKO, Iryna SHEVCHENKO, Oleksandr REBRII,
Iryna KHOLMOHORTSEVA, Iryna MOROZOVA, Hanna HUSIEVA,
Iuliia LAKHMOTOVA,
Anastasiia LUBENTSEVA (Responsible Secretary)

The editorial board address: 61022, Kharkiv, Svobody sq., 4,
School of Foreign Languages
V.N. Karazin Kharkiv National University

The authors are responsible for the content and accuracy of the facts set forth in the abstracts included in this electronic collection.

Karazin Readings: Human. Language. Communication : Abstracts of the 24th
International Scientific Conference (February 7, 2025, Kharkiv, Ukraine)
[Electronic resource]. Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University,
2025. (PDF 160 p.)
URI <https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/21706>

The collection includes abstracts on the issues of foreign philology, foreign language teaching methods, translation, intercultural communication, literary studies. For researchers, teachers, post-graduate students, students majoring in philology. All abstracts were checked for academic plagiarism using the StrikePlagiarism.com system.

URI <https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/21706>

UKRAINE IN DER „SÜDDEUTSCHEN ZEITUNG“ ENDE 2024

Abaschnik Volodymyr,

Prof. Dr. phil. habil., Professor im Lehrstuhl für Philosophie und
Sozialwissenschaften,

Nationale Medizinische Universität Charkiw, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2584-5929>

Summary: *This article focuses on the current image of Ukraine in the German media, which is demonstrated using the example of the renowned 'Süddeutsche Zeitung' (Munich). Various aspects of the relevant reports and news items in this newspaper at the end of 2024 are considered.*

Keywords: *Germany, peace, war, media, Süddeutsche Zeitung, Ukraine.*

Nach dem russischen Angriff auf die Ukraine am 24. Februar 2022 rückte das überfallene Land ins Zentrum der internationalen Medien, darunter der deutschen Zeitungen. Im Weiteren wird auf die Besonderheiten des Ukraine-Bildes in einer der größten deutschen Zeitungen am Ende 2024 hingewiesen, nämlich der „Süddeutschen Zeitung“. Im Voraus ist zu erwähnen, dass diese Zeitung seit dem 6. Oktober 1945 in München täglich (außer Sonntag) erscheint sowie knapp 1,3 Millionen Leser nicht nur in Deutschland, sondern auch in der ganzen Welt hat [1]. Da der Autor wegen des jetzigen russisch-ukrainischen Krieges keinen Zugang zur Druckausgabe der „Süddeutschen Zeitung“ hat, wird die entsprechende Internetausgabe berücksichtigt, die seit dem 6. Oktober 1995 den Lesern zur Verfügung steht [2].

Die Ukraine-Thematik erscheint in der Regel in der speziellen Rubrik „Ukraine“ in der Internetausgabe der „Süddeutschen Zeitung“. Aber auch die anderen Rubriken dieser Zeitung (etwa Politik, Wirtschaft, Kultur) widmen bestimmte Materialien der Ukraine, obwohl es in dem Jahre 2024 nicht so oft, wie etwa 2022 oder 2023 war. Auch in der Sparte „Die wichtigsten Nachrichten“ werden verschiedene Meldungen aus der Ukraine bzw. zur Ukraine veröffentlicht, die vor allem von der Deutschen Presse-Agentur (dpa) übernommen werden. So ist in dem Beitrag „Zwei Tote durch russischen Drohnenangriff im Gebiet Charkiw“ (28.11.2024) zu lesen: „Im ostukrainischen Gebiet Charkiw sind zwei Männer durch eine russische Drohne getötet worden“ [3].

Zwar dominiert in den erwähnten Rubriken der „Süddeutschen Zeitung“ vor allem die Kriegsthematik in bezug auf die Ukraine, insbesondere in der speziellen Sparte „Wo die Front verläuft. Tag 1000 etc.“. Es gibt aber auch andere Aspekte, die von den Journalisten dieser Zeitung berücksichtigt werden, obwohl jene auch als Folgen des jetzigen Kriegs zu betrachten sind. Solche Artikel sind insbesondere in der Beilage, also in der Ausgabe „Süddeutsche Zeitung. Magazin“ zu finden. So wurde im Bericht „Mit Borschtsch gegen Putin“ (28.11.2024) von Lars Reichardt (Text) und Fabian Ritter (Fotos) ein „friedliches Leben“ in der Westukraine thematisiert: „In einer Freiwilligenküche in Lwiw arbeiten Menschen aus aller Welt rund um die Uhr zusammen, um Tütensuppe für die ukrainischen Soldaten an der Front herzustellen“ [4].

Am 01. Januar 2025 veröffentlichte der bekannte Journalist und Außenpolitik-Ressortleiter der „Süddeutschen Zeitung“ Stefan Kornelius den Artikel „In der Ukraine wird sich die neue Weltordnung entscheiden“. Hier wird zwar die zweite Amtszeit des neuen-alten Präsidenten der USA besprochen, die erwähnte Überschrift rückt aber die Ukraine ins Zentrum der Weltpolitik [5]. Somit ist abschließend hervorzuheben, dass zwar verschiedene Seiten des Ukraine-Bildes in der „Süddeutschen Zeitung“ Ende 2024 dargestellt werden, wobei die Kriegs- und Friedensthematik im Mittelpunkt steht.

Literatur:

1. Süddeutsche Zeitung. URL: https://de.wikipedia.org/wiki/Süddeutsche_Zeitung (Last accessed: 01.01.2025).
2. Süddeutsche Zeitung. URL: <https://www.sueddeutsche.de/> (Last accessed: 01.01.2025).
3. Zwei Tote durch russischen Drohnenangriff im Gebiet Charkiw. URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/krieg-in-der-ukraine-zwei-tote-durch-russischen-drohnenangriff-im-gebiet-charkiw-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-241128-930-301730> (Last accessed: 01.01.2025).
4. Mit Borschtsch gegen Putin. URL: <https://sz-magazin.sueddeutsche.de/leben-und-gesellschaft/borschtsch-ukraine-suppe-front-soldaten-helfer-lwiw-94554?reduced=true> (Last accessed: 01.01.2025).
5. In der Ukraine wird sich die neue Weltordnung entscheiden. URL: <https://www.sueddeutsche.de/meinung/usa-china-russland-europa-kommentar-li.3174678?reduced=true> (Last accessed: 01.01.2025).

ПРОЦЕДУРА ДОДАВАННЯ ХУДОЖНІХ ПОРІВНЯНЬ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ В МЕЖАХ СТРАТЕГІЇ ОДОМАШНЕННЯ

Ахмедова Е. Д.,

доцент кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4515-4359>

Summary: *The research focuses on fiction similes as cognitive structures and examines addition of similes absent in originals. Drawing on Lakoff's theory, metaphors are understood as the mapping of a target domain "A" through a source domain "B" based on the structure "A is B". Similes, viewed as explicit conceptual metaphors, are represented as "A is like B". Addition realises domestication and enriches texts with similes that fit originals' style and meaning.*

Keywords: *addition, cognitive analysis, domestication, fiction simile, translation procedure, translation strategy.*

Метою цього дослідження є аналіз українського перекладу англійських романів Д. Тартт («Щиголь» та «Таємна історія») та М. Етвуд («Сліпий убивця»), вивчення художніх порівнянь як прояв концептуальної метафори та застосування в українському перекладі процедури додавання художніх порівнянь, відсутніх в оригіналі, яка втілює стратегію одомашнення.

Відповідно до теорії концептуальної метафори Дж. Лакоффа, метафора є осмисленням домену цілі («А») через призму домену джерела («Б»), що базується на когнітивній структурі «А є Б» [8, с. 205–206]. Ж. Фоконьє та М. Тернер, аналізуючи порівняння як експліцитну концептуальну метафору, тлумачать його як часткове перенесення структури із домену джерела («Б») на домен цілі («А») [7, с. 146]. Структура порівняння відрізняється від метафори наявністю експліцитного маркера «як/наче» [6]. Отже, когнітивна модель художнього порівняння може бути виражена пропозицією «А є як/наче Б».

Спираючись на тлумачення стратегії одомашнення Л. Венуті [9], трактуємо її як таку, що втілюється через застосування «вітчизняних літературних канонів» [9, с. 241]. Згідно з ідеями дослідників Ж.-П. Віне і Ж. Дарбельне, перекладацьку процедуру розглядаємо як поетапний процес розв'язання конкретної проблеми, у ході якого перекладач застосовує свої

когнітивні навички та мовленнєві вміння [10]. Отже, процедура додавання художніх порівнянь у перекладі – це поетапний когнітивний процес розв’язання перекладацького завдання або проблеми, спрямований на збагачення тексту художніми порівняннями, які відсутні в оригіналі, але відповідають його стилю та змісту.

Reenie felt Mr. Griffen had been sprung on her [4, с. 145]. – *За відчуттям Ріні, містер Гріффен звалився їй, як сніг на голову* [1, с. 175]. «Падати як сніг на голову», що означає «зовсім несподівано; раптово» [3], є прикладом процедури додавання художнього порівняння до українського перекладу, яке відсутнє в оригіналі. Переклад є влучним, оскільки “spring on” має значення «раптово попросити когось про щось, коли ця людина цього зовсім не очікує» [5]. За контекстом, домробітниця Ріні не очікувала, що її роботодавець раптово запросить на обід свого конкурента, містера Гріффена, і тепер їй потрібно у стислі терміни приготувати їжу та підготувати дім. Такий підхід дозволяє перекладачеві адаптувати текст до культурного контексту та естетичних очікувань читачів, водночас зберігаючи цілісність твору.

Література:

1. Етвуд М. Сліпий убивця. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 512 с.
2. Мартинюк А. П., Ахмедова Е. Д. Когнітивний перекладацький аналіз художніх порівнянь. *Cognition, communication, discourse*. 2021. Is. 23. P. 72–86.
3. Фразеологічний словник «Горох»: веб-сайт. 2024. URL: <https://goroh.pp.ua/Фразеологія/> (дата звернення: 14.12.2024).
4. Atwood M. *The Blind Assassin*. Kettering : Virago Press, 2009. 656 p.
5. Cambridge Dictionary: веб-сайт. 2024. URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 14.12.2024).
6. Cuenca M. J. Beyond compare. Similes in interaction. *Review of Cognitive Linguistics*. 2015. Vol. 13, Is. 1. P. 140–166.
7. Fauconnier G., Turner M. B. Conceptual Integration Networks. *Cognitive Science*. 1998. Vol. 22, No. 2, P. 133–187.
8. Lakoff G. The contemporary theory of metaphor. *Metaphor and thought*. 1993. P. 202–251.
9. Venuti L. Strategies of Translation. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. 2001. P. 240–244.
10. Vinay J.-P., Darbelnet J. *Comparative Stylistics of French and English. A Methodology for Translation*. Amsterdam, Philadelphia : J. Benjamins, 1995. P. 6–50.

НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ТВОРЧИЙ ПРОЦЕС

Безвесільна Н.Т.,

старший викладач, Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна,
<https://orcid.org/0009-0000-6230-5959>

Дудка Л.А.,

старший викладач, Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна,
<https://orcid.org/0009-0005-0081-3145>

Summary: *The problems of French language teaching methodology never lose their relevance. And the more diverse the forms of conducting French language classes with students, the better results are achieved in these groups. During communication on the topics of “Free Time”, “My Future”, “My Life”, and so on, students have the opportunity to exchange a fairly large amount of information. Another interesting form of working with students is using excerpts from French poetry.*

Keywords: *creative process, dialogue, forms of classes, outlook, problems of methodology, role-playing, situation.*

Проблеми методики навчання французької мови ніколи не втрачають своєї актуальності. І чим різноманітніші форми проведення занять з французької мови зі студентами, тим кращі результати досягаються в цих групах.

В часи війни, працюючи зі студентами в аудиторії, особливо ретельно потрібно підтримувати позитивну обстановку в аудиторії, бажання вивчати щось нове, бажання саморозвиватися.

Вивчаючи французьку як другу іноземну мову, під час спілкування за темами “Вільний час (Mes loisirs)”, “Моє майбутнє (Mon avenir)”, “Моє життя (Ma vie)” і таке інше, студенти мають змогу обмінюватися досить великою інформацією, розповідаючи в групі саме про себе новини на ці теми.

Але при вивченні таких тем, як “Мій університет (Mon université)”, “Моє місто (Ma ville)”, краще більше вживати елементи ролевого діалогу, бо комунікація має формальний характер. Створюються цікаві ситуації, коли один із студентів виступає в якості себе, а інший (або інші) виступає (виступають) в якості іноземця (іноземців), гостя (гостів) нашої країни.

До такої форми занять потрібно особливо ретельно підготуватися. Студенти повинні підготувати подібні теми самостійно, за допомогою рекомендованих джерел. Вони заздалегідь готують запитання, на які хочуть мати розгорнуті відповіді.

Підготовка завдань такого типу не тільки розширює кругозір студентів, вона їх стимулює до подальшого вивчення даної іноземної мови, сприяє поглибленню знань у зв'язку з вивченням різних джерел на задану тему.

Для покращення вивчення лексики також цікавою формою роботи зі студентами є вживання уривків з французької поезії, що не тільки полегшує запам'ятовування лексики, але й покращує знайомство з культурою країни мови, яку вивчають. Для роботи із цим матеріалом потрібно уважно підбирати уривки віршів з доступним рівнем на даному етапі лексики, що відповідає програмі. Вірші також можуть використовуватись для запам'ятовування вживаних у них граматичних явищ, що допомагає удосконалювати навички аудіювання, говоріння, письма.

І особливо покращує результати роботи студентів і в запам'ятовуванні, і в розумінні граматичних явищ присутність гумору на заняттях, позитивний настрій студентів, що дуже важливо зараз, в такі важкі часи.

Отже всі ці види праці допомагають головному в роботі кожного викладача – це досягненню високого рівня знань студентів у навчанні. І для цієї цілі заняття повинні перетворитися із монотонної важкої праці механічного запам'ятовування нового матеріалу з граматики, лексики, аудіювання, на цікавий творчий процес.

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ФАХОВОМУ ПЕРЕКЛАДІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Безкровний Я.Ю.,

аспірант кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9677-8273>

Summary: *This study focuses on implementing artificial intelligence in the translation of non-literary texts. With all its advantages (facilitating access to information; saving time, effort and money etc.), AI is not a perfect translation tool which makes post-editing necessary. Advancements in AI engines including a faster updating of terminology, taking account of multimodal presentation of content etc. will allow to further improve the translation quality.*

Keywords: *artificial intelligence, content, multimodal presentation, non-literary translation, post-editing, terminology.*

Штучний інтелект (ШІ) за останні десятиліття посів роль ключового чинника розвитку в багатьох сферах людської діяльності, включно з перекладом. Впровадження нейронних мереж та трансформер-архитектур, які прийшли на заміну обмеженим правилам та статистичним закономірностям, дало змогу глибшого моделювання вербальних повідомлень, розуміння семантики мовних одиниць та більшого ступеню врахування контексту. Проте, навряд чи можна погодитися з думкою, що ШІ вже показує результати, близькі до людської якості перекладу [1], а тим більше із прогнозами, згідно яких ШІ зможе повністю замінити людину перекладача в найближчому майбутньому. По-перше, цілком очевидно, що використання ШІ обмежене сферою фахового перекладу, оскільки художній переклад визнано специфічним різновидом перекладацької діяльності близьким до літературної творчості. По-друге, навіть у межах фахового перекладу ШІ у наш час ще не здатний адекватно інтерпретувати та відтворити культурні смисли, що їх несуть вербальні повідомлення, їхню стилістичну забарвленість, а також враховувати усі нюанси семантики мовних одиниць. Машинний алгоритм, навіть нейронний, найчастіше не має доступу до “енциклопедії знань” про культуру/лінгвокультуру [2].

Оскільки основними носіями змісту фахових текстів виступають терміни, слід звернути особливу увагу на проблеми відтворення термінології. У спеціалізованих галузях термінологія часто дуже специфічна, вона варіюється залежно від контексту і постійно оновлюється. Нові технології, правові акти, наукові відкриття народжують поняття і терміни, які не завжди вчасно потрапляють до корпусів [1]. Це особливо критично в галузях, де точність перекладу може впливати на безпеку чи юридичну силу документа. Відповідно, існує потреба в механізмах швидкого адаптування, навчання на спеціалізованих корпусах, інтеграції з великими за обсягом та різноманітними термінологічними базами даних. Також доведеним фактом на сьогодні є потреба у пост-редагуванні, що описується як процес, коли людина бере отриманий машинний переклад і доводить його до потрібних стандартів якості [1]. Це має низку переваг, оскільки економить час і зусилля перекладача, а також робить цей переклад дешевшим та швидшим, ніж переклад “з нуля”. Результати регулярного пост-редагування можуть також скласти основу вдосконалення механізму ШП. До переваг ШП, як і інших систем автоматизованого перекладу, слід віднести те, що ШП дозволяє долати мовні бар'єри, підвищує ступінь доступності інформації, відкриває двері до глобального обміну знаннями, коли вчені, студенти, фахівці отримують доступ до інформації мовами, яких вони не вивчали. Така доступність сприяє розвитку науки, культури, бізнесу тощо.

Слід також звернути увагу на те, що поточні моделі перекладу за допомогою ШП здебільшого працюють лише із вербальним текстом, тоді як майбутнє за механізмами, які будуть враховувати не лише текст, а й візуальні та аудіальні сигнали: якщо модель “бачить” зображення разом із текстом, вона краще розуміє, про що йдеться. Це допоможе точніше перекладати інструкції до пристроїв (з ілюстраціями), навчальні відео тощо [2]. Мультимодальна презентація змісту дозволить краще розрізняти різні значення одного і того ж слова з опорою як на вербальну, так і на візуальну складову.

Отже, ШІ вже сьогодні робить переклад більш доступним, швидким та економічно ефективним. Нейронні системи суттєво покращили якість автоматизованого перекладу, збільшили глобальну доступність інформації та спростили роботу перекладачів. Проте залишається чимало викликів серед яких адекватна передача культурних смислів, семантичних та стилістичних нюансів і тонкощів, динамічне оновлення термінології, врахування мультимодальних даних. Перспективи подальшого розвитку дають підстави очікувати, що роль ШІ у перекладі буде й надалі зростати, роблячи глобальну комунікацію ще більш ефективною.

Література:

1. Koehn P. Statistical Machine Translation. Cambridge : Cambridge University Press, 2010. 433 p.
2. Pym A. Europe's New Translation Landscape: Threats and Opportunities. *Meta: Journal des traducteurs / Meta: Translators' Journal*. 2013. № 58(3). P. 487–497.

ДОРЕЧНІСТЬ ТА ЕКОЛОГІЧНІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ ЛЮДИНИ ТА ШІ В КОНТЕКСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Безсонова Н. С.,

старший викладач, кафедра ділової іноземної мови та перекладу,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-9541-1880>

Радченко О. І.,

старший викладач, кафедра ділової іноземної мови та перекладу,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8895-3567>

Summary: *The paper analyses the results of a survey of second- and third-year students on their use of digital AI tools; positive and negative aspects of its use; awareness of ethical aspects when working with AI.*

Keywords: *academic integrity, digital tools, artificial intelligence.*

Одним з останніх та найбільш грандіозних досягнень сучасних технологій є розробка штучного інтелекту. Дане наукове відкриття принесло кардинальні зміни в розвиток та переформування освітнього процесу вищої школи. На сьогоднішній день, відзначити наслідки розвитку

штучного інтелекту вкрай складно, але можна припустити, що активне використання додатків ШІ буде однією з головних проблем освітніх технологій впродовж наступних 20 років. Інструменти та сервіси розроблені на основі ШІ, мають високий потенціал для підтримки всіх учасників освітнього процесу протягом навчального циклу студента [1, с. 20]. За прогнозами Statista Market Insights [2] ринок ШІ-рішень зросте до 359 мільярдів доларів у 2030 році. Так, згідно статистичному дослідженню проведеному на теренах України, 44% сучасних дітей активно взаємодіють з ШІ на постійній основі. Але в той самий час, необмежене та безконтрольне використання цифрових інструментів ШІ (GPTchart, Bard, Claude та інші), цілком може привести до незворотніх процесів у навчанні. Головною загрозою для наукової спільки може стати покоління, яке замість оволодіння новими знаннями та спробами зрозуміти наукові таємниці, буде презентувати матеріали та наукові доробки, що були розроблені виключно за допомогою ШІ.

На початку поточного навчального року, авторами даної праці було проведено опитування студентів другого та третього року навчання щодо їхнього ставлення до використання інструментів ШІ під час освітнього процесу. Загальне сприйняття технології ШІ у 100% студентів є позитивним. Серед переваг були зазначені: можливість отримати пояснення у більш доступній формі, ніж це зробив викладач; відсутність страху поставити питання повторно; скорочення часу при обробці великого обсягу інформації (напр., книга, стаття), можливість одразу визначити головні ідеї та тези; допомога при складанні детального плану доповіді, курсової роботи, тощо; доступ до ресурсу у будь який час. Щодо недоліків, студенти вказали на той факт, що отримана інформація може бути вигадана, тобто неправдива та науково непідтверджена; велика кількість сайтів та платформ є платними або обмеженими у доступі. Питання щодо заміни викладача штучним інтелектом у майбутньому викликало негативну реакцію – навчання неможливо без викладача, бо вкрай важливим є реакція викладача на відповідь, стабільний зоровий контакт між людьми, емоційна складова процесу спілкування. Було зазначено, що часто однією з головних мотивацій являється сама фігура

викладача, його характер, ставлення, досвід та процес взаємодії в групі. Разом з цим, майбутнє ШІ опитувані бачать в розумній імплементації інструментів для кращого, більш цікавого та інформаційно наповненого заняття; в появі вільного часу у викладача для саморозвитку та самовдосконаленню. Питання щодо дотримання академічної доброчесності при використанні технології штучного інтелекту залишило студентів байдужими. Можна припустити, що в першу чергу цей факт пов'язаний з недостатньою обізнаністю студентів у даному питанні та відсутністю чітко задекларованих правил стосовного цього аспекту.

Таким чином ми бачимо, що студенти добре обізнані та активно використовують всі доступні цифрові інструменти, але не акцентують свою увагу на етичній складовій даного процесу. Слід детально розробити систему оцінювання знань студентів, які використовують ШІ у своїх роботах та визначити чіткі межі застосування новітніх технологій. Увага та пильність у цьому процесі забезпечать екологічність та доречність взаємодії між сучасними технологіями та людським потенціалом.

Література:

1. Zawacki-Richter O., Marin V.I., Bond M., Gouverneur F. Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education – where are the educators? URL: <https://doi.org/10.1186/s41239-019-0171-0> .
2. Statista Market Insights. URL: <https://www.statista.com/outlook/tmo/artificial-intelligence/generative-ai/worldwide>

МОВЛЕННЄВОАКТОВИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ МУЛЬТИМОДАЛЬНИХ ТЕКСТІВ

Безугла Л. Р.,

професор кафедри романо-германської філології

ХНУ імені В. Н. Каразіна, Харків, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7102-7337>

Summary: *The present study examines the specifics of multimodal speech act analysis using the example of Internet memes on military topics. An Internet meme is a current multimodal/visual text distributed in the Internet space, which demonstrates the imitation of a certain unit of information in a certain cultural context. The analyzed Internet memes are dominated by expressive illocutions. Assertive, directive and commissive multimodal speech acts are also common.*

Keywords: *cultural context, illocution, imitation, Internet meme, multimodal speech act.*

Прагматичний поворот у мовознавстві початку 70-х років минулого століття ініціював процеси інтеграції лінгвістичних дисциплін, які продовжують збагачувати наукову думку новими підходами і дослідницькими ракурсами. Подальші повороти – когнітивний, дискурсивний, культурний, дигітальний, іконічний – трохи витіснили прагматику з передових позицій, але не змогли забрати в неї першість у дослідженні мовної комунікації. Зокрема, актуальності набуває лінгвопрагматичний підхід до аналізу мультимодальних текстів – таких, що створюються знаками різних семіотичних систем. Інтенсифікація розвідок у царині їхньої синтактики і семантики незмінно спричиняє необхідність звернення до прагматики, на що наголошується у сучасних дослідженнях візуальної комунікації [див. 4: 419; 5: 28]. Мовленнєвоактовий підхід до аналізу мультимодального тексту демонструє неабияке термінологічне розмаїття: використовуються терміни «зображальна дія», «зображальний акт», «візуальний акт», «мультимодальний мовленнєвий акт» тощо [див. 2: 30; 3].

У доповіді розглядається специфіка мультимодального мовленнєвоактового аналізу на прикладі інтернет-мемів воєнної тематики. Під інтернет-мемом розуміється розповсюджуваний в інтернет-просторі актуальний мультимодальний/візуальний текст, який демонструє наслідування певної

одиниці інформації в певному культурному контексті. Наслідуваною одиницею можуть бути: медійні персони, події/ситуації, кадри із фільмів, символи, витвори мистецтва, вислови, жарти, елементи одягу, історичні факти та інтернет-тексти.

Доцільність терміну «мультимодальний мовленнєвий акт» обґрунтовується двома тезами: 1) атрибут «мовленнєвий» стосується мовлення в широкому розумінні, включно з так званим «внутрішнім мовленням» [6: 43 ff.]; 2) вербалізація смислу тексту відбувається навіть за відсутності вербальної частини, в імплікатурі.

Комунікація за допомогою інтернет-мемів має такі характеристики: а) «деформована» ситуація спілкування [1: 18; 4: 423]; б) «гіперболізований» семіозис, тобто колективне смислотворення; в) розділені «мемесфери» комунікантів, тобто вони володіють спільним релевантним знанням із спроможністю до трансформації [3: 131]; г) мінімум два комунікативні рівні: горизонтальна комунікація між персонажами тексту і вертикальна комунікація між автором/трансформатором і колективним адресатом.

Проаналізований матеріал демонструє перевагу в інтернет-мемах воєнної тематики експресивних іллокуцій (прославлення, схвалення, вітання, радість, звинувачення, критика, приниження, знущання, кепкування). Розповсюдженими є також асертивні (повідомлення, констатація), директивні (заклик, спонування) та комісивні (погроза, обіцянка) мультимодальні мовленнєві акти.

Література:

1. Ehlich K. Zum Textbegriff. *Text – Textsorten – Semantik. Linguistische Modelle und maschinelle Verfahren*. Hamburg: Buske, 1984. S. 9–25. 2. Opletalová V. Bildakt, Bildkritik und Bildlinguistik. Der pictorial turn aus fachsprachentheoretischer Sicht. *Brünner Beiträge zur Germanistik und Nordistik* 2/30. 2016. S. 19–35. 3. Osterroth A. Internet-Memes als multimodale Sprechakte in öffentlichen Diskursen anhand von Beispielen aus Antwortthreads von @realDonaldTrump. *Linguistik online* 101, 1(20). 2020. URL: <http://dx.doi.org/10.13092/lo.101.6680> (Last accessed: 29.11.2024). 4. Schmitz U.

Bildakte? How to do things with pictures? *Zeitschrift für germanistische Linguistik* 3/35. 2007. S. 419–433. 5. Stöckl H. Multimodalität im Zeitalter des Social Web: Eine forschungsmethodische Skizze. *Medien-Linguistik 3.0 – Formen und Wirkung von Textsorten im Zeitalter des Social Web*. Berlin: Frank&Timme, 2016. S. 21–30. 6. Wygotski L. S. Denken und Sprechen / d. Übers. Frankfurt/M.: Fischer Taschenbuch, 1993. 377 S.

МЕТАКОМУНІКАТИВНІ ВИСЛОВЛЕННЯ У ФОРМІ РИТОРИЧНИХ ПИТАНЬ У НІМЕЦЬКОМОВНИХ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТАХ

Бербенець Д. В.,

викладач кафедри романо-германської філології

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-3240-6018>

Summary: *The present study examines metacommunicative utterances in German advertising texts in form of interrogative sentences. According to the structural criterion, they demonstrate two varieties: those accompanied by the following answer and those without an answer. There are three types of metacommunicative utterances: of general, special and alternative structure.*

Keywords: *advertising text, answer, metacommunicative utterance, rhetorical question.*

У доповіді розглядаються метакомунікативні висловлення (далі – МВ) німецькомовного рекламного тексту, які мають форму питального речення, але слугують для реалізації не питального, а контактивного дискурсивного акту. Питальні речення у непитальній функції в лінгвістиці традиційно називаються риторичними питаннями [1, с. 61]. Метакомунікація розуміється як комунікативний процес, спрямований на пояснення, інтерпретацію або підсилення основного тексту, що орієнтує адресата на певне сприйняття змісту.

МВ у рекламному тексті належать тільки рекламодавцеві, який є колективним адресантом. Він реалізує локальну стратегію – привертання і утримання уваги адресата, яка підпорядкована глобальній стратегії – спонуканню адресата придбати товар або скористатися послугою [2, с. 159].

За структурним критерієм питальні МВ демонструють два різновиди: такі, що супроводжуються наступною відповіддю, та такі, що не мають

відповіді. Крім того, зафіксовано питальні МВ загальної, спеціальної та альтернативної структури.

Питальні МВ, які вводять подальшу відповідь, мають здебільшого форму спеціально-питальних та альтернативних речень і слугують полегшенню сприйняття адресатом інформації, створюючи ілюзію безпосередньої комунікації між брендом та споживачем; це підвищує довіру та емоційну залученість аудиторії, наприклад: (1) *Was einen guten Stürmer ausmacht? Ein starker Wille, kräftige Knochen, eine Menge Energie und täglich ein Glas Milch mit Calcium, Milchzucker und Eiweiß.* Невелика частка досліджуваних МВ цього типу має форму загально-питальних речень: (2) *Sie haben Fragen? Wir haben Antworten.* Питальні МВ без подальшої відповіді стимулюють когнітивну активність адресата, спонукаючи його до роздумів над пропозицією. Такі МВ виражено, як правило, загально-питальними реченнями (3) *Möchten Sie fit und gesund bleiben? Unsere Fitness-App hilft Ihnen dabei!* Частотною є еліптична структура таких МВ, яка відображає стиль розмовного дискурсу і має на меті підвищити рівень довіри адресата до рекламодавця, наприклад: (4) *Zeit für etwas Besonderes?* У МВ обох типів метакомунікативний смисл закладено в імплікатуру. Для МВ першого типу характерною є імплікатура, яка починається з виразу *Ich sage Ihnen gleich*, для наведеного прикладу імплікатура формулюється таким чином: (1) +> *Ich sage Ihnen gleich, was einen guten Stürmer ausmacht.* Для МВ без відповіді характерною є імплікатура, яка починається з умовного сполучника *Wenn*: (3) +> *Wenn Sie fit und gesund bleiben möchten, hilft Ihnen unsere Fitness-App dabei!* Рекламодавець не хоче бути нав'язливим і заздалегідь вилучає потенційного адресата, який має негативну відповідь на його питання. Проте питання переважно мають такий зміст, що відповідь є позитивною (у наведеному прикладі: навряд чи хтось не хоче бути здоровим). Запитання привертає увагу та викликає позитивну емоційну реакцію, оскільки відповідає прагненням багатьох споживачів.

Література:

1. Безугла Л. Р. Теоретико-методологічні засади лінгвопрагматичних досліджень дискурсу. *Від слова до діла: лінгвопрагматика дискурсу*. Вінниця, 2020. С. 16–75.
2. Мартинюк А. П. Дискурсивний інструментарій аналізу англomовної реклами. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи*. Київ, 2009. С. 159–167.

DAS FREMDSPRACHENDIDAKTISCHE POTENZIAL VON KÜNSTLERISCHEN BILDMEDIEN – IMPULSE FÜR DIE FÄCHERÜBERGREIFENDE DaF-UNTERRICHTSPRAXIS

Byelozyorova Olena,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages for Professional Purposes, V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6668-5685>

Summary: *The report reveals the didactic potential of artistic visual media in the practice of teaching German at the Faculty of History. On the example of works of art from the 1920s of the 20th century of the New Objectivity Era in Germany, the advantages of attracting visual media as a visual stimulus to communication in a foreign language are highlighted.*

Keywords: *artistic visual media, emancipation, German language training, New Objectivity, teaching of foreign languages.*

Dieser Vortrag stellt einen Praxisbericht über die Initiierung sprachlicher Prozesse durch bildkünstlerische Impulse bei den DaF-Lernenden im Bachelorstudiengang *032 Geschichte und Archäologie* der Fakultät für Geschichte der Charkiwer Nationalen Wassyl-Karasin-Universität dar, dessen Curriculum auf die Entwicklung von mehreren integralen sowohl allgemeinen als auch fachspezifischen Kompetenzen bei den angehenden Historiker_innen abzielt [1].

Die künstlerischen Bildmedien sind „bewusst gestaltete, statische visuelle Darstellungen, die zwei- oder ggf. auch dreidimensional sein können“ (Gemälde, Zeichnungen, Fotografien und Skulpturen, sowie auch ihre Mischformen, wie etwa Buchillustrationen, Graphic Novels, Comics, Karikaturen, Plakate o. Ä.) [2, S.3 - 4]. Ihr Einsatz im sprachdidaktischen Kontext lässt sich durch pädagogische, lernpsychologische, medienspezifische und fremdsprachendidaktische Argumente

überzeugend begründen [3, S. 105]. In diesem Zusammenhang laden solche visuellen Darstellungen „zum emotionalen, imaginativen, ganzheitlichen, subjektiv bedeutsamen und entdeckenden Lernen ein – von Kultur/en und Sprache/n“ [2, S. 3].

Im Vortrag wird anhand einiger ausgewählter Kunstwerke der zentralen künstlerischen Strömung der 1920-er Jahre in Deutschland – der *Neuen Sachlichkeit* – das fremdsprachendidaktische Potenzial der künstlerischen Bildmedien für die aktuelle DaF-Unterrichtspraxis an der Fakultät für Geschichte beleuchtet, wobei das „neue“ Frauenbild im Topos der „Goldenen Zwanziger“ fächerübergreifend (Kunstgeschichte&Zeitgeschichte&Sozialkunde&Deutschunterricht) thematisiert wird, mit besonderem Fokus auf „den gewonnenen Möglichkeiten und Freiräumen, die sich emanzipierte Frauen geschaffen haben“ [4, S. 33]. Der kometenhafte Aufstieg der „Neuen Frau“ wurde in den Kunstwerken von Otto Dix, Gerta Overbeck, Lotte Laserstein, Rudolf Schlichter u.a. bildhaft dokumentiert, die in der akademischen Unterrichtspraxis als Vermittlungshilfe für eine attraktive und womöglich motivierende Gestaltung des Unterrichts sorgen und eventuell das Interesse am Sprachenlernen steigern können.

Literaturverzeichnis:

1. Історія та археологія. Освітньо-професійна програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Галузь знань 03 Гуманітарні науки. Спеціальність 032 «Історія та археологія». Затверджено Вченою радою ХНУ імені В.Н. Каразіна 27.05.2024, протокол №10. Введено в дію з 2024/25 навч.р. наказом №0114-1/178 від 29.05.2024 р. URL: [2239c6089a8a8e8b2326b3a44783d983.pdf](https://www.knu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/05/2239c6089a8a8e8b2326b3a44783d983.pdf) (Дата звернення 03.01.2025).
2. Bad-Stübner C., Lay T. Bildende Künste im Fremdsprachenunterricht: Einführung in das Themenheft. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht. Mehr Sprachen Lernen und Lehren* 24:2, 2019. S. 1–11.
3. Vladu D.-E. Die Rolle der Bilder im DaF-Unterricht auf Grundschulniveau. *Neue Didaktik*. 1/2009. S.103–110.
4. Wipplinger H.-P. Wiederentdeckung der Wirklichkeit. Zwischen Ästhetik und Ethik. *Glanz und Elend. Neue Sachlichkeit in Deutschland*. Hrsg.v. Wipplinger H.-P. Wien: Leopold Museum, 2024. S.18–49.

MEME AS A COGNITIVE NARRATIVE STRUCTURE: METHODOLOGICAL FRAMEWORK

Bondarenko Ievgeniia,
Professor of the Department of English Philology
and Methods of Teaching Foreign Languages,
V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0654-1791>

Summary: *The presentation will focus on the methodological framework of memes research. Irrelevant of the mode (verbal or visual), meaning-making in the meme resembles the cognitive process of online narrative or storytelling. This makes memes analyzable through the prism of conceptual integration in terms of cognitive narrative theory. Depending on its genre, memes may feature two and more diegetic, cultural, and historical mental spaces that unfold to shape a holistic cognitive construal.*

Keywords: *cognitive narrative theory, conceptual integration, meme, mental space, narrative, meaning-making.*

Multimodal objects have garnered significant attention, challenging linguists to explore new methodologies and adapt established approaches. As a result, classical verbal semiotics has been extended to encompass visual signs, as exemplified by Visual Grammar [3]. Similarly, cognitive linguistics has begun adapting its analytical tools to address visual phenomena, such as in the Extended Metaphor Theory [2].

Despite these advancements, the potential of purely linguistic approaches to multimodal phenomena remains unexplored. This is particularly relevant in the context of memes – complex media products that exhibit multi-layered cognitive construals. Analyzing the mechanism of meme interpretation suggests that meaning-making in memes involves a dynamic online process of narrative construction, akin to storytelling. This process may be viewed as the decomposition of meaning across various levels or layers, encompassing cultural (and/or national), historical, and diegetic information encoded in different modes.

Understanding the interplay of these layers requires a robust analytical framework, such as the theory of conceptual integration applied to narratives [1]. This theory offers several advantages for the study of memes: (1), it focuses on the online processes of shaping a narrative or storytelling and multimodal meaning-

making; (2) it provides a systematic method for describing relationships between different levels of meaning through mental spaces; and (3) it demonstrates low sensitivity to the mode of information, ensuring consistency in modeling meme cognition.

The study employs a case-based methodology, analyzing Ukrainian war memes annotated using the VGG AI application. The dataset includes memes collected from February 2022, following the full-scale Russian military invasion of Ukraine, to the spring of 2024. The primary sources are specialized Ukrainian Telegram channels and Instagram accounts.

The analysis of meaning-making in memes is contingent on their genre, which can be broadly divided into two categories. The first comprises traditional memes, characterized by universal templates augmented with variable verbal comments. The second includes uniquely Ukrainian memes distinguished by their specific cultural and contextual content.

For traditional memes, analysis often follows established templates with fixed components. Here, the diegetic level primarily informs the generic mental space. In contrast, uniquely Ukrainian memes utilize the diegetic level to construct input spaces, while cultural and historical meanings shape the generic space.

References:

1. Dancygier B. 2012. *The Language of Stories. A Cognitive Approach*. Cambridge, New York, Melbourne, Madrid, Cape Town, Singapore, São Paulo, Delhi, Tokyo, Mexico City: Cambridge University Press.
2. Kövescses, Z. 2022. Visual metaphor in extended conceptual metaphor theory. Benczes R., Szelid V. (eds.) *Visual Metaphors*. Benjamins Current Topics. 124. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins. 15-32.
3. Kress, G. & van Leeuwen, T. 2006. *Reading Images. The Grammar of Visual Design*. London, New York: Routledge.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ МЕТАФОРИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ В АМЕРИКАНСЬКОМУ МЕДІЙНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ НАРАТИВІ

Броварська І. А.,

аспірантка кафедри ділової іноземної мови та перекладу
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4434-7351>

Summary: *This study analyzes the conceptual metaphors used in American media to portray Ukrainian democracy. Media shape public perception by using metaphors to evoke emotions and promote specific political agendas. The research hypothesizes that metaphors are key in constructing the image of Ukrainian democracy. Metaphors serve stylistic, cognitive, and social functions: they simplify the understanding of abstract concepts, shape perception, and influence public opinion. Common metaphors in media narratives include "DEMOCRACY IS A PERSON," "DEMOCRACY IS A VALUE," "DEMOCRACY IS AN ACTION," and "DEMOCRACY IS A GOAL."*

Keywords: *political narrative, political metaphor*

Ця лінгвістична розвідка присвячена вивченню концептуальних метафор української демократії, активованих в політичних наративах американських ЗМІ. Медіа слугують для населення одним із основних джерел інформації про навколишній світ, конструюють картину світу, повідомляючи громадськості про те, які проблеми країни та світу є нагальними й вказуючи споживачам медіа контенту як їх слід вирішувати. Аби сформувати певне ставлення до політичних акторів та політичних явищ й ефективно просувати необхідний порядок денний, медіа активно апелюють до емоцій споживачів контенту через емотивний лексикон, зокрема через метафору [6, с. 93–94]. Гіпотезою цього дослідження є те, що метафора є ключовим інструментом конструювання образу української демократії, пропонованого американськими ЗМІ.

Образність метафор, їхня інформативність і соціальна значущість зумовлюють її активне використання у політичному дискурсі. Когнітивна функція метафор полягає в тому, що вони спрямовують сприйняття, структурують досвід і створюють нове бачення сутності. Інформативна функція втілена у здатності метафор повідомляти суспільство про важливі події, апелюючи до емоцій [5, с. 397].

Концептуальна метафора передбачає розуміння одного домену досвіду через інший (LOVE IS A JOURNEY) у рамках певного метафоричного сценарію [4, с. 5]. Метафора функціонує за принципом мапування із вихідного (корелятивного) домену (SOURCE-DOMAIN) у цільовий домен (TARGET-DOMAIN) за певним набором відповідностей (корелятивів) між ними [3, с. 15]. Цільовий концепт/домен (target concept/domain), що осмислюється через метафору, визначають як *концептуальний референт*. Вихідний концепт/домен (source concept/domain) є *концептуальним корелятом* [1, с. 43–91]. Вважається, що із вихідного домену у цільовий можуть бути перенесені лише ті характеристики, які не суперечать його образно-схематичній структурі (*the image-schematic structure*) [3].

Відповідно до основних положень теорії концептуальної метафори, підґрунтям для концептуальних метафор є три типи відношень: об'єктивна схожість речей та подій (*objectively real similarity*), схожість як результат сприйняття (*perceived similarity*), подібність у структурі родового рівня (*similarity in generic-level structure*). Останній тип ґрунтується на співвідношенні між чуттєво-моторним та абстрактно-суб'єктивним досвідом [2, с. 8].

В американських медійних політичних наративах про українську демократію в перші роки незалежності активно застосовують такі метафоричні схеми як: ДЕМОКРАТІЯ є ЛЮДИНА: *Ukraine's young democracy, to demand a robust and open democracy, to emulate more robust democracies, to undermine the prospects for democracy, stabilize democracy*; ДЕМОКРАТІЯ є ЦІННІСТЬ: *the struggle for democracy, sacrifices in democracy, temporary sacrifices in democracy*; ДЕМОКРАТІЯ є ДІЯ/ВЧИНОК/ВМІННЯ: *to welcome this expression of democracy, foster democracy*; ДЕМОКРАТІЯ є ЦІЛЬ: *to pursue democracy*; ДЕМОКРАТІЯ є ТОВАР: *to face the high costs of democracy*; ДЕМОКРАТІЯ є БУДІВЛЯ: *to build democracy, robust democracies*; ДЕМОКРАТІЯ є ПРЕДМЕТ: *to create a democracy*; ДЕМОКРАТІЯ є МЕХАНІЗМ: *a democracy is installed*; ДЕМОКРАТІЯ є

ПРОЦЕС/ВИРОБНИЦТВО: *the product of democracy*. Виявлені метафоричні схеми демонструють, що здебільшого українська демократія представлена в американській періодиці через корелятивний домен ЛЮДИНА й пов'язані з ним домени (ДЕМОКРАТІЯ є ЦІННІСТЬ; ДЕМОКРАТІЯ є ДІЯ/ВЧИНОК/ВМІННЯ; ДЕМОКРАТІЯ є ЦІЛЬ; ДЕМОКРАТІЯ є ТОВАР).

Література:

- 1) Жаботинська С. А. Концептуальні метафори в публічних промовах Барака Обами і Володимира Путіна (2014–2015 рр.). *Cognition, communication, discourse. International on-line journal*. 2016. №13. С. 43–91.
- 2) Kövecses Z. A Brief Outline of “Standard” Conceptual Metaphor Theory and Some Outstanding Issues. *Extended Conceptual Metaphor Theory*. Cambridge University Press, 2020. P. 1–21.
- 3) Kövecses Z. Conceptual metaphor theory. *Routledge Handbook of Metaphor* / ed. by E. Semino and Z. Demjén. Routledge, 2017. P. 13–27.
- 4) Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. Chicago: The University of Chicago Press. 1980. 242 p.
- 5) Lin Xu. Metaphor in Action in Political Discourse. *Proceedings of the International Conference on Economics, Social Science, Arts, Education and Management Engineering (ESSAEME 2015)*. Atlantis Press, 2015. P. 397–402.
- 6) Zhabotynska, S., Brynko, A. Emotive lexicon of the political narrative: Ukraine and the West in Chinese media. *Cognition, communication, discourse*. 2022. Vol. 25. P. 89–118. DOI: <https://doi.org/10.26565/2218-2926-2022-25-07>

ЗАСТОСУВАННЯ КОРПУСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Вороніна К.В.,

доцент кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9346-1847>

Summary: *The paper explores the application of various corpora in training interpreters and translators. It highlights the benefits of integrating corpora into translation activities and emphasizes the importance of teaching students how to effectively use these tools to address diverse research and practical tasks.*

Key words: *corpora, corpus linguistics, corpus technologies, interpreter training, translator training*

Навчання висококваліфікованих конкурентоспроможних усних та письмових перекладачів має відбуватися з урахуванням стрімкого розвитку новітніх технологій, здатних покращити якість перекладу. Широко відомі та активно застосовувані за кордоном, інструменти корпусної лінгвістики лише нещодавно почали впроваджуватися в Україні. Корпусні технології доводять свою ефективність у розв'язанні різноманітних практичних і дослідницьких завдань, тому вони є необхідним складником освітнього процесу підготовки філологів загалом та перекладачів зокрема.

Під час навчання студенти мають бути обізнаними з низкою теоретичних питань корпусної лінгвістики, насамперед визначенням поняття корпусу, типологією корпусів, принципами їх створення, вимогами, що висувуються до укладання корпусів, методами їх маркування, особливостями побудови паралельних корпусів, особливостями застосування корпусів у залежності від поставленої задачі, етичними аспектами користування корпусами тощо.

Окрему увагу слід приділити розмежуванню сфер використання словників і корпусів залежно від поставлених завдань, зокрема для дослідження або перевірки вживання того чи іншого мовного явища. Словники слугують інструментом для перевірки нормативних реалізацій мовної системи, відображаючи дотримання мовних норм і правил, тоді як корпуси надають можливість аналізувати реальне використання мовних одиниць у різноманітних контекстах, що сприяє глибшому розумінню їхньої функціональної та стилістичної варіативності.

Наведені вище теоретичні питання здатні створити необхідну базу для подальшого використання різноманітних англomовних (та інших мов) та українomовних корпусів, наявних у мережі Інтернет. Так, до практичних задач, які можна вирішити завдяки використанню корпусів, відносять такі:

1. Аналіз частотності мовних одиниць у різних контекстах, що дозволяє встановити, які одиниці є найбільш поширеними для того чи іншого стилю/жанру/типу тексту.

2. Визначення лексичної сполучуваності, що є важливим для дотримання природності використання мовних одиниць у тому чи іншому контексті.

3. Дослідження та аналіз діалектних, соціолектних та ідіолектних особливостей використання мовних одиниць, що набуває особливої значущості під час здійснення перекладу текстів, які містять особливості, притаманні представникам тих чи інших регіонів, соціальних груп, або окремим індивідам.

4. Дослідження та аналіз розвитку мовних явищ у діяхронічному аспекті, що дозволяє відстежити зміни у їхньому розвитку під впливом технологічних, соціальних, культурних факторів тощо.

5. Визначення синонімічного ряду для тієї чи іншої одиниці, широке використання всього спектру синонімів у залежності від контексту.

6. Зіставлення особливостей використання одиниць двох та більшої кількості мов, що допомагає при пошуку перекладацьких відповідників.

Вище перераховані найбільш типові задачі, що можна вирішити завдяки корпусам, але ж вказаний перелік не є вичерпним. Крім того, перекладачі за потреби можуть створювати власні корпуси за тематикою тих текстів, з якими вони працюють, з подальшою їхньої інтеграцією до програм автоматизації перекладу. Таким чином, використання корпусних технологій є невід'ємною частиною сучасного навчального процесу підготовки перекладачів, що сприяє удосконаленню їх фахової компетентності.

КРИТИЧНИЙ ДИСКУРС-АНАЛІЗ ЯК МЕТОД ДОСЛІДЖЕННЯ ДИСКУРСУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Ганзін В. В.,

асистент кафедри англійської філології,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,

Івано-Франківськ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2467-0292>

Summary: *The present study aims to analyse how Critical Discourse Analysis (CDA) might be used to study the discourse of the Russo-Ukrainian war. Discourse is viewed as the place of the battle for hearts and minds during the wartime. The key CDA approaches are examined with the aim of identifying how each of them can be utilised to analyse the power relations, ideology and manipulation in the discourse of the Russo-Ukrainian War.*

Keywords: *critical discourse analysis, discourse, discourse-historical approach, ideology, sociocognitive approach, power, war.*

Особливістю будь-якого збройного конфлікту є те, що він відбувається не тільки у фізичному просторі, такому як поле битви, але й у когнітивному. Реалізацію такої битви за “серця та уми” ми помічаємо у сучасних збройних конфліктах, такі як російсько-українська війна, під час якої боротьба між двома сторонами ведеться не тільки на території Росії та України, але й у ЗМІ, соціальних мережах та месенджерах з метою впливу на цільову аудиторію. Місцем реалізації засобів впливу є дискурс – комплексна комунікативна подія, яка складається зі статичного тексту та екстралінгвістичних чинників (історичних, соціальних, психологічних), що його актуалізують [1]. Враховуючи те, що дискурс є багатогранною структурою, метод його дослідження має враховувати всі його компоненти. Таким методом дослідження може слугувати Критичний дискурс-аналіз – “тип аналітичного дослідження дискурсу, який в першу чергу вивчає те, як зловживання соціальної влади, домінація та нерівність здійснюються, відтворюються у тексті та усному мовленні та протистоять їм у соціальному та політичному контексті” [4, с. 466]. КДА займається дослідженням соціальних проблем, такі як расизм, сексизм та мова ворожнечі, але його підходи можуть бути застосовані й для аналізу тем, пов’язаних з війною.

Підхід до КДА Нормана Феркло є фундаментальним методом дослідження дискурсу. Вчений пропонує досліджувати дискурс, використовуючи три етапи:

1. Опис: аналіз лексичних, граматичних та текстових структур [1, с. 110-137].

2. Інтерпретація: інтерпретація тексту та контексту на основі когнітивних репрезентацій реципієнта дискурсу [1, с. 140-144].

3. Пояснення: аналіз впливу дискурсу на формування когнітивних репрезентацій, аналіз ідеологічної природи дискурсу [1, с. 145-167].

Соціокогнітивний підхід Т. ван Дайка зосереджений на взаємодії дискурсу з людською психікою та її інтерпретативними здібностями. Вчений звертає увагу на аналіз мікро та макро рівнів у структурі дискурсу (соціальний аспект) та аналіз використання реципієнту дискурсу когнітивних конструкцій та ментальних моделей (когнітивний аспект) [3, с. 66-71]. Дискурсивно-історичний підхід (ДІП) Рут Водак спирається на класичну для КДА триетапну модель аналізу дискурсу (текстуальна критика, соціодіагностична критика, прогностична критика) чим є подібний до підходу Н. Феркло [5, с. 5]. Особливістю ДІП є фокус на риториці та аналіз дискурсивних стратегій (рефераційна, аргументації, предикації, перспективізації, посилення та послаблення) [5, с. 8-9]. Критичний дискурс-аналіз та його різні підходи надають можливість детально дослідити дискурс, його мовні структури, контекст та проаналізувати їх вплив на реципієнтів дискурсу.

Література:

1. Fairclough N. *Language and Power*. 2nd edn. Harlow: Longman, 2001. 240 p. 2. van Dijk T. *Principles of Critical Discourse Analysis*. *Discourse & Society*, 4(2). Sage Publications. New York, 1993. pp. 249–283. 3. van Dijk T. *Critical Discourse Studies. A Sociocognitive approach*. *Methods of Critical Discourse Studies*. 3rd edition. London: Sage, 2015. pp. 63-85. 4. van Dijk T. *Critical Discourse Analysis. The Handbook of Discourse Analysis*. John Wiley & Sons, 2015. pp. 466–486. 5. Wodak R. *Critical Discourse Analysis, Discourse-Historical Approach*. In Illie C., Sandel T., Tracey K. *The International Encyclopedia of Language and Social Interaction*, JohnWiley & Sons, Inc., 2015. 14 p.

DER EINSATZ VON KÜNSTLICHER INTELLIGENZ IM DAF- UNTERRICHT

Hladkykh Iryna,

Lektorin am Lehrstuhl für Wirtschaftsfremdsprache und Übersetzung

Nationale W.-N.-Karazin-Universität, Charkiw, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5382-6066>

Summary: *The integration of artificial intelligence (AI) has influenced various areas of society, particularly education. In German language classes, different digital tools and mobile technologies are being utilized. In this context, the ChatGPT tool plays a significant role. Through the use of ChatGPT, students have the opportunity to improve their German language skills and develop their communication abilities. The aim of this research is to provide concrete examples of how ChatGPT can be applied in German language education.*

Keywords: *Artificial Intelligence (AI), ChatGPT, Foreign language learning, German as a Foreign Language, Prompt.*

In den letzten zwei Jahren hat die Integration von künstlicher Intelligenz (KI) verschiedene Bereiche der Gesellschaft, insbesondere der Bildung, beeinflusst. Im Deutschunterricht werden unterschiedliche digitale Tools und mobile Technologien eingesetzt. Dabei spielt der ChatGPT-Roboter eine bedeutende Rolle. Durch die Anwendung von ChatGPT haben die Studierenden die Gelegenheit, ihre Deutschkenntnisse zu verbessern und Sprachfertigkeiten zu entwickeln. Das Ziel dieser Forschung ist konkrete Beispiele der Anwendung von ChatGPT im Deutschunterricht aufzuzeigen.

Die neuesten Untersuchungen haben gezeigt, dass ChatGPT das Interesse von Sprachlernenden weckt und die Motivation beim Deutschlernen steigert. Dabei sollte ChatGPT beim Deutschlernen jedoch nur als Werkzeug und nicht als Ziel verwendet werden.

Um eine ausführliche Antwort von ChatGPT zu erhalten, ist es wichtig, Prompts (Fragen oder Aufforderungen) klar und detailliert zu formulieren. Künstliche Intelligenz kann ein hilfreicher Bestandteil des Lernprozesses sein, insbesondere in folgenden Bereichen: beim kreativen Schreiben, in lexikalisch-grammatischen Übungen, bei der Wortschatzarbeit, bei der Literaturanalyse, während der

Vorbereitung auf Prüfungen, als Dialogpartner, bei der Fehleranalyse, bei der Diskussions- und Argumentationstraining usw.

Beim kreativen Schreiben können die Studierenden ein Thema oder einen Satzanfang vorgeben, und ChatGPT hilft dabei, die Geschichte fortzusetzen und alternative Enden zu finden, z.B.: *„Schreibe eine Geschichte über ein kleines Mädchen, das in die Vergangenheit reist. Beginne mit dem Satz „...“*

ChatGPT kann verschiedene Beispiele für die Anwendung bestimmter Grammatikregeln anführen, grammatikalische Fehler korrigieren und erklären, z.B.: *„Erkläre das Perfekt und gib fünf Beispielsätze.“* Oder: *„Korrigiere die folgenden Sätze und erkläre die Fehler...“*, *„Gib mir Feedback, ob der folgende Text grammatikalisch und orthographisch korrekt ist?“* KI kann Synonyme, Antonyme oder Bedeutungsnuancen von Wörtern erklären, z.B.: *„Welche Synonyme gibt es für das Wort „schön“? Erkläre den Unterschied zwischen ...“* KI kann auch Lückentexte oder interaktive Quizzes erstellen, z. B. *„Fülle die Lücken mit passenden Adjektiven...“*. Auch können Wortlisten zu verschiedenen Themen erstellt werden, z.B.: *„Gib mir 20 Wörter zu den Themen „Kleidung“ und „Wetter“.“* Man kann auch KI als Dialogpartner anwenden, z.B.: *„Spiele eine Diskussion mit mir über das Thema „Mode“. Ich bin Schüler, du bist Lehrer.“* Auch fiktive Dialoge wie auf dem Markt oder beim Shoppen können simuliert werden. Studierende könnten dazu ermutigt werden, gezielt an individuellen Schwächen zu arbeiten, z.B.: *„Ich mache oft Fehler bei der Satzstellung. Kannst du mir ein paar Beispiele geben?“*

ChatGPT bietet vielfältige Möglichkeiten, um das Deutschlernen zu unterstützen. Es hilft, kreatives Schreiben zu fördern, Grammatik zu vertiefen, den Wortschatz zu erweitern und Diskussionen zu simulieren.

Literaturverzeichnis:

1. Sentürk R. Die Rolle Künstlicher Intelligenz beim Deutsch als Fremdsprachenlernen: Eine Untersuchung am Beispiel von ChatGPT. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*. 2023. 11(2). 405-430. <https://doi.org/10.37583/diyalog.1404207>

КОРПУСНИЙ МЕТОД У ВИЯВЛЕННІ ВАЛЕНТНОСТІ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ІМЕНІ КОНЦЕПТУ *UKRAINIAN RESILIENCE*

Гуменюк А.В.,

аспірант кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-6741-8718>

Summary: *The study explores the concept of UKRAINIAN RESILIENCE in modern English media discourse through corpus analysis using Sketch Engine. The research examines valency characteristics and collocational patterns of this concept in English Trends (2014-today) corpus, focusing on its representation and semantic evolution since the full-scale invasion of 2022.*

Keywords: *concept UKRAINIAN RESILIENCE, corpus analysis, media discourse, semantic evolution, Sketch Engine, valency.*

Дослідження присвячено вивченню валентних характеристик імені концепту *UKRAINIAN RESILIENCE* в англійськомовному медійному дискурсі за допомогою корпусного аналізу. Його актуальність зумовлено інтенсифікацією використання цього концепту в англійськомовному медійному дискурсі після початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну в лютому 2022 р. Вивчення цього концепту за допомогою корпусних методів дозволить виявити особливості його вербалізації у англійськомовних текстах, дослідити його валентні характеристики в сучасному медіадискурсі та простежити трансформацію його семантичного наповнення.

Об'єктом дослідження є концепт *UKRAINIAN RESILIENCE* в сучасному англійськомовному медійному дискурсі, представлений в корпусі English Trends (2014-сьогодні).

Предметом дослідження є валентні характеристики імені концепту *UKRAINIAN RESILIENCE*, що виявляються через аналіз граматичних моделей сполучуваності та колокаційних зв'язків у корпусі англійськомовних медійних текстів.

Теоретико-методологічним підґрунтям дослідження слугує корпусний підхід, що дозволяє проводити систематичний аналіз мовних явищ на основі великих масивів автентичних текстів [1-5]. Використання корпусних методів

забезпечує об'єктивність дослідження через можливість виявлення статистичних закономірностей вживання мовних одиниць та їхньої сполучуваності на основі статистично значущих даних.

Матеріалом дослідження слугує 248 випадків вживання імені досліджуваного концепту з корпусу English Trends платформи Sketch Engine [6]. Вибір корпусу зумовлений тим, що він постійно оновлюється та містить найактуальніші англійськомовні медійні тексти, включно з публікаціями поточного року.

Дослідження реалізується у три послідовні етапи. Підготовчий етап включає визначення пошукових параметрів, формування списку колокацій та встановлення часових меж аналізу (2014-2024 рр.).

Основний етап передбачає застосування інструментів Sketch Engine: Word Sketch для виявлення граматичних та колокаційних патернів, Concordance для аналізу контекстуального оточення, Word Sketch Difference для порівняльного аналізу сполучуваності, а Thesaurus для дослідження парадигматичних зв'язків.

На завершальному етапі відбувається систематизація даних, що включає класифікацію валентних характеристик та виявлення трендів семантичної еволюції.

Література:

1. Baker P., McEnery T. Corpora and Discourse Studies: Integrating discourse and corpora. Palgrave Macmillan, 2015. 276 p.
2. O'Keeffe A., McCarthy M. The Routledge handbook of corpus linguistics. 2nd ed. Routledge, 2022. 744 p.
3. Biber D., Conrad S., Reppen R. Corpus linguistics: Investigating language structure and use. Cambridge University Press, 2012. 300 p.
4. Sinclair J. Corpus, Concordance, Collocation. Oxford University Press, 2011. 179 p.
5. Stubbs M. Words and Phrases: Corpus Studies of Lexical Semantics. Blackwell Publishing, 2011. 267 p.
6. Create and search a text corpus | Sketch Engine. <https://www.sketchengine.eu/>

THE INTEGRATION OF AI-RELATED TOOLS IN TEACHING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Huslenko I. Yu.,

Associate Professor at the Department of Business Foreign Language and Translation, V. N. Karazin National University, Kharkiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0785-0000>

Summary: *This study explores integrating AI tools in teaching ESL to simplify and enhance educators' work. AI tools like ChatGPT and Diffit reduce teacher workloads, foster interactive and personalized learning while addressing diverse students' needs. Despite some ethical concerns and over-reliance risks, AI offers time-saving benefits and transformative potential in adapting to modern educational demands.*

Keywords: *AI tools, ChatGP, ESL (English as a foreign language), language learning and teaching.*

Artificial intelligence (AI) and AI-related technologies have already become an integrated part of our reality, extending their application to numerous areas of life, including education. Tools like adaptive learning platforms, automated grading systems, and virtual tutoring assistants demonstrate AI's increasing role in improving learning processes. ChatGPT, an AI chatbot first launched in 2022, has elevated educational practices to a new level thanks to its ability to understand and generate human-like responses. This makes it a valuable tool for learners and educators by offering flexible, immediate support and enhancing active participation. For instance, ChatGPT enables students to explore issues interactively, helps with language learning, and clarifies complex ideas and notions.

The groundbreaking innovation and its potential for teaching and learning languages have attracted the attention of numerous researchers. Scientific publications highlight the various opportunities offered by AI tools, as well as their limitations. The latter includes the lack of spoken interaction for free users, the absence of an emotional component, and the risk of over-reliance on AI tools instead of fostering self-development of language skills. Additionally, the ethical issue of plagiarism is a matter of significant concern. In spite of these challenges, integrating AI tools into language teaching and learning provides personalized and interactive experiences that have the potential to transform language education. Its creative

approach can improve comprehension and engagement for learners at all levels. This present study seeks to explore how advancements in AI tools and technologies can be utilized in teaching English as a Foreign Language (ESL), despite the reservations expressed by teachers regarding this approach. Delivering effective instruction and creating an inspirational, engaging learning environment places significant pressure on the teacher, who must address the diverse needs of language learners due to the growing demand for proficient English speakers in today's world. These strains frequently require substantial time, effort, and skills, as a result, teachers fail to concentrate on other crucial aspects of language instruction. Integrating AI tools can help teachers be more effective, creative, and adaptable, enabling them to address the diverse needs of their students [1, p. 56].

For example, a free AI tool for teachers Diffit enables them to get learning resources immediately. It can generate any level-appropriate materials for reading and discussion, add key vocabulary words with their definitions and contextual examples, multiple choice and short answer questions, and open-ended prompts for speaking activities. The teachers can easily turn generated resources into student-ready activities such as a Bubble Map, Reading Summary, or Vocabulary Slides. All the materials are printable, they can be saved in Doc. format or exported to Google Forms. ChatGPT 4 can also be explored by teachers for generating texts based on the specific vocabulary set and creating various reading comprehension tasks. It can help create detailed lesson plans, offering activities to develop all basic language skills. The AI tool simplifies the assessment process for tests and essays, provides explanations of mistakes, and reduces teachers' workloads. Although AI technologies have certain limitations that teachers need to consider, they also offer significant time-saving advantages that help meet the challenges of an ever-changing educational environment.

References:

1. Koraishi O. Teaching English in the Age of AI: Embracing ChatGPT to Optimize EFL Materials and Assessment. *Language Education & Technology (LET Journal)*. 2023. 3(1), 55–72.

ЕМОЦІЙНО-ОЦІНОЧНИЙ КОМПОНЕНТ КОНЦЕПТУ *ПОЛІТИК*

Думченко Б.В.,

аспірант кафедри германо-романської філології та перекладу

ХГУ “НУА”, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-4110-4568>

Змійова І.В.,

доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу

ХНУ імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-02817183>

Summary: *The concept POLITICIAN is studied as a multidimensional phenomenon in political communication, with the emphasis on the emotional-evaluative component which plays an important role in shaping the people's attitude towards politicians. In media discourse positive and negative meaning of this component create certain stereotypes of a politician: 'leader', 'corrupt official', 'reformer', 'saviour of the nation'.*

Keywords: *concept, emotional-evaluative component, media discourse, political communication, politician, sociocultural context, stereotype.*

У сучасній лінгвістиці концепт ПОЛІТИК відображає динаміку соціокультурних процесів і трансформацію політичної комунікації. Цей концепт є багатовимірним феноменом, який поєднує мовний, когнітивний, соціальний та емоційно-оціночний компоненти. Аналіз концепту ПОЛІТИК із залученням оцінки дозволяє розкрити механізми формування уявлень суспільства про роль і функції політиків у різних культурах.

Значущість концепту ПОЛІТИК в сучасних лінгвістичних дослідженнях обумовлена його широкою представленістю в різних типах дискурсу, але саме політичний дискурс, який є основною сферою функціонування цього концепту, відіграє ключову роль у формуванні соціальної поведінки. Крім того, ПОЛІТИК є одним із базових концептів мовної картини світу, що відображає ціннісні пріоритети суспільства, стереотипи та оцінки, пов'язані з політичною діяльністю.

Емоційно-оціночний компонент концепту ПОЛІТИК включає як позитивні, так і негативні конотації і відіграє важливу роль у формуванні ставлення суспільства до політичної діяльності. В медіадискурсі образ політика

часто супроводжується оціночними характеристиками, які створюють певні стереотипи: ‘лідер’, ‘корупціонер’, ‘реформатор’, ‘рятівник нації’ тощо, і формують сприйняття політиків в суспільстві.

Оцінка залежить також від соціокультурного контексту, який визначає ситуативну роль суб’єкта оцінювання. Емоційно-оціночними маркерами, які використовуються для опису політиків, слугують метафори, епітети, порівняння тощо.

Наприклад, для опису політичної діяльності Бориса Джонсона використовується метафора POLITICAL JOURNEY IS A ROLLERCOASTER, яка підкреслює мінливий характер його кар’єри політика, що нагадує американські гірки з їх різкими підйомами і падіннями:

Boris Johnson's political journey is a rollercoaster of highs and lows

/The Guardian, 2021/

Джо Байдена, як лідера, характеризують епітети ‘співчутливий’ та ‘стабільний’ (*a compassionate and steady leader* /CNN, 2021/), що акцентують увагу на його здатності викликати довіру та стабілізувати ситуацію.

Володимира Зеленського порівнюють з Черчиллем: *as inspiring as a modern Churchill* /BBC, 2022/, підкреслюючи його харизму і здатність об’єднувати націю. Аналіз цих і інших емоційно-оціночних інструментів дозволяє краще розуміти, які маніпулятивні і переконувальні стратегії використовуються в політичній комунікації, і як сприймають політиків різні соціальні групи.

Таким чином, концепт ПОЛІТИК відіграє важливу роль у розумінні взаємодії мови, мислення та суспільства, а його дослідження створює подальші перспективи для аналізу політичного дискурсу.

UKRAINIAN HERITAGE AT THE TIME OF WAR: A PAN-EUROPEAN MEDIA NARRATIVE

Zhabotynska Svitlana,

Professor of the Department of English Philology and Teaching English,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Cherkasy, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9841-6335>

Chernenko Inna,

Master student, Institute of Foreign Languages,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Cherkasy, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9841-6335>

Summary: *This presentation discusses the research done within Work Package 5 “Strategic Communication of Ukraine’s Heritage” of Jean Monet project “Challenges and opportunities of EU heritage diplomacy in Ukraine”, # 101127459 (2023 – 2026). The research object is the overarching narrative of Ukrainian heritage inferred from the media texts published in English by the Euronews network in 2022-2024. This narrative is reconstructed via application of the cognitive ontology that enables the exposure of the narrative constituents and their salience.*

Keywords: *cognitive ontology, Euronews, media image, Ukrainian heritage, war time,*

Euronews is a reputable news network considered to be a credible source of information on European and international issues. The information about Ukrainian heritage featured in *Euronews* at the time of Russo-Ukrainian war constitutes a narrative-based media concept [2], or an image whose construal reveals the political leaning of the narrator. Our study aims to expose this image through the analysis of the collected data that include 149 articles (69140 words long) published in *Euronews* between February 24, 2022 and July 31, 2024. The articles comprise 570 references to the topic of UKRAINIAN HERITAGE, which are the major empirical units of the analysis.

To analyze the data, we apply a cognitive linguistic methodology [2] that provides the construction of the cognitive ontology, or the structure of knowledge within a specific domain or subject area [1]. According to this methodology, the narrative-based media concept stratifies into *information spaces* constituted by *thematic domains*, each of which includes *thematic parcels* featured with *thematic quanta* that represent the topics relevant for these parcels. According to our analysis,

the UKRAINIAN HERITAGE concept is represented by two information spaces: UKRAINIAN HERITAGE PROPER (25,6% of references) and UKRAINIAN HERITAGE UNDER RUSSIA'S ATTACK (74,4%), with the latter space being thrice as prominent.

Within the information space UKRAINIAN HERITAGE PROPER, the most salient domains are "Culture" (57 references) and "Spirituality / National identity" (47). The accentuated thematic quanta of their parcels evolve into the narrative:

- *Ukrainians are brave and resilient (20). They are talented (14). They have a rich / interesting culture (21), which they demonstrated to the world (22).*

In the information space UKRAINIAN HERITAGE UNDER RUSSIA'S ATTACK, the domains with the highest salience are "Ukrainian and world cultural and sport elites in the war" (281 references), "The war in the mirror of Ukrainian and world culture" (58), and "Ukrainian heritage ruined in the war" (56). The respective most prominent narratives shaped by the thematic quanta of these domains are:

- *Ukrainian cultural and sport elites suffer the hardships of war (40). However, they demonstrate resilience and patriotism (30), and they contribute to Ukraine's resistance (29). Ukrainian cultural elites depict the war (28). Foreign cultural and sport elites demonstrate solidarity with Ukraine (28).*
- *Ukrainian cultural and sport elites raise money to help Ukraine at war (18). Ukrainians organize museums and exhibitions of war (11). Ukrainian cultural and sport elites join the Ukrainian army (11).*
- *Ukrainian cultural and sport elites find refuge / are hosted abroad (16). They are hosted and helped by their foreign colleagues (10). Foreign cultural elites perform / exhibit Ukrainian content (13), they raise / donate money to help Ukraine (11).*

The obtained results showcase the main pro-Ukrainian message addressed by *Euronews* to the public. The particulars of this message prompt some recommendations for the EU and Ukrainian strategic communicators concerned with Ukrainian heritage.

References:

1. Paradis, C. (2005). Ontologies and construals in lexical semantics. *Axiomathes*. 15, 541–573.
2. Zhabotyńska, S. and Velivchenko, V. (2019). New media and strategic narratives: the Dutch referendum on Ukraine – EU Association Agreement in Ukrainian and Russian internet blogs. *European Security*, 28(3), 360–381.

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ТРУДНОЩІВ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ ОНЛАЙН

Зацеркляна Д. О.,

директорка приватної мовної школи SpiritOn School, викладачка
англійської та німецької мов, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2173-0904>

Summary: *The present study aims to identify, generalize and shortlist the most common issues educators are facing these days while teaching foreign languages online, considering the most recent technological updates. It seeks to provide possible solutions to the problems arising in presenting information, practicing skills and evaluating results, as well as to update traditional teaching methods to suit the new challenging world.*

Keywords: *online teaching, artificial intelligence (AI), text recognition software, testing, evaluation, teaching resources.*

На тлі стрімкого розвитку технологій опрацювання даних (програми розпізнавання тексту (Google Objective) з функцією перекладу, онлайн перекладачі, програми штучного інтелекту (OpenAI, ChatGPT)) та все більшої потреби у викладанні онлайн, традиційні підходи до навчання іноземних мов потребують змін. Хоча основоположними для навчання онлайн залишаються student-centric та teacher-centric approach, на перший план також виходять content-centric та activity-centric підходи, в основі яких – розвиток мовних навичок шляхом ретельного підбору, підготовки та адаптації освітніх матеріалів [4, с. 166]. Тобто студентоцентрованість, індивідуалізація освітнього процесу, попри акцент на активній ролі студента та застосування методів креативного мислення [1, с. 239], вже не є єдиною достатньою умовою успішного оволодіння іноземною мовою.

У навчанні іноземних мов онлайн сьогодні виокремимо наступні проблеми: 1) використання підручників іноземних видань (Cambridge, Oxford, Pearson, MM Publications, та ін.) уможливорює легке віднайдіння відповідей до

всіх завдань, включно з тестовими, онлайн у відкритому доступі за запитом teacher's book, keys, answers, що зводить нанівець результат виконання більшості вправ; 2) контроль знань, з урахуванням програм розпізнавання тексту та перекладачів, традиційними методами тестування є неефективним; 3) написання есе та інших письмових робіт з висловленням власної думки виконується програмою штучного інтелекту (AI) під критерії, задані студентом; 4) падає мотивація, погіршується пам'ять, деградують основні навички навчання у студентів як результат вищеописаних практик.

В якості кроків до подолання цих труднощів пропонуємо наступні принципи навчання онлайн: 1) переважна більшість навчального часу присвячується вправам динамічного опрацювання, тобто таким, які виконуються безпосередньо на занятті, потребують участі всіх або роботи в командах, під контролем викладача, у досить швидкому темпі; 2) комунікативні методики виходять на перший план; заохочується говоріння як продуктивна навичка, яка найменшою мірою піддається впливу технологій; 3) онлайн вправи виконуються з одночасним обговоренням відповіді та завжди вимагають її пояснення, ніколи не обмежуються коротким вибором правильної літери, слова, речення, тощо; 4) завдання оновлюються повсякчас і ґрунтуються на сучасних матеріалах, наприклад, озвучених версіях статей міжнародних видань або неадаптованих відео-матеріалах з YouTube; 5) використовуються авторські наробки або матеріали колег, опубліковані у вільному доступі (ESL Printables [2], ISL Collective [3], Wordwall [5], тощо).

Динамічний високотехнологічний освітній простір, у якому ми працюємо зараз, потребує постійної актуалізації навичок та матеріалів навчання, проте і створює безпрецедентні можливості професійного розвитку сучасного викладача.

Література:

1. Совгиря С. М., Бабенко В.І., Грінько Р.М., Задворнова А.П., Прилуцький О.К., Сербін С.І. Студентоцентрованість як запорука формування нової моделі сучасної конкурентоспроможної медичної освіти. *Медична освіта за новими стандартами: Виклики та інтеграція в міжнародний освітній простір. Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю*. 2023. 238–239. URL: <https://repository.pdmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e0bd0552-fc5e-43ea-ba42-8d9448242856/content> (Last accessed: 16.12.2024).
2. ESL Printables.com. URL: <https://www.eslprintables.com/> (Last accessed: 16.12.2024).
- 3.

ISL Collective. URL: <https://en.islcollective.com/> (Last accessed: 16.12.2024). 4. Meskill C., Anthony N., Sadykova G. Teaching languages online: Professional vision in the making. *Language Learning & Technology*. 2020. 24 (3). 160–175. URL: <https://scholarspace.manoa.hawaii.edu/server/api/core/bitstreams/14659992-dfdf-4ed9-b02a-445a0a232043/content> (Last accessed: 16.12.2024). 5. Wordwall. The easy way to create your own teaching resources. URL: <https://wordwall.net/> (Last accessed: 16.12.2024).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ VS ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Змійова І.В.,

доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна,
Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-02817183>

Паненко І.О.,

старший викладач кафедри германо-романської філології та перекладу
ХГУ “НУА”, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8326-9555>

Summary: *The use of generative artificial intelligence in the educational process threatens academic honesty. The authors propose their approach to minimising such risks: the development of critical thinking in students which includes transparency and verification. Transparency covers a description of the methods and criteria for selecting the generated material, and references to AI. Verification involves the implementation of protocols for checking the reliability of information and risk assessment. Such actions will contribute to the development of students' critical thinking.*

Keywords: *academic honesty, critical thinking, generative AI, transparency, verification.*

Інтеграція генеративного штучного інтелекту (ШІ) у сучасний освітній процес вимагає значного переосмислення традиційних підходів до забезпечення академічної доброчесності. Існуючі механізми контролю в цифровому середовищі виявляються недостатньо ефективними в умовах швидкого технологічного розвитку. Інструменти генеративного ШІ, такі як ChatGPT, DALL-E та інші, не лише розширюють можливості отримання знань,

а й породжують нові етичні питання щодо прозорості використання, авторства та плагіату.

За результатами січневого дослідження компанії Kantar Ukraine – світового лідера у галузі аналітики [1, с. 6], 78,7% громадян України знайомі з технологіями ШІ, а 29,1% активно використовують їх у своїй діяльності. Водночас лише 19,6% здатні розпізнати тексти, створені ШІ, що створює ризики неконтрольованого використання цих технологій у наукових роботах і навчальних завданнях. Довіра до текстів, згенерованих ШІ, також залишається високою – 34,1% респондентів вважають їх надійними, що може призвести до маніпуляцій із використанням таких інструментів.

Україна активно працює над створенням нормативно-правового регулювання ШІ. Зокрема, Міністерство цифрової трансформації розробляє механізми маркування систем ШІ, регуляторні пісочниці для тестування продуктів і методології оцінки впливу ШІ на права людини [1, с. 13].

Ефективне використання генеративного ШІ в освіті має ґрунтуватися на принципах прозорості, верифікації та розвитку критичного мислення. Прозорість передбачає детальну документацію використання ШІ, включаючи опис методів взаємодії з системою, критерії відбору згенерованої інформації та обґрунтування її використання: згенеровані тексти мають супроводжуватися поясненнями щодо їхнього створення, а посилання на ШІ необхідно вказувати у форматі, який дозволяє ідентифікувати конкретну платформу та дату генерації матеріалу.

Верифікація інформації є критичним елементом, адже згенерований контент може містити неточності або упередження. У цьому контексті важливо впроваджувати протоколи перевірки достовірності, залучати альтернативні джерела інформації та оцінювати ризики, пов'язані з використанням ШІ. Такі заходи мають сприяти формуванню критичного мислення студентів, яке включає аналіз згенерованого контенту, розуміння обмежень алгоритмів та ідентифікацію помилок або маніпуляцій. Особливу увагу слід приділити

завданням, що поєднують використання ШІ та власний аналітичний потенціал студентів.

Впровадження запропонованого підходу потребує підготовки викладачів та студентів, що включає розробку навчальних програм із етичного використання ШІ, проведення практичних занять із верифікації інформації, створення методичних рекомендацій для інтеграції ШІ в освітній процес тощо. Акцент має бути зроблений на розвитку критичного мислення, навичок аналізу та здатності розпізнавати обмеження генеративних технологій.

Література:

1. Біла книга з регулювання ШІ в Україні: бачення Мінцифри, 2024. URL: <https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/community/docs/%D0%A0%D0%B5%D0%B3%D1%83%D0%BB%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%A8%D0%86.pdf> (Last accessed: 07.12.2024).

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ *ЗІРКА* В МОВОТВОРЧОСТІ

Ю. М. МУШКЕТИКА

Ільїна О. В.,

доцент кафедри загального та прикладного мовознавства
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1106-6967>

Summary. *The concept STAR in Y. M. Mushketyk's literary multiverse serves as a rich symbolic element representing beauty, mystery, and emotional depth. Through vivid imagery, metaphors, and anthropomorphism, stars are depicted as celestial bodies, human souls, symbols of fate, and connections to Ukrainian identity. Mushketyk's use of constellations, falling stars, and star-like comparisons enriches his narratives, blending cosmic and earthly dimensions to evoke profound philosophical and emotional themes.*

Keywords: *concept, star, semantic sphere, semantic content.*

1. Концепт *ЗІРКА* в мовосвіті Ю. М. Мушкетика репрезентовано за допомогою лексем *зірка, зоря, зоряний, сузір'я*, а також через конкретні назви сузір'їв (*Волосожар, Оріон, Стожари* тощо).

2. Смыслові сфери концепту.

ЗІРКА – НЕБЕСНИЙ ОБ'ЄКТ. Зірка як самосвітне тіло. Часто використовується форма множини, що підкреслює кількість та велич небесних світил. Епітети (*великі, білі, жовті*) та метафори (*зоряний пил, стиглі зорі*) створюють естетичні образи.

ЗІРКА – МЕТЕОРИТ. Образ падучих зірок підсилює динаміку нічного неба через епітети (*серпневі зорі*) та метафори (*зорі креслять небо*).

ЗІРКА – СУЗІР'Я. Використання власних назв сузір'їв із семантикою світла (*засвічувалися Стожари*).

3. Олюднення зірок.

Зорі описуються через антропоморфні характеристики (*сумні, заплакані*), процеси (*тремтіли, кліпали*), епітети (*мудрі зорі*).

Зірки виступають як символи душ (*зорі – людські душі*), долі (*зірка яскравіє або гасне*).

4. Сакральний зміст.

Зірки як душі предків або символ долі. Особливий акцент зроблено на взаємозв'язок зірок із персонажами (*твоя зоря, моя зоря*).

Символічне значення зірок у контексті таємничості (*вічна обіцянка й вічна погроза*), безсмертя (*розчинився в зорях*), орієнтирів (*іти по зорях*).

5. Інші художні смисли.

Зірка – рослинний світ. Зорі порівнюються зі сливками чи зернами пшона, що підкреслює їхній блиск та природність.

Зірка – Україна. Символізує національну ідентичність (*українські зорі*).

Зірка – побут. Порівняння з лампадою чи грою світла (*зорі як срібляники*).

6. Емоційне забарвлення.

Зірки уособлюють кохання (*подарувати зірку коханій*), щастя (*заснути з зорями в очах*), надію та мрії.

7. Контрасти в сприйнятті зірок.

Поєднання позитивних (*красиві, чарівні*) й негативних (*глухі, порожні, як дірки*) образів для створення багатовимірності художнього світу.

Ю. М. Мушкетик багатогранно використовує концепт *ЗІРКА* як символ краси, таємниці, сакральності, емоційності та ідентичності. Через антропоморфізацію, метафори й епітети автор створює динамічні та естетично насичені образи зірок у своєму художньому мультиверсі.

Література:

1. Мушкетик Ю. М. Гетьман, син гетьмана. Харків : Фоліо, 2013. 220 с.
2. Мушкетик Ю. М. Гетьманський скарб. Роман. Харків : Фоліо, 2008. 415 с. (Історія України в романах).
3. Мушкетик Ю. М. Диявол не спить : Повість. *Київська старовина*. 1992. № 5. С. 28-42.
4. Мушкетик Ю. М. Дорога в безвість. Харків : Фоліо, 2019. 154, [2] с.
5. Мушкетик Ю. М. Жорстоке милосердя. Роман. Міст через ніч. Повість. Київ : Дніпро, 1975. 447 с.

ПЕРЕКЛАДИ В ГАЛУЗІ ГУМАНІТАРНИХ ТА СУСПІЛЬНИХ НАУК В УКРАЇНІ В 1920-1930-Х РОКАХ

Кальниченко О. А.,

доцент кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7808-357X>

Кальниченко Н.М.,

науковий дослідник кафедри слов'янських мов
Університету Матея Бела в Банській Бистриці, Словаччина

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4807-1022>

Summary: *The study examines the history of the rise of translation in the humanities in Ukraine in the 1920s and its decline in the 1930s.*

Keywords: *censorship, humanities, indirect translation, social sciences, translation, Ukrainian language.*

У Російській імперії українську мову проголошували діалектом російської, а Емським указом 1876 року було заборонено друкувати та ввозити надруковані за кордоном українські оригінальні твори та переклади українською, а також викладати та читати лекції українською мовою. Хоча УНР у Війні за незалежність (1917-21) зазнала поразки, проте важливим результатом стало

визнання більшовиками українців як окремого народу з власною мовою, традиціями та способом життя. Для зміцнення своєї влади більшовики впровадили політику «українізації», яка сприяла використанню української мови в освіті, видавничій справі, на роботі та в органах влади. Ця політика призвела до культурного відродження, збільшення кількості учнів в україномовних школах та сплеску українських видань з середини 1920-х до початку 1930-х років, включно з науково-технічними. Крім того, велике значення мало заснування у 1918 році Академії наук в Україні та запровадження української мови у школах та університетах [2].

Отож, у середині 1920-х – на початку 1930-х років в Україні з'явилася значна кількість перекладів наукових книжок з гуманітарних та суспільних наук. Так, було видано переклади низки праць з психології та педагогіки, зокрема такі як «Метод наукової педагогіки та практика його в «Домах для дитини»» М. Монтесорі (пер. з італ. Д. Щербаненка, 1921), «Психічні процеси як рухи» Е. А. Бернгарда (пер. з нім. М.М. Васильківського, 1925), «Педагогічні тести та вимірювання» В. С. Монро (пер. з англ. І. Майстренка за ред. О. Залужного, 1927), «Вибрані твори» Песталоцці (1928) та «Судження й міркування в дитині» Ж. Піаже (пер. з фр. А. Миляшкевича та В.Сапіжука, 1930). Всі ці переклади були здійснені з мов оригіналу.

У середині 1920-х років також з'явилося багато перекладів із суспільних наук, зокрема політології та марксизму, скажімо «Вісімнадцяте Брюмера Луї Бонапарта» К. Маркса (пер. з нім. М. та І. Степанових за ред. В. Щербаненка, 1925) та його ж «Громадянська війна у Франції. З передмовою Фрідріха Енгельса» (пер. з нім. С.Буди, 1925), «Критика готської програми з двома додатками» Маркса та Енгельса (пер. з нім. С.Вікула, 1929) та «Капітал. Критика політичної економії» Маркса у перекладі з німецької М. Порша (1929).

Однак на початку 1930-х років більшовики починають відходити від українізації. У 1934 році Н. Каганович звинувачує перекладачів творів Леніна українською у спотворенні їхнього змісту, назвавши їх «націоналістичними

шкідниками», які намагаються «відрубати» українську мову від російської [1]. Як наслідок після 1936 року праці Маркса та Енгельса перекладають вже з російської. У ті ж роки в країні відбувається й зміна педагогічної моделі: від досить вільного пошуку методологічних основ педагогічної науки до суворого підпорядкування її ідеології марксизму-ленінізму. Тепер взагалі перестають видавати перекладні праці з психології, а педагогічні праці перекладають з російської як мови-посередника, скажімо «Вибрані педагогічні твори» Песталоцці (1938) або «Вибрані педагогічні твори: у трьох томах» Яна Амоса Коменського (1940). Переклади з гуманітарних наук українською мовою стають дедалі рідкіснішими.

Література:

1. Каганович Н. А. Націоналістичні перекопчення в українських перекладах творів В. І. Леніна. *Мовознавство*, 1934, № 2. С.9-33.
2. Kolomiyets L., Kalnychenko O. Translation and Censorship in Soviet and Independent Ukraine. *The Routledge Handbook of Translation and Censorship*/ Denise Merkle and Brian James Baer (eds.). London and New York: Routledge, 2024. P. 243-260. DOI: 10.4324/9781003149453-20

ПОНЯТТЄВІ СКЛАДНИКИ КОНЦЕПТУ *НЕЗАЛЕЖНІСТЬ* В ДИСКУРСІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Калюжна А.Б.,

доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4305-5311>

Summary: *The study defines the notional components of the concept INDEPENDENCE in international relations discourse as follows: the state of political freedom of a country, the time of gaining such freedom from external influence, political control, and external support. This state is based on the ability of the country's leadership to manage the affairs of the country, namely, to adopt laws or decisions without being controlled by another country. This creates the preconditions for the realisation of independence in the sense of sovereignty, i.e. it gives the country full power and the right to internal self-government.*

Keywords: *autonomy, concept, freedom, independence, sovereignty, synonym*

Поняття незалежності та суверенітету є найбільш суперечливими питаннями у політичній науці та міжнародному праві. Вони тісно пов'язані зі складними поняттями держави, уряду, а також демократії. Хоча доктрина суверенітету мала важливий вплив на розвиток подій всередині держав, найбільший вплив вона мала на відносини між державами, відносини з точки зору незалежності та самоврядування. Це викликає необхідність визначити поняттєві складники концепту НЕЗАЛЕЖНІСТЬ. Ключовою лексемою на позначення концепту НЕЗАЛЕЖНІСТЬ в англomовному дискурсі міжнародних відносин вважаємо лексему *independence*. До синонімічного ряду цієї лексеми входять *independency* (rare, arch.), *sovereignty*, *autonomy*, *freedom*, *liberty*, що об'єднані за семою 'політична свобода' ('political freedom')[2; 4; 7].

В дискурсі міжнародних відносин на позначення стану самоврядної держави більш частотними є лексеми *independence* та *sovereignty* (також у складі атрибутивних словосполучень *national independence* та *national sovereignty*). Часом ці лексичні засоби використовують взаємозаміно, але вони слугують на позначення як спільних, так і відмінних поняттєвих компонентів концепту НЕЗАЛЕЖНІСТЬ. За допомогою лексикографічних джерел виділяємо наступні лексико-семантичні варіанти змісту лексеми *independence*: 1. стан політичної свободи (the condition of being politically free) [7]; 2. здатність керувати власними справами (the capacity to manage one's own affairs) [7]; 3. свобода від політичного контролю з боку інших держав (freedom from political control by other countries) [5]; 4. свобода від зовнішнього контролю або підтримки (freedom from outside control or support) [6]; 5. свобода приймати закони або рішення, не будучи керованими або контрольованими іншою країною (freedom to make laws or decisions without being governed or controlled by another country) [1]; 6. час, коли країна отримує свободу від політичного контролю (the time when a country gains freedom from political control)[4]. Лексема *sovereignty* має наступні ЛСВ: 1. стан політичної свободи (the condition of being politically free) [7]; 2. стан країни, яка має свободу в

управлінні собою (the state of being a country with freedom to govern itself)[5]; 3. незалежна влада країни та право керувати собою (a country's independent authority and the right to govern itself)[6]; 4. повна влада в управлінні країною (complete power to govern a country)[5]. До синонімічного ряду також входить лексема *autonomy*, яка має наступні ЛСВ: 1. стан політичної свободи (the condition of being politically free) [7]; 2. влада або право країни керувати собою (the power or right of a country to govern itself)[3]. Лексеми *liberty* та *freedom* мають більш загальні значення, неспецифічні для дискурсу міжнародних відносин.

Як бачимо, лексема *independence* слугує на позначення не лише стану політичної свободи країни, вказує на час набуття такої свободи від зовнішнього впливу, політичного контролю, а також від зовнішньої підтримки, що підтверджує здатність керівництва країни керувати справами цієї країни, а саме, приймати закони або рішення, не будучи керованими або контрольованими іншою країною. Саме це створює передумови до реалізації незалежності, в сенсі суверенітету, тобто надає країні владу та право на внутрішнє самоврядування. Лексема *sovereignty* слугує на позначення саме цих поняттєвих складників концепту та означає повну та необмежену владу на самоврядування, на відміну від ступеня такої влади, що означений лексемою *autonomy*. На підставі вищесказаного визначаємо поняттєві компоненти концепту НЕЗАЛЕЖНІСТЬ.

Література:

1. *Cambridge Dictionary*. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/> (дата звернення: 09.12.2024)
2. *Collins English Thesaurus*. URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english-thesaurus> (дата звернення: 09.12.2024)
3. *Collins Online Dictionary*. URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary> (дата звернення: 09.12.2024)
4. *Merriam Webster Dictionary Thesaurus*. URL: <https://www.merriam webster.com/thesaurus/dictionary> (дата звернення: 09.12.2024)
5. *Oxford Advanced Learner's Dictionary*. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/> (дата звернення: 09.12.2024)

6. The Britannica Dictionary. URL: <https://www.britannica.com/dictionary> (дата звернення: 08.12.2024)

7. *The Free Dictionary*. URL: <https://www.thefreedictionary.com/> (дата звернення: 09.12.2024)

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АМЕРИКАНСЬКОГО ПЕРЕДВИБОРЧОГО ДИСКУРСУ (НА ПРИКЛАДІ ДЕБАТІВ МІЖ Д. ТРАМПОМ ТА К. ГАРРІС)

Карпусенко М.В.,

старший викладач кафедри ділової іноземної мови та перекладу,
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7400-9070>

Карпусенко Н.В.,

доцент кафедри романо-германської філології,
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7296-1167>

Summary: *The article explores stylistic features of American pre-election discourse, focusing on debates between D. Trump and K. Harris. The study analyses stylistic features employed during debates to influence voters' perceptions.*

Keywords: *D. Trump, K. Harris, means of expressiveness, pre-election discourse, presidential debates, rhetoric, stylistic features.*

Американський передвиборчий дискурс є важливим засобом політичної комунікації, що поєднує переконання, маніпуляцію та емоційний вплив на виборців. У центрі уваги дослідження – стилістичні особливості, які формують риторичну стратегію кандидатів, зокрема, використання риторичних питань, гіперболи, повторів, контрастів та емоційно забарвленої лексики. Дебати між Д. Трампом і К. Гарріс відображають різні підходи до побудови аргументації, стилістичні прийоми та засоби впливу на електорат. Дослідження спрямоване на аналіз виразних засобів цих дебатів, їхнього значення у формуванні іміджу кандидатів, а також впливу стилістичних технік на сприйняття аудиторії в умовах жорсткої політичної конкуренції.

Нами було проведено аналіз стилістичних засобів виразності у дебатах К. Гарріс та Д. Трампом. Розглянемо деякі з них. К. Гарріс вживає риторичні запитання, такі як: «*But you know what happened to that bill? Donald Trump got on*

the phone, called up some folks in Congress, and said kill the bill. And you know why?», щоб залучити аудиторію та спрямувати обговорення у потрібному напрямку.

Д. Трамп вживає повтори, щоб посилити вплив повідомлення на виборців, наприклад: «*And they're destroying our country. They're dangerous. They're at the highest level of criminality.*». Безпосередньо після цього він проводить протиставлення між своїми противниками та прибічниками, вживаючи пару «ми-вони»: «*And we have to get them out. We have to get them out fast.*».

К. Гарріс також вживає протиставлення, щоб чіткіше показати різницю між своїми пропозиціями та пропозиціями Д. Трампа: «*So, Donald Trump has no plan for you. And when you look at his economic plan, it's all about tax breaks for the richest people. I am offering what I describe as an opportunity economy, and the best economists in our country, if not the world, have reviewed our relative plans for the future of America.*»

Д. Трамп схильний до вживання гіпербол. Ми знайшли не менше 10 випадків. Наприклад, «*The people of our country are absolutely dying with what they've done.*» За допомогою гіпербол він намагається драматизувати повідомлення і ускладнити спроби заперечення з боку опонентки.

Обидва учасники вдаються до вживання метафор для підвищення емоційного впливу на виборців. Д. Трамп: «*Look, we've had a terrible economy because inflation has – which is really known as a country buster. It breaks up countries.*». К. Гарріс: «*What the Wharton School has said is Donald Trump's plan would actually explode the deficit.*». Тут К. Гарріс порівнює зміни в рівні дефіциту бюджету з вибухівкою.

Американський передвиборчий дискурс є прикладом використання багатого арсеналу стилістичних засобів для впливу на виборців і формування політичного порядку денного. Риторичні запитання, повтори, гіперболи, протиставлення та метафори виступають важливими інструментами для залучення аудиторії, посилення емоційного впливу та надання аргументам

переконливості. Вживання таких прийомів, як «ми-вони», дозволяє створювати ефект єдності або підкреслювати розбіжності. Гіперболи й метафори сприяють драматизації ситуації, що допомагає закарбувати ключові тези у свідомості виборців. Аналіз доводить, що стилістичні засоби є фундаментальними для створення потужного політичного дискурсу, здатного впливати на електоральну поведінку.

Джерело ілюстративного матеріалу:

1. Harris-Trump Presidential Debate Transcript. ABC News. URL: <https://abcnews.go.com/Politics/harris-trump-presidential-debate-transcript/story?id=113560542> (дата звернення: 14.12.2024).

**МОДЕЛЬ СЕРЕДОВИЩА АКАДЕМІЧНОЇ ІНШОМОВНОЇ
КОМУНІКАЦІЇ**

Конєва М. З.,

старший викладач кафедри англійської філології

та методики викладання іноземної мови,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків,
Україна

ORCID: <https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0003-1395-9838>

Summary: *The issue of forming a model of the academic foreign language communication environment is studied. It is noted that the formation of professional competencies is successful against the background of the student's personal interest in the educational process. It is proven that knowledge and qualifications become priority values in human life in the conditions of the information society, a modern specialist should strive to be aware of the development of his professional field, the importance of studying foreign languages, the formation of communicative competence is growing.*

Keywords: *competence, foreign language communication, model, strategy, technologies*

Практичне володіння іноземною мовою дозволяє розвинути вміння сприймати мовлення та оволодіти вмінням будувати речення, що дозволить брати участь у спілкуванні та адекватно реагувати на різні мовленнєві ситуації. Крім того, спілкування в процесі навчання допомагає подолати мовний бар'єр,

дозволяє студентам розвивати професійні компетенції та інтенсифікувати навчальний процес [1, с. 125].

Створення та впровадження сприятливого мовного середовища на заняттях з іноземної мови є важливим засобом ефективного навчання студентів мові та вдосконалення їхньої мовної компетентності. Успішній реалізації стратегії створення іншомовного середовища значною мірою сприяла інтеграція сучасних технологій, які забезпечують доступ до маси інформації та ресурсів [2, с. 70].

У сфері професійної діяльності багато залежить від уміння реалізовуватись через спілкування: налагоджувати ділові стосунки; повідомляти та пояснювати свої думки та припущення; адекватно розуміти своїх колег, керівників і підлеглих; вирішити конфлікт конструктивно. Випускник навчального закладу повинен мати високий рівень комунікативної компетенції, який би дозволяв йому безперешкодно використовувати іноземну мову для виконання поточних завдань, майбутнього просування по службі та досягнень.

Стратегія комунікативного підходу – практична мета підготовки майбутніх фахівців до професійно-комунікативної взаємодії у професійній діяльності завдяки оволодінню іншомовним спілкуванням. Комунікативний підхід до навчання студентів сприяє формуванню в них комунікативної компетентності як ключової професійної.

В останні роки провідною проблемою став процес спрямування підготовки майбутнього фахівця на формування вмінь оперувати власними знаннями, керувати професійною інформацією. Обсяг знань і технологій, які трансформуються в усі сторони суспільства, значно зростає, спостерігаємо відповідну нестачу висококваліфікованих спеціалістів, які відповідають вимогам сьогодення.

Проблема формування моделі середовища академічної іншомовної комунікації стала предметом аналізу в дослідженнях науковців. З'явилася низка дисертаційних досліджень, присвячених окремим аспектам підготовки фахівців

різного профілю для професійного іншомовного спілкування (О. Бернацька, Ю. Друзь, В. Коломієць). Говорячи про формування професійних компетенцій, не можна не відзначити той факт, що цей процес є успішним лише на фоні особистої зацікавленості студента у навчальному процесі [3].

Усвідомлюючи, що знання та кваліфікація стають пріоритетними цінностями в житті людини в умовах інформаційного суспільства, сучасний фахівець має прагнути бути в курсі розвитку своєї професійної галузі у світовій практиці, а для цього не завжди достатньо знати інформацію рідною мовою. Звідси зростає значення вивчення іноземних мов, формування комунікативної компетенції.

Вирішуючи комунікативну задачу за допомогою іноземної мови, сучасний фахівець не може задовольнятися набором мовних штамів і базовими вміннями перекладу. Фахівець повинен вміти слухати і розуміти мову співрозмовника, аргументовано висловлювати свою позицію, спростовувати або доводити той чи інший факт, чітко і логічно формулюючи при цьому свої думки. Використовуючи мову як засіб, фахівець вирішує конкретні комунікативні завдання в рамках своєї професійної компетенції.

У контексті вивчення іноземних мов необхідно ознайомити студентів з культурою інших народів, їх традиціями, нормами поведінки. Впровадження таких елементів у навчальний процес сприятиме підготовці студентів до ефективних міжкультурних контактів на рівні повсякденного міжособистісного спілкування. Необхідно сформувати практичні вміння, які б дозволяли розуміти представників інших культур [2].

Процес мовної підготовки доцільно розпочинати з оволодіння студентами початковими знаннями та вміннями в рамках іноземної мови: її фонетичної, граматичної будови, словникових одиниць. Проте вже на цьому етапі можна говорити про активне використання комунікативного методу.

Комунікативна компетентність складається з певних якостей: здатність особистості прогнозувати комунікативну ситуацію; вміння знаходити адекватну

тему спілкування, комунікативну тактику та реалізовувати комунікативний план; уміння зрозуміти себе, свій психологічний потенціал і потенціал партнера; оволодіння вміннями саморегуляції в процесі спілкування, в тому числі здатністю долати психологічні бар'єри [2].

Таким чином, комунікативні завдання, інтерактивні методи та навчальні комунікативні ситуації, які складають зміст навчальних матеріалів з іноземної мови, можуть створювати модель середовища академічної іншомовної комунікації. Методи, форми, засоби навчання необхідно обирати відповідно до компетентнісної системи навчання. Мають оптимально забезпечувати ефективність прийомів презентації та активізації обраних мовних і мовленнєвих одиниць.

Зазначимо, модель середовища академічної іншомовної комунікації має значення у процесі формування ефективної діяльності студентів. Стратегічна мета оволодіння іноземною мовою (міжкультурна комунікація) включає формування всіх компонентів комунікативної компетенції іноземною мовою. Комунікативна іноземна компетенція – це інтегративне поняття, яке включає: мовну, мовленнєву та соціокультурну компетенції.

Література:

1. Чеберяк Є.Є. Формування іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей засобами інтерактивних технологій навчання. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*, (92), 2021, 124–128. DOI: <https://doi.org/10.26565/2227-8877-2020-92-17>.
2. Язловицька О.В. Роль мовного середовища на заняттях з іноземної мови. *International Science Journal of Education & Linguistics*. Vol. 3, No. 2, 2024, pp. 70-79. doi: 10.46299/j.isjel.20240302.08.
3. Kalashnik N., Pobirchenko O., Shastko I. Readiness for foreign language communication in a professional environment. *Молодь і ринок*. № 3 (223), 2024, 66–72.

DIRECTIVES AS ENGAGEMENT DISCOURSE MARKERS IN DENTISTRY INFORMED CONSENTS

Kostenko Viktoriia,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages, Latin and Medical
Terminology, Poltava State Medical University, Poltava Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9077-2191>

Barkovska Anastasiia,
Master's Degree Student of Dental Faculty,
Poltava State Medical University, Poltava, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6482-782X>

Summary: *Informed consent documents in dentistry are crucial for fostering patient understanding and autonomy. Directives, a subset of speech acts, play an important role in engaging patients by guiding, instructing, and encouraging compliance. This paper explores how directives function as engagement discourse markers in informed consent, emphasizing their linguistic structure, purpose, and impact on patient decision-making. By examining examples from informed consent texts, the study highlights the balance between professional authority and patient-centered communication.*

Key words: *compliance, directives, engagement markers, informed consent, metadiscourse, patient-centered communication.*

Introduction. Effective doctor-patient communication is a cornerstone of dental practice, and informed consent documents serve as critical tools for bridging the gap between technical information and patient comprehension [1; 2; 4]. As legal and ethical instruments, these documents must ensure clarity, accuracy, and patient engagement. Among the linguistic elements present in informed consents, directives, expressions that instruct or guide action, are central to achieving these goals.

Directives, as defined in speech act theory, aim to influence behavior [3]. In the context of dentistry, directives in informed consents are applied not only to communicate necessary actions but also to promote understanding and cooperation. This paper investigates the role of directives as engagement discourse markers, which actively involve patients in the consent process.

Methodology. The study analyzed a corpus of fifty informed consent documents, which were searched for using Google search engine and downloaded from internet sources Open Dental Software, American Dental Association dental

records reference, Delta Dental Incorporation. The focus was on identifying and classifying directives and evaluating their structure, frequency, and communicative function. Examples were categorized into three main directive types: prescriptive directives (instructions for pre- and post-procedural care), advisory directives (suggestions for behavior or choices), informative directives (notifications or warnings about risks and procedures).

Results and Discussion. Directives in informed consents are carefully structured to ensure both professionalism and accessibility. They appear in various forms, including prescriptive directives, e.g.: “*You must avoid eating for 12 hours before the procedure*”, which explicitly instruct patients on necessary actions. Advisory directives, exemplified by statements like “*It is recommended that you inform us of any allergies to anesthetics*”, provide guidance without imposing strict requirements, while informative directives, such as “*Be aware that temporary sensitivity may occur after the procedure*”, aim to notify patients about potential outcomes or risks. Among these types, prescriptive directives are the most prevalent, constituting approximately 50% of the directives analyzed in informed consents due to their critical role in ensuring compliance with medical protocols. Advisory and informative directives are less common but equally significant, representing 30% and 20% of the total, respectively.

Despite their importance, the use of directives must be approached with caution. Overuse or a disproportionate emphasis on prescriptive language can create an impression of coercion, potentially undermining the autonomy and comfort of patients. To avoid this, informed consents should balance directive language with explanatory and interactive elements, ensuring that patients are not only instructed but also genuinely informed about their choices and the implications of their decisions.

Conclusion. Directives serve as vital engagement discourse markers in dentistry informed consents, enhancing clarity, patient involvement, and compliance. By structuring directives thoughtfully, dental professionals can ensure that informed

consents fulfill their dual role as legal documents and patient-centered communication tools. Future research may explore patient responses to directive types across diverse cultural and linguistic contexts to further refine informed consent practices.

References:

1. Heritage J., Maynard D. W. *Communication in Medical Care*. Cambridge University Press. 2006. 480 p.
2. Kostenko V. H., Bieliaieva O. M., & Solohor I. M. Is the language of informed consent templates for dental treatment patient-friendly? *11th ECLSS Conferences on Language and Social Sciences*. University of Gjakova "Fehmi Agani," Gjakova, Kosovo, February 02–03, 2021. P. 77–78.
3. Searle J. R. *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge University Press. 1969. 203 p.
4. Nassar A. A., Demyati A. K. Informed Consent in the Health Care System: An Overview from a Dental Perspective in Saudi Arabia. *Saudi Journal of Health Systems Research*. 2021. 1(1). P. 11–15. <https://doi.org/10.1159/000514405>

РЕФЛЕКСИВНА МОДЕЛЬ САМОПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ УСНОГО ПОСЛІДОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Котляров Д. М.,

страший викладач кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша,
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0386-9046>

Summary: *This report describes the main stages of work on preparing for consecutive interpreting, which consists of a practical part and an analytical part. The tools of the work are modern multimedia tools.*

Keywords: *Analysis, consecutive interpretation, multimedia tools, online service, reflective practice, self-improvement.*

Сучасні дослідження в галузі перекладознавства часто підкреслюють важливість постійного самовдосконалення. Зокрема, у межах «рефлексивної практики» студентів і професійних перекладачів заохочують регулярно займатися саморефлексією (самоаналіз процесу перекладу), вчитися через досвід і вдосконалювати свої навички за допомогою практики. Як зазначають деякі дослідники, рефлексія та регулярна практика є ключовими для розвитку компетентності та автономності перекладача. Іншими словами, важлива не

тільки регулярна практика, але й можливість аналізувати якість свого перекладу та враховувати помилки попередніх спроб, щоб уникати їх в майбутньому. У спрощеному (адаптованому до реалій сьогодення) вигляді ця технологія навчання може бути достатньо ефективною завдяки доступу до різних мультимедійних засобів (медіаплеєрів, онлайн перекладачів, чат-ботів, скрін-рідерів, тощо). Оскільки саме аналіз усних перекладів пов'язаний з більшими (переважно технічними) труднощами, зосередимся на ньому, зокрема на вдосконаленні навичок усного послідовного перекладу.

Весь процес можна умовно розділити на три стадії: отримання текстового повідомлення мовою оригіналу, фіксація перекладу оригінального повідомлення, аналіз та покращення свого перекладу. Перший етап самовдосконалення, тобто отримання перекладачем аудіо-повідомлення, реалізується завдяки використанню або медіаплеєрів з функцією регулювання швидкості мовлення, або сервісами розпізнавання мовлення (скрін-рідери), які здатні озвучити будь-який надрукований текст. Завдання згенерувати або підібрати з інтернету повідомлення необхідної тематики та обсягу можна впевнено довірити сервісу ChatGPT (програма, створена на основі моделі штучного інтелекту). Другий етап можна здійснити за допомогою сервісів розпізнавання мовлення, або знову ж використати ChatGPT. Ці програми мають перетворити усний текст перекладу на текст у друкованій формі, який і стане матеріалом перекладацького аналізу. Третій етап більшою мірою зводиться до «виявлення помилок», тобто оцінювання відповідності перекладу наступним критеріям оцінювання: точність, грамотність та мовна правильність, стилістична відповідність, повнота відтворення, тощо. Не менш важливою складовою третього етапу є «робота над помилками», тобто здійснення неквапливого перекладу слабких елементів перекладу. На цій стадії можна взяти у помічники не тільки відповідні словники, а й різноманітні засоби машинного перекладу (Google Translator, DeepL Translator, Microsoft Translator, тощо), які часто надають оптимальні варіанти перекладу як окремих лексичних

одиниць, так і речень в цілому. Логічним завершенням третього етапу стануть відповідні дії з всебічного опрацювання тих «виправлених» елементів, так щоб вони не стали джерелом помилок в усному перекладі у майбутньому.

Описана модель роботи з самопідготовки майбутніх та дійсних перекладачів стала можливою відносно недавно, коли всі вищезазначені інструменти стали доступними широкому загалу. Загальна ефективність цієї моделі не викликає сумніву, але попереду чекає експериментальне дослідження, що має показати міру її ефективності або виявити її недоліки.

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ГЕЙМІФІКАЦІЙ В МУДЛ КУРСИ

Котова А. В.,

доцент кафедри іноземної мови професійного спрямування,
Харківський національний університет імені В. Н.Каразіна,
Харків, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8362-9055>

Туренко Р. Л.,

старший викладач кафедри іноземної мови професійного спрямування,
Харківський національний університет імені В. Н.Каразіна,
Харків, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6948-4339>

Summary. *Online learning requires a review and improvement of approaches to the organization of the educational process. A necessary addition to synchronous online classes is the creation of Moodle courses with gamification elements. It is established that gamification allows increasing the motivation and interest of students in studying the course and contributes to better assimilation of educational material. The advantage of Moodle is the possibility of combining it with other gamified platforms, for example, Genially and Vevox.*

Keywords: *students, gamification, moodle, gamified platforms, motivation, English.*

Онлайн навчання, яке стало нівід'ємною частиною освітнього процесу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, вимагає перегляду та вдосконалення підходів до організації навчального процесу. Не зважаючи на систематичне проведення пар в синхронному форматі в zoom або google-meet, ми маємо доповнювати навчальну діяльність альтернативними

видами діяльності, щоб надати змогу студентами самостійно опрацювати матеріал у разі відсутності на занятті.

Ефективною платформою для цього вважається Moodle, який має багато цікавих та сучасних опцій. Ця платформа дозволяє не тільки зібрати основну інформацію, використовувати аудіо та відео записи під час навчального процесу, автоматизовані тести різних форматів, але й впроваджувати елементи гейміфікації, які підвищують мотивацію та інтерес студентів до вивчення матеріалу, покращують навички самостійної роботи студентів, розвивають креативність здобувачів освіти. До того ж, гейміфікація розвиває такі навички прикладного характеру, як уміння вирішувати проблеми за допомогою використання іноземної мови для пошуку необхідної інформації [1].

Дослідження засвідчили, що впровадження елементів гейміфікації є дуже важливим в навчальному процесі, адже дозволяє студентам «проживати декілька життів» та не боятися зробити помилку. Коли здобувачі освіти на бояться допустити помилку, зростає їх внутрішня впевненість у собі та можливість експериментувати, вивчаючи ту чи іншу навчальну тему [2].

Перевагою Moodle є можливість інкорпорувати в навчальний курс гейміфіковані елементи з таких платформ як Vevox та Genially, які мають багато вбудованих зразків для формування навчальних сценаріїв. Так, під час створення мудлі курсу для студентів фізичних спеціальностей ми маємо змогу вбудувати сценарій, в якому розкрито становлення ядерної фізики. Якщо студент обирає неправильну опцію, то він повертається на крок назад і має пройти алгоритм ще раз. Ще одним цікавим елементом гейміфікації, які є доступними у мудлі, є створення бейждів, які присуджуються студентам після успішного проходження завдання.

Разом із тим, маємо зазначити, що гейміфікація має доповнювати основну інформацію та дещо розвантажувати студентів, але не замінює традиційних підходів до навчання та не має виходити на перший план.

References:

1. Gamification in Education: What, How, Why Bother? URL: https://www.researchgate.net/publication/258697764_Gamification_in_Education_What_How_Why_Bother (Last accessed: 16.12.2024).
2. TPACK: Technological Pedagogical Content Knowledge. URL: <https://educationaltechnology.net/technological-pedagogical-content-knowledge-tpack-framework> (Last accessed: 16.12.2024).

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ НАВИЧОК СЛУХАННЯ ПРИ ОВОЛОДІННІ КИТАЙСЬКОЮ МОВОЮ

Кошелева І. В.,

старший викладач, факультет іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Харків, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0822-2519>

Summary: *The aim of the study is to generalize the experience of teaching the Chinese language in order to highlight the main principles and types of training exercises that result in effective teaching of the oral practice aspect in the process of teaching the Chinese language.*

Keywords: *listening, Chinese, language teaching methods.*

Навчання усній практиці китайської мови здебільшого зазвичай здійснюється на заняттях з аналітичного читання – коли студенти відповідають на питання до тексту, переказують текст тощо, а також на спеціалізованих заняттях саме з усної практики, які вводяться у навчальний курс після проходження базового курсу фонетики. У навчальному матеріалі присутній розгляд нових слів, тексту, побудованого на основі певної тематики, пояснення та вправи на тренування правильного використання лексики в усному мовленні. Процедура представлення матеріалу у підручнику часто наступна. Текст – ядро уроку та один з ключових елементів уроку з усної практики. Спочатку – робота з текстом: читання по декілька разів, якщо текст довгий, то читання уривками, водночас основні слова записуються на дошці для ознайомлення студентів з ними, їх запам'ятовування тощо.

Далі – учитель організовує діалог зі студентами на основі тексту, що має сприяти кращому розумінню і запам'ятовуванню тексту; виконуються вправи на складання діалогів студентами у парах – вчитель уважно слухає і, за

потреби, виправляє: вимову, побудову речень, доречне використання лексики. Наступного уроку учитель може навести діалог, який не повторює текст уроку, але розвиває його зміст та паралельно вводить трохи нової лексики за темою. Фрази можуть повторюватися, що сприятиме їхньому закріпленню. Приміром, діалог змісту, як дістатися кудись, де можна замінювати місце призначення, вид транспорту, кількість пересадок; також, після того, як перший учень відповів, можна просити другого учня повторити для, приміром, третього учасника діалогу, який не розчув або не запам'ятав усю інформацію. У подібних діалогах мають обов'язково бути використаними активні лексичні моменти, які розглядаються в уроці. Після більш-менш натренованого володіння новими мовними моментами, можна вводити завдання з опису малюнків, фотографій. Якщо взяти вищезгадану тему з місцезнаходженням чогось і добиранням туди, то картинка сприятиме наочності і кращому виконанню вправи. Вправами на подальше опрацювання матеріалу можуть бути такі: Переказ тексту, діалогів по ролях. Переказ тексту від імені якогось нового, введеного учителем персонажу. Переказ тексту або діалогу зі зміною контексту, у якому відбуваються події (приміром, найпростіше, якщо планується спортивна гра, де, коли, то місце проведення можна винести на вулицю, а не у критому залі, - і тоді важливого значення набуває прогноз погоди на той день, підбір відповідного взуття та одягу тощо – і все це додається до вже існуючої моделі діалогу). Учитель організовує діалог із учнями китайською мовою. Основні принципи подібних діалогів – це не надто складні для відповіді питання та уникання чутливих, особистих питань.

В той же час ефективнішим буде ставити питання, які викликають інтерес в учня. Найпершими тут можуть бути використаними теми про погоду, навчання і хобі. Учні ставлять питання один одному: направлені питання та вільні питання. Перші – це питання, які стосуються якогось одного предмета, явища (приміром, створюючи діалог на тему про першу зустріч сусідів у новому будинку або колег, можна поставити питання про ім'я, вік, професію,

сімейний стан, місце проживання, номер телефону, хобі). Вільні ж питання – це питання, які стосуються будь-якої теми і можуть бути поставленими як однокласникам, так і учителю, - головне, щоб китайською мовою. На більш просунутих рівнях вивчення китайської мови можна організувати «журналістські конференції» із «прес-секретарем», якому ставлять питання і він / вона на них відповідають; доповіді за результатами проведеного дослідження (учитель має тримати під контролем процес і фінальну доповідь – можливо, знадобиться коректування); обговорення якогось питання з висловлюванням думок стосовно нього (питання має викликати хоч якийсь інтерес у студентів); постановка любительського спектаклю тощо.

EMOTIONAL CONCEPTS: REFLECTING FEELINGS IN LANGUAGE AND CULTURE

Krykun Anna,
Student at the Department of Philology,
V. N. Karazin Kharkiv National University in Kharkiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4576-1116>

Summary: *The present study aims to present basic information about the emotional concept, as well as to reflect the significance of this type of concept in communication.*

Key words: *emotional concepts, emotions, emotology, language and culture, mental construct, communication.*

Емоція – основа нашого буття та складна форма відображення реальності. Емоція має вплив не лише на те, як ми думаємо, а й не те, як передаємо наші думки вербально. У цьому процесі бере участь і свідомість людини, яка виробляє та закріплює інформацію через різні емоційні переживання. Людська здатність різноманітно передавати емоції стала темою дослідження для лінгвістів, що привело до розвитку емотіології – науки про мову емоцій.

Емотіологія визнана наукою, яка вивчає, як емоції передаються та виражаються словами. Вклад у це дослідження зробив швейцарський лінгвіст

Ш. Баллі, який запропонував нові підходи для аналізу емоційного відтінку мовлення і стилістичних ефектів. Вчений підкреслив, що кожен мовний знак має ключове значення, але також може мати додаткові емоційні значення, що виникають завдяки асоціаціям із цим знаком [1, с. 25].

Термін «емоційний концепт» важко визначити однозначно, оскільки він вживається в різних сферах. Подібно, термін «емоція» має своєрідні значення в залежності від контексту. Є найбільш вживані визначення цього типу концепту, тому ми хотіли б зазначити лише один, який стосується лінгвокультурологічного підходу. Цей підхід розглядає концепт, як засіб, завдяки якому культура проникає в свідомість людини, маючи вплив на її мислення. Концепт – це ментальна конструкція, яка має етнокультурний характер. Вказаний підхід дає змогу вивчати концепт як взаємозв'язок мови, свідомості та культури, підкреслювати його значення в ціннісній системі, а також аналізувати його походження, розвиток і асоціації. [3, с. 258].

Дослідження емоційних концептів має багаторічну історію, впродовж якої науковці виокремлюють ключові періоди. Це дозволяє зосередитися на питаннях, які є актуальними для ХХІ століття та пов'язані безпосередньо з цим типом концептів:

1. 1995–2004 рр. — формування поняття на перетині когнітивної лінгвістики та культурології.
2. 2005–2010 рр. — вивчення вербалізації концептів.
3. 2011–2020 рр. — дослідження їхньої комунікативної своєрідності, структури й кодування [2, с. 152-153].

Емоційні концепти є своєрідними, тому їхня характеристика вкрай відрізняється від будь-яких інших типів концептів. Серед характерних рис вказаного явища є образність, міцний взаємозв'язок з культурними та моральними цінностями, залежність від конкретних ситуацій, ціннісну та метафоричну природу.

Емоційні концепти відрізняються від інших видів концептів своїми рисами, зокрема образністю, тісним зв'язком з культурними та моральними цінностями, залежністю від ситуацій і метафоричною природою.

Вони допомагають читачам краще усвідомити наміри автора та реалізуються через фонетичні особливості (ономатопію, асонанс, алітерацію), графічні елементи (курсив, жирний шрифт, великі літери) та стилістичні засоби (епітети, метафори, паралелізми, персоніфікації, жаргон). Пунктуація також відіграє важливу роль, підкреслюючи значущість елементів у тексті. Усі ці засоби сприяють передачі авторського задуму [5, с. 16-19].

Автори часто вживають один емоційний концепт у різних творах протягом усієї своєї творчості, змінюючи його форми залежно від життєвих обставин. Наприклад, у творах Миколи Вінграновського концепт «кохання» трактується як підтримка, ніжність або пізнання світу. Також концепти часто поєднуються для створення контрасту чи підсилення емоцій. У Вінграновського «кохання» часто переплітається з концептом «смерть» задля підсилення почуттів. Така комбінація зображує жертвність: любов така сильна, що може призвести до страждань і навіть смерті [4, с. 278-279].

Усвідомлення емоцій і емоційних концептів є важливим для комунікації, оскільки це допомагає уникати непорозумінь. Емоційні концепти є значно більше, ніж слова, бо їх значення змінюється в залежності від ситуацій і культур.

Література:

1. Барнякова В. М. Визначення поняття «емоційний концепт» у сучасній лінгвістиці. Мовний простір сучасного світу: тези доповідей VII Всеукр. наук. конф. студентів, аспірантів і молодих учених. (Київ, 26 травня 2023). Київ, 2023. С. 24-28.
2. Кольцова О. С. Функціонування поняття «емоційний концепт» у сучасній лінгвістичній парадигмі. Закарпатські філологічні студії. 2021. Т. 1. Вип. 19. С. 150-155.
3. Коляденко О. О. Термінопоняття “емоційний концепт” у лінгвістиці. Мова і культура. 2017. Т. 3. Вип. 20. С. 257-265.

4. Ситник В. О. Український традиційний емоційний концепт «кохання» в поезії Миколи Вінграновського. Формування сучасної науки: методика та практика: матеріали II Міжнар. студент. наук. конф. (Вінниця, 4 листопада 2022). Вінниця, 2022. С. 278-279.
5. Bezrukov A., Bohovyk O. Emotion concepts for representing the vicissitudes of fate in Markus Zusak's Bridge of Clay. Synopsis: text, context, media. 2022. Vol. 28. № 1. P. 14-20.

CONCEPT CHECKING QUESTIONS IN TEACHING GRAMMAR

Kuznietsova Olha,

Associate Professor at the Department of English Philology
and Foreign Language Teaching Methods,

V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0098-1067>

Summary: *The study explores the use of Concept Checking Questions (CCQs) in teaching grammar, emphasizing their role in ensuring students' comprehension in English as a Second Language (ESL) classrooms. The analysis highlights how CCQs facilitate the understanding of grammatical concepts, aiding the transition from theoretical knowledge to practical language application.*

Keywords: *Concept Checking Questions, efficient technique, EFL learners, English as a Second Language (ESL), grammar instruction, learner motivation.*

Grammar instruction in English as a Second Language (ESL) classes often revolves around teaching rules and structures. However, simply learning grammatical rules is insufficient for language acquisition. To achieve true communicative competence, students must understand how and when to apply these rules in real-world contexts. Concept Checking Questions (CCQs) play a crucial role in verifying this comprehension. They allow instructors to assess whether students have internalized grammar concepts, moving beyond rote memorization to a deeper understanding.

In their study, Rabani et al. (2024) highlight the effectiveness of CCQs in enhancing vocabulary and grammar acquisition among EFL learners. They state, “when CCQs are appropriately employed, they exhibit notable characteristics that enhance language learning” [2, p. 32]. The authors of the research also emphasize the

fact that CCQs enhance learner motivation by promoting active engagement and participation during the learning process. When students are required to think critically and respond to CCQs, they feel more involved in their learning journey [2, p. 31-32]. Thus, CCQs create a more engaging and productive learning environment, contributing to a positive overall experience for learners.

According to Iryna Liashenko, using CCQs when teaching English is “one of the most efficient techniques in acquiring new meanings and checking understanding” [1, p. 82]. She also points out that “teachers are often satisfied that the learners ‘seem to understand’ on the basis of their performance in practice exercises” [ibid.]. This highlights a common issue in language teaching, where superficial understanding is often mistaken for true comprehension. Therefore, teachers should prioritize the use of CCQs not only as a tool for assessment but also as a way to foster deeper engagement and ensure that students fully grasp the material.

For instance, let’s consider the sentence: *“If I had a million dollars, I would travel the world.”* Appropriate CCQs for this sentence can be: *“Do I have a million dollars now?”* (Checks if students understand the hypothetical nature of the condition.); *“Is this situation real or imagined?”* (Clarifies that the condition describes an imagined scenario.). As for the inappropriate one, it can be: *“Is it possible for me to have a million dollars?”* (While this question might seem relevant, it shifts the focus away from the grammatical structure to a broader context of possibility. The intent of a Type 2 conditional is to focus on hypothetical scenarios rather than real-world probabilities.).

CCQs are indispensable tools for ensuring a deeper understanding of grammatical concepts in ESL instruction. Using them, teachers can assess whether students truly grasp grammar, ensuring its effective use in communication. However, when poorly constructed or misused, they can lead to confusion rather than clarity.

References:

1. Ляшенко І. В. Concept Checking Questions in Teaching English. *Сучасна іноземна освіта України та зарубіжжя: стан, виклики і перспективи: матеріали І Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. уч. (Глухів, 24–25 жовт. 2018).*

Глухів, 2018. С. 84–87. 2. Rabani R., Alizadeh M., & Hosseini F. Concept Checking Questions: A Comprehension Assessing Tool for Developing EFL Learners' Language Systems and Motivation. *International Journal of Practical and Pedagogical Issues in English Education*. 2024. Volume 2. Issue 3. P. 17–35.

ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ *ЗІРКА* В МОВОСВІТІ М. ЧЕРНЯВСЬКОГО

Купрікова Г. В.,

доцент кафедри українознавства Харківського гуманітарного університету
«Народна українська академія», Харків, Україна

<https://orcid.org/0000-0001-6209-3773>

Summary: *The concept of the STAR in M. Chernyavskyi's literary works embodies multiple meanings, including the celestial body, sorrow, a beloved figure, an important person, and a dream. Using poetic devices such as metaphor, personification, and epithets, the author vividly portrays stars as symbols of beauty, mystery, and emotional depth. Chernyavskyi's works explore the connection between humanity and nature, often imbuing stars with human-like qualities to evoke a sense of wonder, sorrow, or admiration.*

Keywords: *concept, star, M. Chernyavsky, metaphor, personification, epithet.*

Концепт *ЗІРКА* в мовотворчості М. Чернявського реалізує такі значення, як *зірка – небесне світило, зірка – печаль, зірка – кохана, зірка – важлива людина, зірка – сон* тощо.

Зірка – небесне світило. За таких умов майстер слова апелює до образів ясної ночі, де зорі порівняно з алмазами. Завдяки різним поетичним засобами, таким як персоніфікація, метафора, М. Чернявський створює атмосферу краси та чарівності: «*Бо ясно надворі, І сяють, і грають Алмазні там зорі*» [4, с. 59]. Епітет *алмазні* зіставляє зорі з коштовними каменями, підкреслюючи їхню цінність, а також увиразнює ідею їхнього блиску й недосяжності.

Дуже поетичними видаються рядки, у яких письменник персоніфікує ніч, де вона з'являється як королева, увінчана короною із зірок. Автор використовує символіку, щоб передати красу й таємничість нічного світу, де ніч виступає як

могутня та вічна постать, що впевнено входить у свій час панування: *«Зійшла зоря. В яснім покрові, В короні зір, виходить ніч»* [4, с. 169].

Зірка – жива істота. Художню вербалізацію смисл *зірка – жива істота* здобуває в персоніфікованих образах, де небесні світила отримують здатність *дивитися, грати, вітати, зазирати в садок*: *«І дивляться зорі, І сяють, і грають, Далекую землю Промінням вітають. Зорять вони з неба, В садок зазирають»* [4, с. 58]. Персоніфікація робить небесні тіла ближчими до читача і надає тексту атмосферу загадковості й теплоти.

Подібні інтенції простежуємо й у таких рядках: *«Небо блакитне, Хмари летючі, Місяцю ясний, Зорі блискучі, Згляньтесь на землю, Шліте з росю Всім безталанним Чари спокою!»* [4, с. 74]. Природні об'єкти – *небо, хмари, місяць, зорі* – тут персоніфіковані, наділені здатністю зглянутися на землю, проявляти співчуття. Це надає їм людських якостей. Епітети, які супроводжують номени на позначення явищ природи, підсилюють відчуття краси та величі природи, яка здатна випромінювати спокій та чарівність. Окрім того, тут структура речення побудована на прийомі звертання, що, з одного боку, також дає змогу розглядати зорі, небо, місяць як живих істот, а з іншого боку, така конструкція надає уривку певної ритмічності, що створює відчуття єдності людини та природи.

Зірка – печаль. Зорі в текстах М. Чернявського можуть символізувати віддаленість, спокій та вічність і водночас бути свідками людської скорботи й суму. Вони залишаються байдужими й спокійними ліхтарями на небі, які освітлюють нічну тишу, навіть коли людський світ переживає скорботу. У такому образі зірок відображається ідея про постійність і вічність небес, яка протистоїть мінливості й стражданням земного життя: *«Заплаче пісня сиротливо... Ріжок затужить... А вгорі Зірки світитимуть журливо, Небесні тихі ліхтарі»* [4, с. 148]. Зіставлення зірок із ліхтарями базується на метафоричному перенесенні за схожістю та здатністю випромінювати світло, однак епітет *журливо* додає конотації печалі та суму, що разом із звуковим

образом пісні, вербалізованим дієслівною персоніфікацією, створює атмосферу туги.

Зірка – важлива людина. Цей смисл наявний у сатиричному вірші про пана Глобу, який одружений із жінкою, що молодша від нього. З одного боку, це тішить пана, а з іншого боку, змушує ревнувати, однак при цьому автор називає дружину Глоби *зіркою*, підкреслюючи тим самим її важливість у його житті: «Ой старий, старий пан Глоба, Пилом припада. А у Глоби зірка в лобі: Пані молода» [41, с. 366]. Основним стилістичним прийомом є контраст між образом *старого пана Глоби* та *пані молодої*. Поет протиставляє старість і молодість, статичність (*пилом припада*) і динамічність, надаючи образу пана Глоби відчуття віджитого, вичерпаного часу, тоді як пані молода втілює свіжість і новизну. Лінгвоментальний образ зірки має позитивну конотацію, адже підкреслює особливість, унікальність персонажа, однак указівка на те, що зірка знаходиться *в лобі* робить образ саркастичним. Короткі, майже уривчасті рядки, чіткі й прості конструкції підкреслюють цей грайливий тон тексту, посилюючи відчуття протистояння образів.

Глибоку симпатію та прихильність до кумасеньки, підкреслюючи її чарівність та теплоту, описано в рядках: «А кумасенька моя Вийшла з хати, мов зоря» [41, с. 232]. Порівняння *мов зоря* робить образ кумасеньки не просто близьким, але ідеалізованим, майже казковим. Вона асоціюється з чистим, яскравим світлом, що символізує її внутрішню красу, доброту або навіть якусь особливу грацію.

Література:

1. Белехова Л. І. Микола Чернявський – перекладач. *Творчі обрії Миколи Чернявського*, 1998. С. 43-45.
2. Голобородько Я. Ю. Хронологія слова: Письменники українського півдня. Херсон: Олді-плюс, 2001. 142 с.
3. Русанівський В. М. Україністика. *Українська мова: Енциклопедія*. Київ: Українська енциклопедія, 2000. С. 646-652.
4. Чернявський М. Поезії. Київ: Рад. письменник, 1959. 483 с.

MEMES AS TURN-TAKING TECHNIQUE IN THE INTERNET DISCOURSE

Lavrinenko I. M.,

Associate professor at the department of Business foreign language and translation,
V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3227-528X>

Summary: *The article considers internet memes and their role in the internet discourse as means of turn-taking. Peculiarities of memes have been outlined. Turn-taking strategies, tactics and techniques in the internet discourse have been considered as well as their applicability to internet memes. Memes role in actualizing initiating and responding tactics have been considered, as well as their general role in the internet discourse organization.*

Keywords: *initiating tactics, internet discourse, meme, metadiscursive category, responding tactics, turn-taking technique*

Memes have been in the center of researches attention as a widespread way of online communication. Nevertheless, the role of memes in the turn-taking process requires clarifying.

Turn-taking is an operational metadiscursive category. Three turn-taking strategies are identified, they are targeted at turn claiming, attempt-suppressing and yielding a turn. Turn-taking tactics and techniques manage dialogic communication by verbal and nonverbal means, basing on the criteria of the speaker and the turn recipient, the type of turn sequences and the means of their production [1].

Turn-taking techniques actualize the tactics, they are specific communicative moves which can be verbal or nonverbal. The techniques may be classified into two groups: those where the turn-taking is dominating and those where the turn-taking is accompanying other discourse categories.

Meme is a multimedia formation, combining verbal and non-verbal (visual and auditory) components. Four meme categories are identified: phrasal memes, video memes, interactive memes, and promotional memes [3].

Memes serve for communication purposes as far as certain memes are essentially speech acts and are also understood as speech acts by internet users [4]. Memes presuppose the presence of a creator and a receiver, transmit information, can be directed to one person or to all internet users [ibid]. Thus, internet memes may

serve as turn-taking techniques as far as turn-taking is fulfilled by the participant of interaction and pushes the interaction to the achieving of the common communicative goal.

Turn-taking techniques comprise interruption, repetition, continuing, overlapping, topic switching, commentary etc. [2, с. 274]. They actualize initiating and responding tactics. All the named techniques may be considered relevant for memes in the internet communication. Mostly memes fulfill responsive turn-taking tactics, but they can also be used to start a discussion, i.e. actualize initiating tactics. Memes can also intensify the verbal message, accompany other discourse categories. It should be noted that for a meme to be successfully perceived the context of the meme must be correctly interpreted within the context of the larger communication [4].

Thus, taking into consideration everything said above, memes can be considered to be turn-taking techniques actualizing tactics. The topic proves to be understudied and requires further examination.

References:

1. Лавріненко І.М. Стратегії і тактики зміни комунікативних ролей у сучасному англomовному кінодискурсі: автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.04. Харків, 2011. 20 с.
2. Фролова І.Є. Дискурсивна стратегія як організуючий конституант вербально-соціальної інтеракції / *Лінгвістика ХХІ століття : нові дослідження і перспективи* / голов. ред. А.Д. Белова. К. : Логос, 2009. С. 242–249
3. Beattie A. A Beginner's Guide to Internet Memes. *Techopedia*. 2012. <https://www.techopedia.com/2/27179/internet/internet-meme/a-beginners-guide-to-internet-memes> (дата звернення: 4.01.25)
4. Grundlingh L. Memes as speech acts. *Social Semiotics*. 2018. № 28. Р 147-168. DOI <https://doi.org/10.1080/10350330.2017.1303020>

ОБ'ЄДНАНА ТЕРМІНОСИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ПРЕДМЕТ ЛІНГВІСТИЧНИХ СТУДІЙ

Лаціна В. Б.,

аспірант кафедри англійської філології,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,

Івано-Франківськ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-3298-4263>

Summary: *The present study aims to provide an overview of the current state of the combined terminosystem of information technology and management with cognitive linguistics and pragmatics being used as the primary methodological approaches in the process of the research.*

Keywords: *IT, information technology, management, terminology, terminosystem, cognitive linguistics, pragmatics.*

Мовлення є складною соціокультурною практикою, яка передбачає взаємодію між співрозмовниками й сприйняття інформації в контексті конкретної комунікативної ситуації [1, с. 42]. Прагматичний та когнітивний аспекти в лінгвістиці ґрунтовно та систематично досліджуються в різних сферах життєдіяльності, таких як соціальні комунікації (О. Кульчицька, І. Малишівська), медіа (І. Шевченко, Ю. Великорода) та ін. За результатами досліджень можна зробити висновок, що різні види мовленнєвої комунікації, сфери діяльності, культурні середовища та навіть рівні освіченості учасників мовленнєвого контакту мають вплив на застосування та на розуміння різного роду термінології. З огляду на вищеописані дослідження та результати, очевидним стає той факт, що з метою повноцінного розуміння комунікативного середовища необхідно ретельно та виокремлено вивчати терміносистему, яка використовується в кожному такому окремо взятому аспекті. За останні декілька років було проведено чимало досліджень терміносистем у різних галузях людської життєдіяльності, таких як сфера менеджменту (Н. Сухачова, В. Стеценко [2]), комп'ютерних систем (О. Churvonui [3]) та ін. За результатами досліджень можна виявити схожість у побудові термінології, а також виявити та проаналізувати розбіжності її використання в різних галузях. Сфери

управління та інформаційних технологій є такими, що найбільш динамічно розвиваються протягом останніх кількох десятиріч. До прикладу, згідно даних Євростату на 2023 рік [4] близько 5% працевлаштованого населення країн Європи зайняті в сфері інформаційних технологій. Отже, вивчення термінології в цій галузі є критично важливим для повноцінного функціонування відповідних організацій та для повноцінної роботи спеціалістів. Об'єднана терміносистема цих двох галузей є досить унікальною, оскільки є не лише симбіозом термінології в цих сферах, а й активно залучає терміни з інших галузей людської життєдіяльності, таких як медицина (*“code red/yellow/blue”*), комунікації (*“on-call”*, *“SHARKS”*), розваги (*“play whack-a-mole”*). Активно використовуються акроніми, метафори, ідіоми. Також, неабиякий вплив має “транскордонність”, пов'язана з повсюдним залученням спеціалістів з різних країн з різним рівнем володіння англійською мовою, що має неабиякий вплив на використання схожої, але в той же час відмінної, термінології не лише в межах однієї галузі, а часто навіть в межах однієї групи людей, які працюють над одним проєктом. Отже, лінгвокогнітивний та лінгвопрагматичний аспекти дослідження творення й використання термінології мають значний методологічний потенціал і є перспективними для всебічного та докладного вивчення інтерпретації термінів залежно від обставин використання та від учасників комунікації.

Література:

1. Бистров Я., Куравська Н., Сабадаш Д. Комунікативно-прагматичний потенціал висловлень із модальністю інтенційного волевиявлення. *Folium*. 2024. № 4. С. 41–47. <https://doi.org/10.32782/folium/2024.4.5>
2. Сухачова Н., Стеценко В. Лексико-семантичні особливості термінів-комполітів англомовної терміносистеми менеджменту. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 78, том 2, 2024. С. 226–231. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/78-2-33>
3. Chyrvonyi O. Evolution of computer lexis: a look at neologisms 2019-2023. *Problems and Prospects of Modern Science and Education: X International Scientific and Practical Conference*. 2024. 232–236.
4. ICT specialists in employment. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=ICT_specialists_in_employment

A HUMAN ECOLOGICAL PERSPECTIVE OF INFORMAL LANGUAGE LEARNING AND IMPLICATIONS FOR FORMAL LANGUAGE EDUCATION

Levine-West Glenn,

Lecturer in German, University of Vermont, Burlington, United States

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6466-6352>

Summary: *This study explores informal language learning in Berlin's "language cafés" community-run events where migrants practice German, foster language skills and social connections, and can gain a sense of belonging. An ecological linguistics approach reveals both commonalities and unique aspects of these events, offering insights into migrant learners' needs and the impact on all participants, with implications for formal language education. Initial ethnographic findings are discussed.*

Key words: *migrant language learning, informal language learning, language cafés, ecological linguistics, migrants*

In this presentation, I examine the dynamics of informal language learning through the lens of ecological linguistics. In Berlin, as in many cities throughout Europe and around the world, there are many informal gatherings called "language cafés". These are community-organized, informal meeting spaces where migrants, ranging from recent arrivals to long-term residents, gather for the purpose of practicing German with native and advanced speakers of German. In addition to fostering migrants' language learning, these usually weekly events also foster connections between migrants and other members of the community, creating a network through which all participants can gain an increased sense of belonging.

As events organized by diverse groups and individuals without the usual structures and constraints of educational institutions, language cafés also vary greatly from one another, and so, delving into their educational and sociocultural dynamics can be daunting. Yet the approaches and tenets of ecological linguistics provide a means of identifying common as well as idiosyncratic aspects of this sort of information setting as well as point toward implications for formal language education. In the process, the approach can help us gain insights into what is important to migrant language learners and how informal language learning contributes to their sense of belonging in their new communities.

Reciprocally, an ecological approach also necessitates considering the effects of language café participation on the native/advanced speaker participants. After sketching out the tenets of an ecological approach, I present the initial findings of an ethnographic study of two language cafés in Berlin and consider implications for all stakeholders as well as for formal language education.

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ НОМІНАЦІЇ КОНЦЕПТУ *МІГРАЦІЯ* В АНГЛОМОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

Левін О.Є.,

аспірант кафедри ділової іноземної мови та перекладу
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-5532-8791>

Summary: *The research is devoted to the analysis and interpretation of phraseological units that represent the concept of MIGRATION in the English language. A wide range of phraseological units, the semantics of which is related to this socially significant phenomenon, has been studied. Special attention has been paid to the linguistic features, the semantic nuances and the use of idioms. The results of the study indicate that idioms related to the concept of MIGRATION perform an important function in speech and communication, providing not only linguistic but also cultural context.*

Keywords: *concept, phraseological unit, linguistic worldview, migration, analysis, idiom.*

Дослідження фразеологізмів завжди викликало інтерес у вчених-лінгвістів через те, що дане лінгвістичне явище є унікальним та багатоаспектним за своєю природою. Фразеологізми є важливою частиною культурного самовираження суспільства. Фразеологічні одиниці (ФО) мають свою власну лінгвістичну структуру, що відрізняє їх від інших мовних одиниць [1, с.10]. Їх вивчення дає можливість пізнати особливості культури носіїв мови.

Аналізом фразеологізмів займалися такі вчені як А. Супрун, О. Селіванова, В. Altenberg, R. Gläser, A. Cowie, J. Häusermann, R. Thyab, F. Tairova, C. Gledhill,

J. Liontas. Проведені вищезгаданими вченими дослідження стосувалися теоретичних підвалин фразеології, етимології різних ФО тощо.

У зв'язку з останніми трагічними подіями, які торкнулися передусім нашої країни, тема міграції стала актуальною для суспільств англomовних країн, які є здебільшого реципієнтами потоку мігрантів.

Концепт МІГРАЦІЯ яскраво актуалізує усі процеси пов'язані з цим явищем, що і зумовило вибір мети дослідження – виявлення фразеологічних засобів номінацій цього концепту в англійській мові.

Об'єктом дослідження виступають фразеологічні одиниці сучасної англійської мови, які номінують концепт МІГРАЦІЯ і міграційні процеси.

Предметом дослідження є семантичні особливості фразеологічних одиниць сучасної англійської мови, які описують переїзд з однієї країни в іншу.

Вихідною гіпотезою дослідження є розуміння МІГРАЦІЇ в термінах когнітивного сценарію, який охоплює кілька етапів і послідовно розгортається від ПРИЧИНИ МІГРАЦІЇ до СПОСОБІВ ПЕРЕЇЗДУ, за якими слідує етап НАТИВІЗАЦІЇ у приймаючому соціумі.

Ідіома *to hit the road* (вирушати в дорогу) та ілюструє перший етап міграції, суть якого – залишити своє житло та свою країну.

Подібними за значенням є такі фразеологізми як *to make tracks* та *to hit the trail* (вирушати), які демонструють також акт початку процесу переїзду, однак варто зазначити, що ці дієслова є водночас частиною концепту ПОДОРОЖ.

Ідіома *to up sticks* (збирати всі речі, які є, аби переїхати до нового місця) так само показує компонент початку переїзду.

To put the pedal to the metal (збільшувати швидкість) ілюструє компонент концепту МІГРАЦІЯ, який висвітлює другу стадію процесу міграції, а саме процес самого переїзду, що здійснюється шляхом наземного транспортного засобу. Ідіома показує, що під час керування транспортним засобом можна пришвидшитись для того, аби дістатися пункту призначення в більш короткий термін.

Ідіома *to put down roots* (оселятися в новому місці) демонструє компонент, що стосується фінального етапу міграції – прибуття на нове місце та початок існування там.

Отже, провівши семантичний аналіз ідіоматичних виразів, які стосуються різних компонентів концепту МІГРАЦІЯ було з'ясовано те, що англомова культура має багатий, насичений лексикон, який дає можливість описати усі етапи певних процесів не тільки за допомогою звичайної лексики, але й шляхом застосування слів та виразів, що мають небуквальне значення.

Література:

1. Ажнюк Б. М. Англійська фразеологія у культурно-етнічному висвітленні. Київ : Наукова думка, 2013. 136 с. 2. Нагорна О. О. Етнокультурні особливості семантики англійських фразеологізмів (на матеріалі британського варіанту англійської мови) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2008. 260 с.

КОНСТРУКЦІЇ З НАРАТИВНИМ ІНФІНІТИВОМ ЯК КОМПРЕСОВАНІ ТА КІЛЬКІСНО РІВНОКОМПОНЕНТНІ СИНОНІМІЧНІ ПРЕФЕРЕНЦІАЛЬНІ ОПЦІЇ (на матеріалі сучасної французької художньої прози)

Лепетюха Анастасія,

професор кафедри загального мовознавства і романо-германської
філології

Харківського національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2812-4510>

Summary: *In this research the constructions with the narrative infinitive are defined as synonymic transforms of propositional primary structures actualized in the form of compressed or quantitatively equacomponential co(n)textually pertinent preferential options. During the analysis of French modern fiction different structural types of mono- and polypredicative, mono- and polysynonymic utterances with the narrative infinitive are distinguished.*

Keywords: *co(n)textual pertinence, narrative infinitive, preferential option, primary structure, synonymic transform.*

У цьому дослідженні актуалізовані конструкції з наративним інфінітивом, що деякі лінгвісти також називають «історичним» через «наявність паралелізму між функціонуванням наративного інфінітива та історичного теперішнього часу» [2, с. 76], визначаються як редуковані або кількісно рівнокомпонентні (термін авторки) синонімічні трансформи віртуальної (системної) пропозиційної первинної структури, що реалізуються у вигляді ко(н)текстуально (лінгвістично та / або ситуативно) пертинентних преференціальних опцій, які містять інфінітив-предикат, та в яких експресивність превалює над експресією згідно з авторськими людичними стратегіями, комунікативною інтенцією полегшити або ускладнити реципієнту інтерпретацію повідомлення або ідіостилістичними особливостями.

Аналізований тип синонімічних конструкцій становить дискурсивну комплементарність, оскільки в них актуалізується прийменник-«стимулятор» [1, с. 127] *de* референта-мішені, що виконує функцію артикля або детермінанта інфінітива. Наявність такого «стимулятора» свідчить про залежність інфінітивної структури від попереднього висловлення та уможливорює предикативність інфінітива через те що, «коли для потреб дискурсу ми стикаємося з перешкодою неможливості в мові, ми користуємося прийменником *de*, щоб усунути цю неможливість» [3, с. 115].

Просторово та темпорально залежні від попереднього ко(н)тексту синонімічні преференціальні опції з наративним інфінітивом характеризуються інтенсивністю, оскільки вони найчастіше маркують дію, яка відбувається раптово в минулому, що надає розповіді жвавості, створюючи стилістичний ефект швидкої послідовності подій чи дій, позначених у безпосередньому претексті особовими дієсловами.

Актуалізація сполучника *et* або (рідше) його семантичних аналогів, що в більшості випадків передують інфінітивній структурі та завжди займають ініціальну позицію в синонімічному інфінітивному висловленні, яке набуває

результативного або конклюдивного ко(н)текстуального семантичного значення, «підсилює певну наратологічну естетику» [4, с. 4].

Аналіз сучасної французької художньої прози дозволив виділити такі структурні типи моно- та поліпредикативних, моно- та полісинонімічних (з однією або кількома синонімічними конструкціями на рівні висловлення) преференціальних опцій, що містять наративний інфінітив: а) *et* (або його семантичний аналог) + іменник / займенник / номінальна / прономінальна синтагма + *de* + інфінітив; б) *et* (чи його семантичний еквівалент) + *de* + прямий / непрямий додаток + інфінітив; в) *et* (або його семантичний субститут) + *de* + інфінітив; г) іменник / займенник / номінальна / прономінальна синтагма + *de* + інфінітив; г) *et* (або його семантичний заміник) + *de* + інфінітив + *de* + інфінітив; д) *et* + іменник / займенник / номінальна / прономінальна синтагма + *de* + інфінітив + *et* (чи його семантичний аналог) + *de* + інфінітив.

Усі виокремлені структурні типи синонімічних інфінітивних конструкцій являють собою компресовані або кількісно рівнокомпонентні трансформи пропозиціональних первинних структур, що містять дієслова в минулому складному або простому часах, в імперфекті та в теперішньому часі. В останньому випадку йдеться про подвійну трансформацію усередині одного поля синтаксичної синонімії: наративний теперішній час → складний минулий час → наративний інфінітив.

Література:

1. Charolles M. La référence et les expressions référentielles en français. Paris, 2002. 258 p.
2. Englebert A. L'Infinitif dit de narration. Paris, Bruxelles, 1998. 235 p.
3. Moignet G. La suppléance du verbe en français. *Français Moderne*. 1960. XXVIII. P. 107–124.
4. Torterat F. Citation et textologie du journal : ce que vient faire l'infinitif de narration dans les colonnes des quotidiens. *Discours*. 2008. n 3. P. 1–19.

USING MULTIMODAL METHODS AND DIGITAL TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Makarska Yevheniia,

Senior Lecturer at the Department of Business Foreign Language and
Translation,

V.N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3899-4488>

Summary: *The present study aims to establish the role of using multimodal methods and digital technologies in the process of teaching a foreign language in the realities of modern life.*

Keywords: *digital technologies, foreign language teaching, literacy, multiliteracy, multimodal method.*

In the realities of modern life, a foreign language is becoming an integral part of the professional growth of current and future specialists. Therefore, its study is an essential part of the educational process. In the era of the development of modern digital technologies, the methods of processing and exchanging information have also changed significantly. At present, the study of a foreign language is becoming multimodal in nature, i.e., providing for and using several methods, modes of implementation [3, p. 340–356]. In other words, these technologies use various forms of teaching aimed at developing students' relevant competencies. In this regard, the combination of using fundamental scientific knowledge and various types of semiotic data in the process of transition from traditional methods of teaching a foreign language to the mutual involvement of teachers and students in multimodal teaching processes is attracting increasing attention from the researchers. The term multiliteracy was introduced in 1996 by a group of British scientists and meant a new approach to the development of literacy and the pedagogical process. This approach, which includes two key aspects: linguistic diversity and multimodal forms of learning, has emerged in response to two significant changes in society: the emergence and development of different modes of communication through new technologies such as the Internet, multimedia and digital media, and the surge in linguistic and cultural diversity due to the growth of transnational migration [2, p. 130–156].

Since the advent of new technologies in people's lives has changed the ways of their communication, it is necessary to use and develop "new literacy". Which, in turn, will not be able to but affect the growth of the use of digital technology in modern teaching practice. According to these scientists, multiliteracy consists of five different, and at the same time interconnected semiotic components, which represent a multimodal text component: linguistic, visual, audio part, gestures and facial expressions of the speaker and compliance with the given topic of lexical content. In other words, it can be argued that students should describe, understand and adequately respond to a given situation not only from the point of view of traditional literacy, which is determined mainly linguistically, but also use modern multimedia technologies for a more accurate understanding of the situation.

There are several modern methods of teaching a foreign language using multimedia technologies. For example, online presentations, multimedia essays, web essays and digital video projects. These methods make learning a foreign language much easier. This wide range of multimedia tools can be used to teach students and facilitate foreign language learning.

References:

1. Андрєєва І.О. Мульти模альний аналіз дискурсу: методологічна основа та перспективи напрямку. *Одеський лінгвістичний вісник*. № 7. 2016. С. 3–8.
2. Макарук Л.Л. Конструювання англомовних мульти模альних текстів: експериментальні тенденції чи нове бачення писемної інтеракції. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Вип. 34. Т. 2. 2018. С. 130–136.
3. Jackson J. The Routledge Handbook of Language and Intercultural Communication, 2005. 340–356.
4. Kress G. Literacy in the New Media Age. London : Routledge, 2003. 208 p.

**СТРАТЕГІЇ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ
НАЗВ КВАЗІ-РЕАЛІЙ СВІТУ ФЕНТЕЗІ
(на матеріалі романів про Гаррі Поттера Джоан Роулінг)**

Мартинюк А. П.,
професор кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша
ХНУ імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2804-3152>

Summary: *This study discusses formal and content transformations applied in quasi-realia names translations that correlate with foreignization and domestication translation strategies. The study shows that interpretation of formal translation like transliteration relies on the recipients' experience while content translation like integral transformation or even calque is more informative from a linguistic perspective and depends on the translator's creative potential revealed in a successful selection of words.*

Keywords: *domestication, foreignization, quasi-realia, translation strategy.*

Переклад назв квазі-реалій світу фентезі є подвійно складним завданням для перекладача, оскільки вони: 1) є продуктами творчої уяви автора оригінального тексту, часто авторськими неологізмами-оказіоналізмами, які не мають словникових відповідників в мові перекладу; 2) несуть важливе смислове навантаження, висуваючи у фокус уваги певні характеристики фентезійного об'єкта чи явища, який вони позначають. За Венуті [1], є дві контрастні можливості вирішення складної перекладацької проблеми – вдатися до очуження, зосередившись на точному відтворенні оригінального тексту, навіть якщо ця точність передбачає нехтування певними нормами мови перекладу, або, навпаки, до одомашнення, сфокусувавшись на адаптації оригінального тексту до реалій мови і культури перекладу. Стратегії очуження і одомашнення корелюють з формальним і змістовим перекладом.

Формальний переклад зводиться до транслітерації чи транскрипції назв квазі-реалій. Обираючи цю стратегію, перекладач покладає відповідальність за інтерпретацію тексту на читача. Наприклад, транслітеруючи ім'я *Fleur Delacour* – *Флер Делакур*, перекладач залишає можливість вивести усі нюанси смислу лише тим читачам, які хоч трохи обізнані з французькою мовою, зокрема, знають, що *Fleur* означає «квітка» і відповідно, здатні асоціювати персонажа,

названого цим іменем з красою, витонченістю та елегантністю, що точно відображає її характер, підкреслює чарівність і граціозність. Прізвище *Delacour* означає "з двору" або "з родини" (фр. *de la cour*), що натякає на аристократичне походження і вишуканість. Для читача, не обізнаного з французькою мовою хоча б на такому елементарному рівні, усі ці асоціації будуть втрачені. Змістовий переклад вимагає від перекладача значно більших творчих зусиль і залучає такі трансформації як калькування, смисловий розвиток чи цілісне переосмислення, проте значно спрощує інтерпретацію для читача. Наприклад, калькування, застосоване для відтворення складної назви квазі-реалії *Pensieve* – *сито спогадів*, передає зміст компоненту *Pen* (від лат. *pensare* – *думати*), створюючи асоціацію з пам'яттю, і компоненту *sieve* (англ. *sito*), створюючи асоціацію з фільтрацією, відбором. Саме такими є властивості відповідного фентезійного предмета, який дає змогу відтворювати чийсь спогади. Хоча *сито спогадів* є okazionalizmom, дякуючи метафорі читачу легко його зрозуміти в контексті роману. Іншим прикладом є назва квазі-реалії *Nosebleed Nougat*, тобто нуги, яка призводить до сильної кровотечі з носа. Її цілісне переосмислення *пампушечки-зносаюшечки* не лише передає властивості квазі-реалії, а й створює гумористичний стимул, оскільки є okazionalizmom і володіє ефектом неочікуваності. При цьому назва квазі-реалії адаптується як до української культури (нуга підміняється пампушкою), так і мови (до обох основ складного okazionalizmu додається зменшувальний суфікс суб'єктивної оцінки).

Вибір між формою і змістом, і, відповідно, очуженням і одомашненням, є споконвічною перекладознавчою проблемою, що постає особливо гостро при перекладі назв квазі-реалій як наповнених змістом okazionalizmів. Перспективу дослідження вбачаємо в розгляді перекладу таких назв різних структурних типів.

Література:

1. Venuti L. Strategies of translation. In M. Baker (Ed.). Routledge Encyclopedia of translation studies. London: Routledge, 2001. P. 240–244

ПРАГМАТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДЕСКРИПЦІЙ ОДЯГУ В АНГЛОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ НА ПРИКЛАДІ ОБРАЗІВ КЕТРІН, ПРИНЦЕСИ УЕЛЬСЬКОЇ

Марченко Н. О.,

викладач кафедри ділової іноземної мови та перекладу

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Харків

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-3873-5500>

Summary: *The present study aims to characterize pragmatic peculiarities of clothes descriptions in the discourse space of English periodicals on the basis of the clothes looks of Catherine, Princess of Wales. The current analysis has led to the pragmatic significance of clothes descriptions through realization of strategies and tactics of a person representation.*

Keywords: *communication participant, communication process, clothes descriptions, extra-verbal means of communication, non-verbal communication units, pragmatic significance.*

Доцільне застосування вербальних та невербальних комунікативних одиниць призводить до успіху процесу комунікації. Л. Солощук характеризує одяг як інформативно-значущий надвербальний засіб комунікації. Він допомагає визначити культурні чи соціальні категорії та принципи, наприклад, стать, вік, національна приналежність тощо [2, с. 201]. Р.Барт класифікує одяг за трьома формами: предмет одягу, фотографія або малюнок одягу і дескрипція одягу [3, с. 105]. Г. Кокоза надає визначення дескрипції одягу як фрагмента дискурсу із лінгвальним позначенням одягу, представленого номінативною одиницею та його формально-стилістичними, естетико-оцінними властивостями, що включає дескриптор [1, с. 14].

Прагматичний модус невербальної комунікації має прояв у використанні дескрипцій одягу у дискурсивних стратегіях репрезентації особи, а саме стратегії соціальної ідентифікації особи, стратегії формування позитивного або негативного іміджу публічної особи. [4, с. 52]. Адресант застосовує стратегію соціальної ідентифікації особи, щоб сформувати її соціально-референційну характеристику за допомогою тактик, які сприяють визначенню особи за соціальним статусом, віком, національністю і професією [1, с. 15]. У наступному прикладі Кетрін, принцеса Уельська ідентифікує свою

приналежність до британської королівської родини, підкреслюючи свій королівський титул дотриманням дрес-коду коронації короля Великобританії. *The moment marks the first time that we have seen Kate Middleton wearing the traditional robes – but ever the modern princess, she paired them with a bespoke Alexander McQueen ivory silk dress* [1].

Дескрипції одягу втілюють стратегії формування іміджу публічної людини апелюючи до функціонально-семантичних категорій оцінки: тактики «ікона стилю», тактики позитивної або негативної соціальної оцінки, тактики інклюзивності, тощо [1, с. 16]. Наступний приклад свідчить про втілювання тактики інклюзивності у створенні референсу до національної ідентичності гостя офіційного банкету в Букенгемському палаці – президента голови КНР, Сі Цзіньпіна: *The princess displayed her skill at sartorial diplomacy for the event, wearing a vivid red ballgown made by British designer Jenny Packham. The color paid tribute to that of the Chinese flag* [2].

Отже, дослідження дескрипцій одягу в публіцистичному англomовному дискурсі на прикладі модних образів Кетрін, прицеси Уельської демонструє успішне втілення їх прагматичних стратегій.

Література:

1. Кокоза Г. А. Дескрипції одягу в дискурсивно-прагматичному аспекті: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2011. 23 с. 2. Солощук Л.В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі : монографія. Харків : Константа, 2006. 300 с. 3. Barthes R. The fashion system. Los Angeles, 1990. 303 p. 4. Van Dijk T. Discourse, context and cognition. *Discourse Studies*. 2006. Vol. 8. № 1. P. 159-177.

Джерела ілюстративного матеріалу:

1. Murray D., Jackson C. King Charles' Coronation Outfits: The Meaning Behind Kate Middleton And More's Coronation Outfits. *Elle*. URL: <https://www.elle.com/uk/fashion/celebrity-style/a43802302/coronation-2023-the-meaning-behind-kate-middleton-outfits/> (Last accessed: 15.12.2024) 2. Crawford-Smith J. Four Times Kate Middleton Looked Every Inch a Princess at State Banquets. *Newsweek*. URL: <https://www.newsweek.com/kate-middleton-fashion-princess-state-banquet-buckingham-palace-1838560> (Last accessed: 15.12.2024)

УРАХУВАННЯ МОВНИХ ЗМІН ТА ТЕНДЕНЦІЙНА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Матюхіна Ю.В.,

доцент кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови,
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4994-0752>

Summary: *The present study aims to consider the importance of taking into account changes and trends in modern English when teaching such aspects as grammar, speech practice, analytical reading to future translators and philologists. Language is constantly changing under the influence of extralinguistic factors. General trends are the simplification of grammatical structures, the use of abbreviations, and a preference for less detailed and complex sentences.*

Keywords: *changes, factors, language, philologists, simplification, translators, trends.*

Головною практичною метою навчання англійської мови як профільюючого предмета студентів старших курсів факультету іноземних мов під час занять з граматики, усної практики та аналітичного читання є вдосконалення набутих знань та аналіз мовних нюансів та тенденцій, що є притаманними сучасній англійській мові. Мова – живий організм, що постійно змінюється під впливом таких екстралінгвістичних факторів як поява нових культурних та економічних зв'язків з іншими країнами, соціально-політичні зміни в житті суспільства, науково-технічний прогрес тощо. Це є особливо актуальним зараз – в час всесвітньої глобалізації та цифрових технологій. В порівнянні з попередніми століттями сьогодняшня англійська мова стала більш демократичною, гнучкою та відкритою до суттєвих змін. Ритм і динамічність сучасного життя, а також колосальний вплив Інтернету та специфічність спілкування його користувачів сприяють значній симпліфікації мови. Носії мови, самі того не помічаючи і майже не звертаючи увагу на поступові мовні зміни, схильні спрощувати мову, замінюючи складні граматичні конструкції простими та роблячи мову в цілому більш передбачуваною. Насамперед зміни зачіпають розмовну мову: активно використовуються аббревіатури (вплив інтернет-спілкування), спрощуються граматичні конструкції, менш об'ємними та розгорнутими стають речення. Всі ці зміни також впливають і на

академічний варіант англійської мови. При викладанні англійської мови майбутнім перекладачам та філологам важливим є обговорення таких тенденцій:

1. Вживання тривалих граматичних часів з деякими дієсловами, які виражають емоційне ставлення до чогось для того, щоб зробити ситуацію спілкування більш емоційно забарвленою та показати реальне ставлення мовця до подій, що відбуваються, наприклад *I am loving the movie. It's really great!*

2. Відокремлення частки *to* від інфінітива. Сучасна граматики англійської мови (на відміну від попередніх часів) допускає варіанти відокремлення частки *to* від інфінітива, а також розміщення між ними прислівника, наприклад *I want you to really listen to me.*

3. Вживання дієслів *begin, start, like, hate* у поєднанні з герундієм, а не з інфінітивом (*started reading vs. started to read*).

4. Семантичне знебарвлення. Емоційно яскраво забарвлені слова з позитивною конотацією (*awesome, fascinating, incredible, unbelievable, gorgeous*) втрачають свою надмірну експресивність і все частіше вживаються як нейтрально забарвлені для позначення всього, що представляє здивування, привабливість, захоплення та зацікавленість. *The dress you have chosen for me is gorgeous!* Те ж саме стосується негативно-забарвленої лексики.

5. Вираження володіння та приналежності. Форма, що раніше вважалася граматично неправильною *I haven't a book*, стає останнім часом все більш і більш частою. На даному етапі цей варіант є неформальним та розмовним, але все більше використовується в англійській мові, особливо в її британському варіанті. *I haven't a book. vs. I don't have a book.*

6. Регуляризація неправильних дієслів. Як правило, більшість дієслів, що піддаються ругуляризації, можуть вживатися як правильні, так і неправильні. Наприклад, *we-wed-wed, wed-wedded-wedded; dream-dreamt-dreamt, dream-dreamed, dreamed; learn-learnt-learnt, learn-learned-learned*. Вибір, яку з них вибрати, завжди стоїть за мовцем.

Отже, досвід викладання показує, що важливим на даному етапі навчання є обговорення змін та тенденцій, що спостерігаються у мові, а також аналіз британського та американського варіантів англійської мови.

THE IMPACT OF THE MOTHER TONGUE ON THE LEARNING OF A FOREIGN LANGUAGE

Medvid Maryna,

Associate Professor at the School of Foreign Languages,
V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4468-8161>

Summary: *The present study focuses on the problem of the influence of the native language on the acquisition of a foreign language and presents various types of interference. Some factors that determine the phenomenon of interference in the process of mastering a foreign language are described.*

Keywords: *language interference, foreign language, mother tongue, language contact, native speaker.*

It is impossible to learn a foreign language without relying to some extent on your mother tongue. The impact of the native language on the language we learn at a conscious age, i.e. language interference, is the object of our study. Interference refers to those cases of deviation from the literary norms and linguistic standards of either language that occur in the speech of bilinguals as a result of learning more languages than one, i.e., as a result of language contact.

Depending on the 'direction', interference can be direct, reverse or bilateral; depending on the type of speech activity, it can be impressive (receptive) or expressive (productive); depending on the form of manifestation, it can be overt or covert. It can also be intralinguistic (internal) or interlingual (external), interference of the first or second language, etc.

The conducted research shows that professionally oriented intercultural communication manifests itself in the following ways: sound (phonetic, phonological and intonation) interference; spelling interference; grammatical (morphological,

syntactic and punctuation) interference; lexical interference; semantic interference; stylistic interference.

In the methodology of teaching foreign languages, interference is seen as a negative result of unconscious transfer of previous linguistic experience, as an inhibitory influence of the mother tongue on the foreign language being learned or the impact of other foreign languages mastered before.

When teaching a foreign language in an educational institution, given the limited hours available for the discipline, teachers often try to complete the curriculum by paying less attention to the phonetic component. This can result in a violation of the communicative intention. For example,

a) native Ukrainian speakers do not distinguish between open/closed and short/long vowel sounds; they pronounce the words beach and bitch, cort and cot, heart and hut in the same way, bat sounds like bet;

b) voiced consonants at the end of a word are pronounced by native speakers of the Ukrainian language as deaf consonants, so that it is impossible to distinguish log from lock, card from cart, etc;

c) the absence of the sounds /ð/ and /θ/ in the Ukrainian language more often than not leads to the fact that, for example, the word *thing* can be pronounced as *sing* and *that* pronounced as *zet*;

d) native speakers of Ukrainian do not distinguish between 'v' and 'w' at the beginning of words, rendering them with the sound /v/ or /w/;

e) the English sound [h] degenerates into Ukrainian [x]: heart - xapт.

There are many reasons for interference. Linguists identify the following factors that determine interference:

1. Structural differences between the languages being studied.
2. Bilingualism, a programme of using the mother tongue in the mind.
3. Insufficient knowledge of lexical and grammatical material of the native and foreign languages and lack of strong skills and abilities to apply what has been learnt.
4. Psychological barrier (fear of mistakes).

The problem of language interference requires a very detailed study, and the teacher's awareness of the manifestations of sound interference can be a factor in preventing the most common mistakes in teaching a foreign language.

DONALD TRUMP'S 2024 US PRESIDENTIAL VICTORY: METAPHOR, METONYMY, CONTRAST, AND HUMOR IN INTERNET MEMES ON THE X PLATFORM

Meleshchenko Olga,

Associate Professor at the Department of Business Foreign Language and Translation,

V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7283-5213>

Summary: *This study examines a selection of internet memes posted on the X platform following Donald Trump's victory in the 2024 US presidential election. The memes predominantly express pro- and anti-Trump sentiments, along with critiques of Joe Biden and Kamala Harris. Through metaphor, metonymy, contrast, and humor, these memes emerge as powerful tools for shaping public opinion and deepening polarization of American society in the context of Trump's return to the presidency.*

Keywords: *contrast, Donald Trump, humor, internet memes, metaphor, metonymy, the 2024 US presidential election.*

With the rise of social media, internet memes have become a dynamic and influential tool in modern political discourse, capable of shaping public perception and reflecting societal divisions. Coined by Richard Dawkins in 1976, the term “meme” refers to “an idea, behavior, style, or usage that spreads from person to person within a culture” [2]. In the digital age, internet memes are defined as “group[s] of digital items sharing common characteristics of content, form, and/or stance, which ... were circulated, imitated and/or transformed via the Internet by many users” [3, p. 41]. Their popularity stems from their ability to convey complex ideas in a simple, efficient way while engaging diverse audiences through humor, vivid imagery, and emotional resonance [ibid.].

Donald Trump's victory in the 2024 US presidential election has further highlighted the power of internet memes to capture social media users' feelings about

the current political landscape. Following Trump's return to the political stage and renewed activity on the X platform (formerly Twitter), many Americans used memes to express polarized reactions.

Internet memes sent in response to Trump's posts following his presidential victory reflected the deep political divide in the US. Pro-Trump memes portrayed the president-elect as a SUPERMAN, SAVIOR, FATHER, or EFFICIENT MANAGER, projecting an image of heroism and competence. In contrast, anti-Trump memes criticized him by depicting him as HITLER, a LIAR, or a CHILDISH FIGURE, attacking both his policies and personality. Internet memes targeting Trump's political opponents, namely Joe Biden and Kamala Harris, often used derogatory metaphors such as BIDEN IS A CLOWN, CRIMINAL, and POTATO, KAMALA HARRIS IS A DEI HIRE, highlighting their perceived flaws. Comparisons between the Trump and Biden presidencies – such as a DELICIOUS STEAK VS CANNED SPAGHETTI – further underscored the polarization of public opinion.

The effectiveness of internet memes lies in their use of conceptual mechanisms like metaphor, metonymy, metaphonymy, simile, and contrast to create persuasive, emotionally charged imagery. Their multimodal nature – employing two or more semiotic modes, such as text, images, gestures, and/or facial expressions – enables a high degree of creativity, elevating their impact. Humor plays a particularly significant role, deriving its creativity from the incongruity between traits attributed to politicians and societal expectations for a US political leader (see [1]). This incongruity not only amplifies the appeal of memes but also enhances their shareability.

As strategic tools of persuasion on social media, internet memes exert a dual impact. On the one hand, they influence public opinion and mobilize support for political leaders. On the other hand, they contribute to deepening societal divisions. By connecting people while also creating divisions, internet memes have become a powerful instrument in modern political discourse.

References:

1. Мартинюк А., Набокова І. Інтерфейси зображення і вербального тексту Інтернет-мемів: когнітивний аналіз // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов. 2024. № 99. С. 16–21. <https://doi.org/10.26565/2786-5312-2024-99-02>
2. Merriam-Webster Dictionary. URL : <https://www.merriam-webster.com/> (Last accessed: 01.12.2024).
3. Shifman L. Memes in digital culture. Cambridge : The MIT Press, 2014. 200 p.

INTRODUCTION OF BRITISH NATIVE SPEAKERS' DIALECTS IN PHONOLOGY COURSE

Iryna Morozova,

Head of the Department of English Philology and Foreign Language Teaching Methods,

V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1243-7854>

Valeriia Nikolaienko,

Associate Professor at the Department of English Philology and Foreign Language Teaching Methods,

V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5056-271X>

Summary: *This paper summarizes the authors' experience of participating in English Phonetics workshops conducted by representatives of the Department of Language and Linguistic Science at the University of York which resulted in the development of a course in Phonology as part of English as the L2 and L3 instruction currently piloted at the School of Foreign Languages, V. N. Karazin Kharkiv National University. Specific articulatory features of the British are integrated into the course for the students of the School to be immersed in the dialects and accents of native speakers of English as part of their education in the major of Philology.*

Keywords: *accent, articulatory features, dialect, native speakers of English, Phonetics, Phonology.*

One of the issues to be considered when developing a course in Phonology for English as the L2 and L3 instruction is the correlation between nativeness of pronunciation and its intelligibility. The former represents an approach to teaching phonetics where the goal is to develop L2 speech indistinguishable from that of a native speaker while the latter emphasizes that the goal is intelligible speech, irrespective of how native-like it sounds [3, p. 370]. Since, the beginning of the 21st

century, the focus of research and practice has shifted onto intelligibility which is explained by empirical evidence that few adult learners ever achieve native-like pronunciation in the L2 [2, p. 3127] and by partial independence of intelligibility and accentedness [1, p. 74].

In popular usage, accent can include vocabulary or grammar choices that set out one speech community from another [4, p. 3]. Yet, in the Phonology course, students are offered the definition of accent as a way of pronouncing that is specific to a given speech community [ibid] since within a particular first language (L1), accents can be tied to different regions, social classes, and ethnicities. In the UK, the following regional accents exist, all of them are to be discussed in our Phonology classes: RP / Received Pronunciation (London & South-East England), Cockney (London), Scouse (Liverpool & North-West England), Geordie (Newcastle & North-East England), Brummie (Birmingham & West Midlands), West Country English, Scottish, Welsh, and Northern Irish.

For example, Received Pronunciation (RP), often referred to as “Standard English”, “The King’s English”, or “BBC English”, has traditionally been linked to the middle and upper classes. It is regarded as the form of English with the broadest geographical reach and the fewest regional variations. Originating as the accent of educated speakers in southern England, RP was historically taught in public schools and used at institutions such as Oxford and Cambridge. It was later adopted by speakers across the country and became a prominent standard in broadcasting. In class, it is illustrated with a speech sample by Catherine, Princess of Wales, available in open access [5].

To sum up, native speakers’ dialects are an essential part of developing linguistic competence and cultural awareness in L2 and L3 learners, especially the ones whose major is Philology. It can be achieved through the use of authentic materials underpinned by corresponding theoretical sources with the perspective of introducing vocabulary and grammar structures that set one speech community apart from another.

References:

1. Derwing T. M., Munro M. J. Pronunciation Fundamentals. Evidence-based Perspectives for L2 Teaching and Research. Amsterdam/Philadelphia, 2015. 208 p.
2. Flege J. E., Munro M. J., MacKay I.R.A. Factors affecting strength of perceived foreign accent in a second language. *Journal of the Acoustical Society of America*. 1995. Vol. 97, No. 5. P. 3125–3134. DOI: 10.1121/1.413041.
3. Levis J.M. Changing contexts and shifting paradigms in pronunciation teaching. *TESOL Quarterly*. 2005. Vol. 39, No. 3. P. 369–377. DOI: 10.2307/3588485.
4. Munro M. J., Derwing T. M. Foreign accent, comprehensibility, and intelligibility in the speech of second language learners. *Language Learning*. 1995. Vol. 45, No. 1. P. 73–97.
5. Understanding our #EmotionalWorlds. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=qZiiLY3enGQ> (Last accessed : 25/11/2024).

ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМ І ПОЕТИКА БУТТЯ: СПІЛЬНІСТЬ І ВІДМІННІСТЬ ПОНЯТЬ

Нанай С. В.,

аспірант кафедри романо-германської філології,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-7124-5980>

Summary: *The present study aims to define existentialism, establish its place within the domain of philosophy, and highlight any similarities/differences between key existentialist terms. The defined terminology system is to be used as a basis for researching the poetics of being in literature.*

Keywords: *being, essence, existence, existentialism, ontology, philosophy, poetics.*

Будь-який аналіз художнього твору крізь призму певного філософського напрямку вимагає чіткого розуміння відповідної терміносистеми. Особливо важливим питання визначення термінології є для дослідження поетики буття, адже екзистенціалізм (філософія буття) оперує низкою понять, які можуть виражатися загальноновживаними і зрозумілими словами, але в контексті екзистенціалістської думки мати доволі специфічне значення.

Одним із напрямків філософії, поруч з епістемологією, етикою, логікою тощо, є метафізика – дослідження природи реальності й існування. У ній своєю чергою виділяють такі напрямки, як космологія, теологія і, зрештою, онтологія, яка і досліджує природу буття та існування. Але якщо онтологію цікавить буття

й існування будь-чого (фізичних істот, речей, абстрактних сутностей), то екзистенціалізм проблематизує природу саме людського буття. Онтологія ставить запитання «Що таке існування?» або навіть «Що є?», тоді як екзистенціалістів цікавить насамперед питання «Чим є людське буття і в чому його сенс?». Таким чином, екзистенціалізм – це філософія людського буття, онтологічне дослідження людського досвіду. Підтвердженням такого тлумачення є повна назва однієї з найвідоміших праць екзистенціалізму авторства Жана-Поля Сартра – «Буття і ніщо: есе з феноменологічної онтології» [1].

Поняття буття й екзистенції є близькими, але не тотожними. Обидва терміни означають існування, але буття ближче до онтологічного, абстрактного розуміння існування, тоді як під екзистенцією розуміють індивідуальний досвід існування конкретного «я», або «буття у світі», за Мартіном Гайдеггером [2, с. 346].

У фразі «буття передуює сутності» Жан-Поль Сартр сформулював засадничий принцип екзистенціалізму, і тому для вичерпного розуміння термінів «буття» і «екзистенція» варто конкретизувати поняття «сутність». У праці «Rethinking Existentialism» сучасний дослідник Джонатан Вебер наводить два визначення терміну «сутність» і стверджує, що Сартр виходить саме з телеологічного, аристотелівського розуміння цього поняття, тобто розуміє його як набір частин, поєднаних у певний спосіб задля виконання певної функції чи діяльності [3, с. 3]. У контексті екзистенціалізму такими частинами є цінності, і Сартр наполягає на відсутності наперед визначеного набору цінностей, який був би притаманний людині, наголошуючи на тому, що будь-які цінності людина вільна обирати сама.

Ця концепція волі та свободи, яка нерозривно пов'язана з поняттям відповідальності, є ще одним важливим елементом екзистенціалізму. Сартр виступає проти банального розуміння свободи як можливості отримати те, чого хочеться, і дає натомість коротке та змістовне визначення: автономія вибору

[1, с. 529]. Бути вільним – значить, вирішити самотійно обирати. Відповідальність, за Сартром, також не варто звужувати до буденного вміння відповідати за наслідки своїх вчинків [1, с. 598] – натомість він говорить про абсолютну відповідальність людини за саму свою сутність, за те, чим вона є, а точніше, чим вона постійно стає.

Оскільки вибір є завжди, заперечення своєї відповідальності, а значить, і своєї свободи є запереченням власної людяності. Такий самообман Сартр називає недобросовісністю [1, с. 82–83], протиставляючи йому автентичність – життя з прийняттям і повагою до абсолютної свободи вибору в собі та в інших [3, с. 11]. Як зазначає Вебер [3, с. 12], саме автентичність допомагає жити в абсурдному світі, і при цьому він звертає увагу на відмінність у розумінні поняття абсурду Сартром і Камю: для першого це відсутність структури в світі поза межами його сприйняття нами [3, с. 152], для другого – протиріччя між відсутністю будь-якого об'єктивного сенсу у світі та вічним прагненням людини такий сенс знайти [3, с. 153].

Як бачимо, терміносистема екзистенціалізму доволі обширна і специфічна, а тому чітке розуміння його основних концепцій є важливим етапом будь-яких літературознавчих досліджень, предметом яких є поетика буття.

Література:

1. Sartre J.-P. L'être et le néant : essai d'ontologie phénoménologique. Paris, 1943. 684 p.
2. Heidegger M. Being and Time / Translated from the German. Oxford, 1978. 589 p.
3. Webber J. Rethinking Existentialism. Oxford, 2018. 264 p.

RHETORIC OF INFLUENCE IN WARTIME DISCOURSE

Nedainova Iryna,

Assistant Professor at the Department of Philological Studies,
Faculty of Arts, University of West Bohemia, Czech Republic

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3785-0597>

Summary: *The study examines the rhetoric of influence in wartime discourse, highlighting how war amplifies the communicative intensity and emotional resonance of speech. Focusing on a corpus of Volodymyr Zelenskyy's international speeches, the research explores the significance of rhetorical devices in his discourse. Critical Discourse Analysis serves as the framework to understand how Zelenskyy's language influences perceptions and promotes actions aligned with his goals, underscoring the role of rhetoric in driving social and political change.*

Keywords: *Critical Discourse Analysis (CDA), rhetorical devices, rhetoric of influence, President Volodymyr Zelenskyy, war time discourse.*

War discourse reflects broader focus on discourse conventions than any other type of discourse as war sharpens senses and sensibility of the discourse participants. In a wartime discursive act, a speaker intends to create the most impactful images to construct the reality and get into deeper communication with his audience. Words meanings are much quicker activated when they are engaged in discourse: people usually rely on familiar 'chunks' of speech that derive not just from language itself, but from the role of these words in a person's experience. Thus, this research aims to establish such linguistic entities that can be integrated into wartime discourse to help the speaker articulate his ideas, gain the credibility of the public, emotionalize his argument, and narrow the distance between him and his audience.

The corpus of President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy's international speeches was compiled as a practical tool for this research. Since February 24, 2022, President Zelenskyy is constantly making appeals to the Ukrainian people and the world community on the war conducting: speeches to the Ukrainian people are focused on the achievements on the battle-field, the Ukrainians' strong will, their wish to win a victory and their future peaceful life after the war (*"We will survive, win the war and rebuild the country"*), but his international appeals are premised on the efforts to show that the Ukrainians belong to the European community, share its

democratic values and are aware of its history. The findings of this research show that the President's communication is effective, his speeches are well-ordered and carefully structured reinforced by a skillful use of rhetorical devices such as lexical and syntactical repetition, hyperbole, metaphor, antithesis but the preference is given to allusion as a powerful means of crafting a narrative of shared historical struggles for sovereignty and freedom. Zelenskyy's speeches exemplify sophisticated rhetorical and diplomatic strategies, merging historical resonance, emotional appeal, and a narrative of resilience to solidify support for Ukraine. His speeches to the world community are designed not only to garner immediate aid but to forge enduring, value-based alliances by reinforcing Ukraine's role as both a defender of and partner in the shared struggle for democratic ideals.

This research rests upon the Critical Discourse Analysis of the corpora as an orientation to studying of language means within the processes of social change in their discourse aspect. Applying CDA to Zelenskyy's rhetoric within its socio-political contexts reveals how his language shapes international perceptions and encourages political behaviors that align with his rhetorical goals.

References:

1. Chilton, P., 2003. Discourse and Politics. Discourse as Social Interaction. In: *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction*. Ed. T.A. van Dijk. London: Thousands Oaks, New Delhi: SAGE Publications. Vol. 2, pp. 206–230.
2. Dijk, T.A. van, 2008. *Discourse and Power*. New York: Routledge.
3. Jasinski, J., 2001. *Sourcebook on Rhetoric: Key Concepts in Contemporary Rhetorical*. SAGE Publications, Inc. URL: <https://doi.org/10.4135/9781452233222> (Last accessed: 25.10.2024).
4. President of Ukraine. Zelenskyy, Volodymyr. Official website. Speeches. URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/speeches>.

ЦИТАТА ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ В СТВОРЕННІ ОБРАЗА НІМЕЦЬКОГО МІСТА

Оніщенко Н.А.,

доцент кафедри романо-германської філології

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,

Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2844-0441>

Воробйова Л.О.,

викладач кафедри романо-германської філології

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,

Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-6874-9008>

Summary: *The aim of the study is to outline the verbal component of the image of a German city as a means of cultural transfer within the framework of the ecolinguistic approach. Since a quote is a transfer of the national experience, the quotes embedded in the artefacts of a German city influence the process of the formation of this image.*

Keywords: *city image, cultural transfer, ecolinguistics, quotation, verbal component*

Актуальний еколінгвістичний підхід до мови та мовленнєвої діяльності людини має на меті змістити акцент з самої людини як носія мовних знань, ексклюзивного суб'єкта та об'єкта мовленнєвої діяльності на взаємодію людини з її мовним та культурним середовищем, на еволюційне обумовлене співіснування і неминучий взаємовплив біологічного, психологічного, соціального аспектів існування людини та природних і штучних мов, якими вона послуговується. Причому така взаємодія відбувається як в інтра-, так і в інтерлінгвального вимірі (інтерлінгвальною є, наприклад, взаємодія соціолектів, діалектів. Їхній вплив на мовний стандарт; інтерлінгвальною – субстрат на, суперстратна та адстратна взаємодія національних мов).

Формування унікального для кожного носія національної мови мовно-культурного середовища (яким у цьому дослідженні виступає велике німецьке місто) неможливе без культурного трансферу, який передає досвід поколінь, формує локальну та мовну ідентичність людини-мовця. Одним з вербальних проявів культурного трансферу виступає феномен цитування, під яким

розуміється дослівне перенесення частини одного тексту в інший текст або вказівка на цю частину в іншому тексті [1, URL].

Згідно з гіпотезою дослідження, вербальні цитати є однією зі складових образу великого німецького міста і виконують у цій іпостасі такі функції (окрім домінуючої когнітивної):

- евентуальну (таку, що утворює зв'язок між місцем і подією). Прикладом можуть слугувати цитати видатних політичних діячів про розділення та об'єднання Німеччини на станції метро «Бундестаг» у Берліні. Автентичність (а значить – достовірність) цих цитат підкреслена збереженням мови походження – німецької, англійської: „*Die Mauer wird auch in 50 und in 100 Jahren noch bestehen*“ /Erich Honecker/; „*Solange das Brandenburger Tor geschlossen ist, ist die deutsche Frage offen*“ /Friedrich von Weizsäcker/; „*Mister Gorbachev, tear down this wall!*“ /Ronald Reagan/
- персональну (таку, що утворює зв'язок між місцем і людиною). Приклад – цитати першого канцлера об'єднаної Німеччини Гельмута Коля на фасаді будівлі фонду його імені. Причому обрані цитати покликані створювати позитивний образ політика: „*Eine Politik ohne Werte ist wertlos*“, „*Politik braucht Gespür für das Machbare*“, „*Ich bin doch kein Denkmal*“.
- евалюативну (цитата виражає оцінку події). Такими є цитати колишніх співробітників Штазі (Міністерства держбезпеки НДР) та їхніх родичів на стінах музею Штазі в Берліні, котрі містять засудження моралі і методів східнонімецьких «чекістів» [2], або цитата німецького класика 19 століття на площі перед університетом імені Гумбольдта в Берліні, де у 1933 році націонал-соціалістами було спалено тисячі книг «іншодумців»: *Dort, wo man Bücher verbrennt, am Ende verbrennt man auch Menschen* /Heinrich Heine/
- атрактивну. Яскраві цитати відомих людей на фасадах будівель привертають увагу до цих елементів міського ландшафту (наприклад, цитати Гете і Шиллера у Веймарі), а такі, що розміщені на артефактах

(сувенірній продукції, виставлених на вітринах та зовнішніх стендах), ще й спонукають до покупки товару.

Перелік функцій цитат у формуванні образу німецького міста є неповним і потребує уточнення, що належить до перспектив подальших досліджень, з урахуванням чинника мультимодальності.

Література:

1. Bartels K. Zitat. *Neue Zürcher Zeitung*. 5. August 2011. URL: <https://www.nzz.ch/zitat-ld.601164> (Zuletzt aufgerufen am: 24.08.2024).
2. Onishchenko N. Zitate im deutschsprachigen Ausstellungsdiskurs (am Beispiel des Stasimuseums in Berlin). *Mit deutscher Sprache Grenzen überwinden: матеріали XXXI Міжнар.наук.-практ. конф. Асоціації українських германістів (27-28 вересня 2024 р.)*. Львів: ПАІС, 2024, 115-117.

БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Павлова Л.П.,

старший викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування
Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5854-4209>

Лєшньова Н.О.

старший викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування
Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5363-976X>

Summary: *The aim of the work is to study the phenomenon of lifelong learning and to demonstrate the relevance of this approach in Ukraine. The causes of its popularity are determined and its main functions are established. Examples of the existing European practice of lifelong leaning are given.*

Key words: *adapting to changes, empathy development, globalization, lifelong learning, mastering skills, sociocultural aspect.*

Сучасне життя стає дуже динамічним. Разом з цим, змінюється і ринок праці. Щоб залишатися затребуваним фахівцем, людина має весь час підвищувати кваліфікацію, удосконалювати навички та знайомитися з новими технологіями, які змінюють професійне середовище. Система безперервної освіти допомагає зробити працю продуктивною, а особисте життя — насиченим

у будь-якому віці. Кваліфікованих професіоналів, безумовно, завжди чекають на ринку праці і здобуття якісної безперервної освіти є невід'ємною частиною конкурентоспроможності [2]. Безперервна освіта допомагає підтримувати баланс між роботою та приватним життям, підвищувати особисту ефективність, стежити за ментальним здоров'ям і навіть долати фінансові негаразди.

Фахівці визнають, що соціокультурний аспект освіти взагалі та безперервної освіти зокрема є процесом формування та вдосконалення світогляду суб'єкта тими знаннями, вміннями та навичками які базуються на певних здібностях, цінностях, потребах людини [1]. На Лісабонському саміті Ради Європи у березні 2000 року було прийнято “Меморандум освіти протягом життя”, де зазначалося, що безперервна освіта стає головною політичною програмою суспільства, соціальної єдності й зайнятості [4].

У 2014 році Україна підписала Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, тим самим зобов'язавшись сприяти розвитку Європейського співробітництва у сфері освіти, зокрема навчання впродовж життя.

У 2023 Верховна Рада України розглянула та прийняла законопроект стосовно освіти і навчання дорослих, який спрямовано на систематизацію і розвиток освіти і навчання дорослих [3].

Прикладом досить вдалого підходу до організації безперервної освіти може бути європейська організація YUFE (Young Universities for the Future of Europe), яка пропонує великий вибір курсів від традиційних академічних дисциплін до різноманітних тренінгів з опанування нових навичок та вивчення мов у 10 країнах Європи. Своєю метою вона вважає формування цілісного та інклюзивного майбутнього для європейських студентів і учнів та їх суспільства.

До реалізації проекту YUFE – Ukraine у 2024 році приєднався факультет іноземних мов Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Співробітництво розпочалося з участі у семінарі “Навчання впродовж життя”, який проводив Центр іноземних мов Університету Миколая Коперника в м.

Торунь (Польща). Впродовж семінару були розглянуті питання з адаптація системи безперервної освіти до умов VUCA-світу (волатильність, невизначеність, складність і неоднозначність) і як вони впливають на організацію безперервного навчання.

Література:

1. Коваленко Л.В. Шевченко І. А. Сучасна безперервна педагогічна освіта як соціокультурний феномен. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2021. Вип. 2 (20), 89-101.
2. Сердюк Н. М., Фогель Т.М. Безперервна освіта як чинник конкурентоспроможності майбутніх фахівців. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* № 70, Т. 3. 2020, 67–71.
3. Верховна Рада України, 2024: Проект Закону про освіту дорослих. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/CardByRn?regNum=7039&conv=9> (Last accessed 20/08/2024)
4. A Memorandum on Lifelong Learning / Commission of the european communities. URL: http://arhiv.acs.si/dokumenti/Memorandum_on_Lifelong_Learning.pdf (Last accessed 21/11/2024)

ВИКОРИСТАННЯ ШІ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ КЛАСИЧНИХ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРУДНОЩІВ

Пешкова О.Г.,

доцент кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків,
Україна

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3616-7852>

Summary: *The present paper covers the issue of using AI instruments for translation, precisely, for translation puns, which traditionally are an example of classical translation problems. AI's attempts to overcome these difficulties are analyzed and it is proposed that such analysis can be efficiently used for teaching students to overcome similar translation challenges.*

Keywords: *AI, GPT chat, pun, translation defeat, translation victory, strategy*

Зростаюча кількість та якість систем машинного перекладу, заснованих на штучному інтелекті, може потенційно поставити під загрозу потребу спеціалістів у сфері перекладу, діяльність яких, на думку песимістів, теоретично може бути повністю заміненою штучним інтелектом. Оптимісти продовжують стверджувати, що якщо штучний інтелект хоче замінити їх на

їхніх робочих місцях, то нехай спочатку зрозуміє, що саме вони роблять, а реалісти, до яких ми схильні відносити себе, намагаються використати ситуацію з явним швидким розвитком інструментів штучного інтелекту не тільки і не стільки для безпосередньо перекладу, скільки для навчання перекладу, оскільки саме зараз можна використати розвиток штучного інтелекту як кейс вивчення способів подолання класичних перекладацьких труднощів.

В якості прикладу класичної перекладацької проблеми, яка була запропонована для перекладу чату GPT як одному з інструментів, які працюють на основі ШІ, було обрано каламбури, перекладність яких, звісно, сильно залежить від типу каламбуру та культурного контексту.

Оскільки вважається, що потрібно завжди правильно формулювати завдання для виконання його чатом GPT, і залежно від того, наскільки точно сформульоване завдання, залежить успішність його виконання штучним інтелектом, ми сформулювали питання наступним чином: «Можеш, будь ласка, допомогти перекласти каламбур з англійської мови українською?», на що отримали відповідь «Так, звичайно, можу допомогти. Напиши каламбур, і я постараюся зберегти його гру слів у перекладі», що дозволяє нам зрозуміти, що завдання в цілому виявляється зрозумілим.

Наступний фрагмент, що містить в собі каламбур «The situation was so complicated that we needed a special inspiration. Precisely, ginspiration» було перекладено чатом GPT наступним чином: «Ситуація була настільки заплутаною, що нам знадобилося особливе натхнення. Точніше, джинатхнення». Тож, ми можемо звернути увагу на те, що лексеми *gin* та *inspiration* штучно-інтелектним автором були впізнані, і він / вона намагались побудувати відповідну лексему в перекладі, склавши одне слово з двох коренів, при цьому відкинувши за відсутністю необхідності одну з літер *n*. Такий спосіб міг би спрацювати, якщо б транслітерувалась українською мовою не тільки лексема *gin* (джин), але і *inspiration*, але, на жаль, цього не сталося, тому

варіант, запропонований чатом GPT наврядче можемо вважати перекладацькою перемогою.

Другий фрагмент ми не просто запропонували для перелкаду, але і при цьому прокоментували, на чому саме будується каламбур: «Let the evening begin. Мається на увазі, що люди ввечері будуть вживати джин та алкоголь в цілому». Штучний інтелект оцінив(ла) нашу допомогу та запропонував(ла) наступний варіант: «Нехай вечір розпо-джин-ється!», продемонструвавши розуміння того, що замінити можна було саме частину кореня в лексемі *begin* і у випадку дієслова *розпочинатись* дійсно логічно було замінити саме частину всередині лексеми, а не наприкінці, як це було в оригіналі. Однак, не вважаємо запропонований варіант перекладацькою перемогою.

Фінальним фрагментом, запропонованим для перекладу, був короткий діалог: «Can you be mentally stable? – Stable? That's for horses». Чат GPT запропонував варіант «Чи можеш ти бути психологічно стійким? – Стійло? Це ж для коней», достатньо успішно використавши однокореневі лексики *стійкий* та *стійло*, що, власне, і було основною цього каламбуру в оригіналі. Пропонуємо вважати запропонований варіант перекладацькою перемогою.

Таким чином, доходимо висновку, що використання штучного інтелекту для подолання перекладацьких труднощів особливо наразі, на стадії його постійного покращення власної діяльності, може слугувати ефективним інструментом навчання здобувачів освіти перекладу на прикладі того, як перекладацькі проблеми вчиться долати штучний інтелект.

THE IMAGE OF MAZEPA AS THE OBJECT OF INTERLINGUISTIC AND INTERSEMIOTIC TRANSLATION

Rebrii Oleksandr,

Head of Mykola Lukash Translation Studies Department,

Doctor of Philology, Full Professor,

V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4912-7489>

Klimova Diana,

Lecturer at Mykola Lukash Translation Studies Department

V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-0208-6661>

Summary: *The research is aimed at analyzing the image of the Ukrainian Hetman Ivan Mazepa as the object of interlinguistic and intersemiotic translation. The introduction of the concept of transmutation led to expanding the perception of translation, which is now understood as the process in which one product is replaced by another reflecting or inspired by the original entity. Methodologically, both types of translation are underscored by a series of operations called transformations. The case study is based upon the transformations of the image of Mazepa in its migration from one literary source to another, as well as from a verbal source to a non-verbal target.*

Key words: *image, interlinguistic translation, intersemiotic translation, transformation.*

The concept of intersemiotic translation (or, transmutation) as “interpretation of verbal signs by means of nonverbal sign systems” was formulated by Roman Jakobson as early as 1959 [4, p. 233]. Later on, due to the efforts of different scholars, including Umberto Eco [2] and Julia Kristeva [5], it was admitted that the act of translation may involve signs of two (or more) non-verbal systems. This acknowledgment changed dramatically the general notion of translation understood now as the process in which one product is replaced by another reflecting or inspired by the original entity [3, p.50]. At the same time, this expansion raised the question of intersemiotic translation methodology that is only partially compatible with interlinguistic one. In our opinion, both interlinguistic and intersemiotic translations are underscored by different operations known as transformations that nevertheless work differently in different translation varieties.

Our case study is based on the image of the renowned Ukrainian Hetman Ivan Mazepa that migrated from a personal memoir to a historical chronicle, to a romantic poem and to a string of objects of decorative art such as paintings, engravings, drawings and lithographs. The idea of translation always implies an original which in our case is the episode of Mazepa's early life as a courtier of the Polish King Jan II Kazimierz Waza. Young Mazepa presumably had an affair with the wife of a Polish nobleman who learnt about it and decided to punish our hero in a cruel and unusual manner: Mazepa was stripped naked and tied to the back of a wild galloping horse. According to Christina Pelenski [1, p. 85], though the love affair seems quite plausible, the punishment story was most likely fabricated by Mazepa's personal enemy Jan Chryzostom Pasek, who described it in his memoir, which is considered the textual starting point for consequent translations of our proponent's story. This memoir was believed to be one of the information sources for Voltaire's "History of Charles XII, King of Sweden", which, in its turn, inspired Byron to writing his poem "Mazeppa". Migrating from one book to another, the image of Mazeppa underwent its first transformations: from Pasek's villain and adulterer to Voltaire's gentleman and "Prince of Ukraine" and then to Byron's romantic rebel.

We have analyzed two Ukrainian translations of Byron's poem – by Dmytro Zahul and Oleksa Veretenchenko – in light of imagology and came to the conclusion that Mazepa's image remains "alien" to Byron as an English writer, who creates it proceeding from the stereotypical images of Ukraine and Ukrainians spread across Europe of that period. For him, Ukraine is a beautiful but savage land crippled by the Tartars' raids, and Ukrainians are fearless and free-spirited Cossacks. Instead, for both translators, the image of Mazepa is "familiar" as a symbol of the Ukrainian people's struggle for independence and this fact stipulates the application of adaptive-reproductive strategies.

Byron's poem stirred a truly outstanding response in Europe's cultural life – from Pushkin's "Poltava" portraying Mazepa as a traitor to dozens of artistic works among which we distinguish illustrations and paintings inspired by the poem. If

former cover different episodes of the poem and stick to its verbal contents more closely, the latter are only inspired by the proponent's love-punishment story. The absence of the necessity to strictly follow the poem's plotline provided for the artists' creative application of transformations of additions and omissions that can be compared to analogous verbal ones.

References:

1. Пеленська Х. *Польська легенда про Мазену*. Віднова. 1985. Ч. 3. С. 79–86.
2. Eco, U. *A Theory of Semiotics*. Bloomington & London: Indiana University Press. 1976.
3. Gottlieb, H. Semiotics and translation. In K. Malmkjær, (Ed.). *The Routledge Handbook of Translation Studies and Linguistics*. Routledge. 2018. 46–63.
4. Jakobson R. On Linguistic Aspects of Translation. In R. A. Brower, (Ed.). *On Translation*. Harvard University Press. 1959. 232–239.
5. Kristeva J. *Revolution in Poetic language*, M. Waller (trans.). Columbia University Press. 1984.

MULTISEMIOTIC REPRESENTATION OF VALUES IN CINEMATIC DISCOURSE

Skrynnik Yu.S.,

Associate Professor, Doctoral Candidate at the Department of English Philology
and Foreign Language Teaching Methods

Vasyl Karazin Kharkiv National University, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7592-4011>

Summary. *This study examines the representation of values in English cinematic discourse through the perspective of the theory of values-based sociodiscourse. It explores the ways films employ verbal, non-verbal, and supra-verbal communicative components, along with cinematic semiotic resource, to build complex meanings around values.*

Key words: *cinematic discourse, theory of values-based sociodiscourse, verbal, non-verbal, supra-verbal communicative components.*

The research delves into the depiction of values in cinematic discourse within English-language films, drawing on insights from the theory of values-based sociodiscourse. It posits that cinematic discourse functions as a multisemiotic medium, utilizing verbal, non-verbal, supra-verbal, and cinematic resources to construct complex meanings around values. This holistic approach, which captures

how values are not only articulated or shown but are also felt and inferred by audiences through the synergy of various semiotic elements, comprise the relevance of the study. The object of this research is the visualization of values within cinematic discourse, while the subject encompasses the functioning of verbal, non-verbal, supra-verbal, and cinematic semiotic resources that construct the meanings of these values. The objective of the study is to investigate the portrayal of values in cinematic discourse.

Drawing upon foundational semiotic theory from Metz [3] and Monaco [4], the research emphasizes that cinematic discourse's multisemioticity allows audiences to experience values as dynamic and embodied phenomena rather than abstract ideas. In addition, the research draws on relevance theory [6], highlighting that filmmakers and audiences co-construct value meanings, shaping interpretations based on shared cognitive and cultural contexts. The mutual assumptions held by filmmakers and audiences [1] establish a communicative environment where value-laden messages resonate meaningfully across both visual and auditory channels. In this research we rely on I.S. Shevchenko's [2, p. 197] definition of the cinematic discourse as a polycode cognitive-communicative formation, combination of various semiotic units in their inseparable unity, which is characterized by coherence, wholeness, completeness, addressability. The theory of values-based sociodiscourse [5] in this study examines the ways language mirrors, endorses, challenges, and negotiates social values in cinematic discourse through verbal, non-verbal, supra-verbal communicative components and cinematic semiotic resource.

The study defines values within the theory of values-based sociodiscourse as discursive constructs, highlighted through interactions among diverse semiotic systems. These semiotic systems, each contributing distinct layers of meaning, collectively form a rich multisemiotic structure that visualizes values on multiple sensory levels. The verbal component is instrumental in articulating characters' thoughts and motivations, while non-verbal kinesic, prosodic and proxemic components add depth to emotions, subtly enhancing the overall portrayal of values.

Supra-verbal communicative components further emphasize significant moments, often signaling shifts in values or emotional intensities within a narrative. Cinematic elements augment these layers by framing scenes in ways that heighten viewers' engagement with the film's thematic values.

Perspectives of the research could explore how multisemiotic systems in cinema operate across different cultures and genres, illuminating variations in value portrayal. This study lays a foundation for understanding cinema's social impact on value perceptions and provides a methodological framework for future analyses of cinematic discourse. Through its exploration of values within film, the study offers a nuanced perspective on the role of multisemiotivity in conveying complex human experiences and advancing the theory of values-based sociodiscourse as a valuable tool for social analysis.

References:

1. Крисанова Т. А. Актуалізація негативних емоцій в англomовному кінодискурсі: когнітивно-комунікативний і семіотичний аспекти: дис. ... докт. філол. наук. Харків, 2020. 514 с.
2. Шевченко І. С. Англomовний кінодискурс у полікодовому вимірі. *Якісна мовна освіта у сучасному глобалізованому світі: тенденції, виклики, перспективи*: матеріали І Всеукр. наук.-практ. конф. (Суми, 23–24 лист. 2017). Суми, 2017. С. 196–198.
3. Metz Ch. *Film Language: A Semiotics of the Cinema*. Chicago, 1991. 267 p.
4. Monaco J. *How to Read a Film: The World of Movies, Media, Multimedia – Language, History, Theory*. Oxford, 2007. 688 p.
5. Skrynnik Yu. Media as a construct of the modern discursive personality: methodology of the values-based approach. *Communication Today*. 2023. V. 14. №1. P. 40–51.
6. Wilson D., Sperber D. *Relevance: Communication and Cognition*. Harvard, 1986. 288 p.

НЕПРЯМА ВІДПОВІДЬ АДРЕСАТА ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОСТІ АНГЛОМОВНОГО ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО ДИСКУРСУ

Солощук Л. В.,

доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології та
методики викладання іноземної мови,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2934-7721>

Бєлова С. Є.,

старший викладач Центру наукових досліджень та викладання іноземних мов

НАН України, Київ

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-0132-2296>

Summary: *The research focuses on the study of the evading a direct answer within the “question – answer” dialogical exchange as a means of ensuring ecological principles of communication. Evading a direct answer in the institutional discourse presents an addressee’s aspiration to keep the conversation ecologically clear as it promotes conflict prevention within the frames of the institutional discourse.*

Key words: *ecological principle, evading a direct answer, institutional discourse, “question – answer” dialogical exchange.*

Ключовим різновидом мовленнєвої діяльності, що лежить в основі розвитку людства, вважається діалогічний обмін, побудований за схемою «питання – відповідь». Суспільство сьогодні є глобально охопленим комунікативними процесами різних рівнів у всіх галузях життєдіяльності людини, тому **актуальним** стає прогнозування мовленнєвих систем для регулювання комунікативної взаємодії, для створення гармонійних стосунків між комунікантами. Залучення еколінгвістичних принципів до організації комунікативних процесів стає наразі центральним підходом для забезпечення гармонійної природи спілкування, бо лінгвоекоекологія, вивчаючи соціальні проблеми мови та культури, підкреслює, що різноманітність містить потенціал для адаптації, сприяє гнучкості системи комунікації у цілому, коли функціональна різноманітність висловлень слугує основою ефективності комунікації [2, 114-113].

Ініціатором спілкування стереотипно вважається адресант. Але сучасні дослідження доводять [1], що адресат є активним учасником питально-

респонсивного діалогічного обміну і здатен змінювати хід комунікації, уникаючи прямої відповіді на питання адресата. Об'єктом цього дослідження є непрямі відповіді адресата у інституціональному англomовному дискурсі. Конфігурація «питання – непряма відповідь» виражає суб'єктивне ставлення адресата до ініціальної репліки адресанта і завдає новий напрямок розвитку діалогу з переважанням інтересів та намірів адресата без порушення інтересів адресанта. Предмет дослідження складають особливості функціонування непрямих відповідей адресата для організації гармонійного спілкування. Мета постає у виявленні ролі непрямих відповідей для реалізації екологічної стратегії комунікації.

Стратегія уникання прямої відповіді у інституціональному дискурсі є інструментом мовленнєвого впливу адресата на адресанта без загострення конфлікту. Така стратегія виступає засобом самозахисту адресата від можливих негативних наслідків надання прямої відповіді та сприяє збереженню його позитивного іміджу. Непряма відповідь також стає для адресата засобом захисту від негативної інформації. Ухилення від прямої відповіді може стати для адресата інструментом самопрезентації у стосунках фахової взаємодії. Відповідаючи на запитання, адресат в інституціональному дискурсі відчуває більший ступінь відповідальності за інформацію у своїй відповіді та надає перевагу респонсивним реплікам у вигляді непрямих відповідей з головною метою повного або часткового приховання інформації для збереження обличчя та позитивної самопрезентації. Забезпечення екологічності спілкування за рахунок вербальних одиниць (стверджувальних речень з конструкціями суб'єктивної думки, лексичних одиниць позитивної оцінної семантики, умовних речень тощо), підсилюється завдяки застосуванню відповідних невербальних компонентів комунікації [3].

Аналіз непрямих відповідей адресата в англomовному інституціональному дискурсі є перспективним для дослідження екологічних засобів спілкування у різних типах англomовного дискурсу.

Література:

1. Белова С.Є. Структурно-семантичні та лінгвопрагматичні особливості непрямих відповідей адресата у різних типах англомовного дискурсу. Дис. на здобуття наук. ступеня канд.філол.наук. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2017. 219 с.
2. Шевченко І.С. Співвідношення інформативної та фатичної функцій як проблема еколінгвістики. Когніція. Комунікація. Дискурс. 2015. № 10. С. 114-132.
3. Soloshchuk L.V., Skrynnik Yu.S. Variativity of the Speaker's Verbal and Non-verbal Behavior in the English Managerial Discourse. Psycholinguistics. Special Issue 34 (2). 2023. P.110-131.

РОЛЬ КОНЦЕПТУ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ

Ступницька Н.М.,

доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7560-0049>

Ленська О.О.,

доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8972-9962>

Summary: *This study deal with the using of the concept in foreign languages teaching. Much attention is given to the complexity of this term. It is noted that there is a difference between the terms “definition” and “concept”.*

Keywords: *concept, foreign languages, teaching, complexity, term, definition.*

Особливості сучасного розвитку суспільства, обумовлені, передусім, широким використанням крос наукових компонентів у вивченні широкого кола дисциплін. Однією із особливостей вивчення іноземних мов, на нашу думку, є його дуалістичність, адже вивчення іноземної мови неодмінно базується на рівні рідномовної компетенції. Ось, наприклад, В. Жайворонок стверджує, що «фрагмент буття предметного світу, відбитий в етнічній свідомості, потрапляє в аналогічний кругообіг могутності пізнання внутрішньо-аналогічних постійних зв'язків і стає життєвим символом-алегорією, що базується вже на художній експресії смислової перехідності. Зовнішні асоціації реального буття стають для мовця внутрішньою звичаєвою сутністю» [2, с. 109].

Навчання іноземним мовам на сучасному етапі потребує осмислення категорії «концепту». Говорячи про освітньо-науковий дискурс слід звернути увагу на певну різницю між словами «поняття» та «концепт». Поняття має, так би мовити, більш сталу структуру, тобто воно є об'єктивною категорією, що базується виключно на особливостях мови, що вивчається. «Концепт» же, на відміну від «поняття», являє собою дещо складнішу структуру та містить, так звану, суб'єктивну складову, яка є різною для кожної людини. Порівнюючи терміни «поняття» та «концепт», слід зауважити, що поняття для усіх категорій тих, хто навчається є однаковим, а «концепт» може бути різним для кожної окремої людини. О. Селіванова кваліфікує концепт як «зміст слова – і денотативний, і конотативний, який відображає уявлення носіїв певної культури про характер явища, що стоїть за словом у різноманітності його асоціативних зв'язків» [3, с. 552].

Концепт являє собою компіляцію усіх смислів, що виникають у процесі вивчення мови і усвідомлення людиною усієї парадигми значень мовної одиниці, що напряду залежить від рівня освіти та мовної підготовки кожної окремої людини, тобто має суб'єктивну забарвленість. Доречно у цьому контексті буде навести думку Ф. Бацевича, який розглядає концепт як «термін, введений для пояснення процесів мислення та пов'язаний з одиницями ментальних та / або психічних ресурсів людської свідомості; оперативна одиниця пам'яті та всієї картини світу (у тому числі мовної); смисли, якими оперує людина у процесах мислення і які відбивають зміст досвіду і знань, результатів всієї людської діяльності, а також процесів пізнання світу у вигляді певних «квантів» знання. Концепт – багатовимірне смислове утворення, що має фреймове, поняття-дефінітивне та аксіологічне вимірювання. Концепти містять те, що людина думає, передбачає, фантазує тощо про об'єкти світу. Концепти фіксуються в одиницях та категоріях мови, мають національно-культурну специфіку; їх облік – важлива умова успішності міжкультурної комунікації» [1, с. 90].

Враховуючи усе вищесказане можна зробити висновок, що розуміння категорії «концепту» дає змогу підвищити ефективність у викладанні і вивченні іноземної мови, адже надає змогу знайти такі важелі, які призведуть до найкращих результатів саме для певної особистості.

Література:

1. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ : Довіра, 2007. 205 с.
2. Жайворонок В. В. Символіка імені в контексті етнокультури. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського Національного лінгвістичного університету. LINGUAPAX – VIII: Мова, освіта, культура: наукові парадигми і сучасний світ. Філологія. Педагогіка. Психологія.* Київ, 2001. Вип. 5. 106-115.
3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава : Довкілля–К, 2008. 542-555.

PROPER NAMES IN “THE SANDMAN”: TRANSLATION STRATEGIES FROM ENGLISH INTO UKRAINIAN

Tashchenko Ganna,

Associate Professor at Mykola Lukash Translation Studies Department,
V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9008-4935>

Summary: *The present study explores the means of rendering intextual proper names based on the TV show “The Sandman”.*

Key words: *background knowledge, intertextuality, proper name, translation, transmedia narrative.*

The translation of proper names has long been a central concern in both translation practice and research, particularly when names carry additional connotations, intertextual links, or cultural references. This challenge has become even more pressing with the growing multimodality of contemporary content. While transcoding techniques are common, they often fail to fully capture the nuanced meanings embedded in certain names.

In written texts, translators have various options for compensating for these lost aspects of meaning. However, in visual media such as cinema, these choices are far more constrained. Visual imagery can sometimes enhance the audience’s

understanding of certain names, but others remain difficult to convey. This highlights the importance of exploring different strategies for rendering proper names in movies and series, considering their origin and the additional layers of meaning they may carry.

The translator's creativity is essential in producing an equivalent that resonates with the target audience as effectively as the original name does with its audience. However, the translator's background knowledge serves as the primary foundation for determining the appropriateness of a particular choice in the target context. This task becomes even more complex when the original work draws on an expansive cultural framework, such as the 2019 TV series *The Sandman*.

This research investigates the strategies used to translate the proper names in *The Sandman*, with particular attention to the intertextual references embedded within its broad cultural tapestry. The series, based on Neil Gaiman's comic book, takes creative liberties in its storytelling, presenting unique challenges for translators.

The first category of proper names to examine includes those of the principal characters - the Endless (*Безмежні*), god-like entities governing various aspects of human experience. Characters like Dream (*Сон*), Death (*Смерть*), and Desire (*Жадання*), along with their siblings, represent universal concepts and therefore require minimal adaptation. Additionally, the series is rich in cultural references familiar to Ukrainian audiences, such as Dream's alter egos, Morpheus (*Морфей*) and Oneiros (*Онейрус*). Religious figures like Lucifer (*Люцифер*), Abel, and Cain (*Каїн та Авель*) also appear in *The Sandman's* storyworld.

While these names are relatively accessible to the target audience, others may pose challenges. For instance, Fiddler's Green (*Флотський Гал*), one of Dream's creations in the Dreaming World, derives from English folklore and denotes a paradise-like haven for deceased sailors. Translating this reference is difficult within the constraints of a series, as even an official translation may not adequately compensate for a lack of cultural familiarity for viewers. Similarly, names like Squatterbloot (*Скваттерблот*), a demon guarding Hell's entrance, are transcoded to

avoid confusing the audience. The same approach is applied to John Dee (Джон Ді), whose name is subject to transcoding as well although viewers could potentially miss the connection to Doctor Destiny from the comic book.

The translators employ a variety of strategies to reconstruct *The Sandman's* unique mythology, which draws upon ancient god narratives, contemporary comics, and everything in between. This endeavor requires translators to possess extensive knowledge of both classical texts and modern transmedia storyworlds.

ВНУТРІШНЯ МОТИВАЦІЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЧИННИК ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

Ткаля І.А.,

доцент кафедри іноземних мов професійного спілкування,
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна, Харків, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3988-3141>

Гусєва Г.Г.,

доцент кафедри іноземних мов професійного спілкування,
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна, Харків, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2993-618>

Summary: *The study concerns the role of intrinsic motivation development in teaching English for Professional Purposes. A common idea of motivation is introduced. The distinction is considered between intrinsic and extrinsic types of motivation. The necessity to develop intrinsic motivation in university students is accounted for. Some factors that can promote the development of intrinsic motivation in learners are provided. The teacher's acting as a facilitator of learning is emphasized.*

Keywords: *academic environment, external and internal rewards, extrinsic motivation, intrinsic motivation, internalised goals, appropriate learning material.*

Наша увага зосереджена на ролі мотивації в навчанні. Феномен мотивації постійно перебуває в центрі уваги освітян. Не викликає сумніву, що мотивовані студенти навчаються краще. Безпосередня сфера, яку ми розглядаємо, це вивчення іноземної (в нашому випадку – англійської) мови студентами немовних факультетів університету.

Визначимося з розумінням поняття «мотивація». Головне значення, яке передає цей концепт, як ми це розуміємо, виходячи з латинського терміна «movere», – це рух. Узагальнено, йдеться про динаміку, дієвий потенціал, що забезпечує необхідну енергію для росту, змін, просування вперед. Досвід нашого професійного та особистого життя підтверджує, що мотивацію можна сприймати як рушійну силу, орієнтовану на початок і підтримку цілеспрямованої діяльності.

В центрі нашої уваги внутрішня мотивація студентів при вивченні іноземної мови професійного спрямування. Не применшуючи роль зовнішніх мотивуючих факторів, ми зосереджуємося головним чином на внутрішніх чинниках, які здатні спонукати студентів до навчальної діяльності, тобто – на внутрішній мотивації. Мотивація такого типу обумовлена справжнім інтересом особистості, чиї мотиви до навчання виникають виключно «зсередини» як бажання виконання завдань для задоволення від самої діяльності, а не заради бажання отримати якусь зовнішню винагороду, що відбувається у випадку зовнішньої мотивації. Внутрішня мотивація має свої «бонуси» – відчуття сенсу, позитивні емоції від залучення до певної діяльності та досягнення своїх цілей. Ми впевнені, що такий вид мотивації має вирішальне значення для посилення волі студентів до навчання, набуття глибших знань довгострокової тривалості, використання креативного підходу.

Наш досвід роботи в університеті з дорослою аудиторією, зокрема зі студентами соціологічного факультету, підказує, що викладачі можуть сприяти розвитку внутрішньої мотивації студентів. У зв'язку з цим, як приклад, розглянемо роль інтересу здобувачів освіти до того, що відбувається на заняттях з іноземної мови. Ми переконані, що емоційна складова навчання має високий потенціал підвищення інтересу аудиторії до навчання, збільшення зацікавленості у навчальному матеріалі. Тому вважаємо обов'язковою наявність на заняттях цікавих аспектів. Йдеться про контент навчального матеріалу,

візуалізація, інтерактивні завдання, цифровізація, що можуть зацікавити студентів, привернути їхню увагу, сприяючи розвитку внутрішньої мотивації.

Усвідомлюючи специфіку свого сучасного професійного статусу, ми – викладачі – виступаємо в ролі фасилітаторів навчання. Ми прагнемо сприяти розвитку внутрішньої мотивації студентів через ненав'язливу допомогу, обговорюючи з ними їх переваги щодо контенту навчального матеріалу та формату роботи з ним (needs analysis). І разом зі студентами ми відчуваємо відповідальність за їхні результати навчання. Ефективним засобом виступають регулярні академічні консультування з будь-яких питань стосовно навчання.

Узагальнено, формальними факторами, які призводять до розвитку внутрішньої мотивації, ми вважаємо актуальність, візуалізація, комунікативність, інтерактивність, прозору організованість навчального матеріалу та результатів навчання, а також відповідну методику роботи з аудиторією.

СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕМОЦІЙНОЇ БЛИЗЬКОСТІ У МІЖКУЛЬТУРНОМУ РОДИННОМУ ДИСКУРСІ

Трач Х. В.,

аспірантка кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-8695-798X>

Summary: *The research focuses on the strategies of the intercultural family discourse contributing to the creation of emotional closeness between spouses. The distinguished strategies foster trust, mutual adaptation, and stability in relationships while helping to overcome cultural barriers in intercultural family communication.*

Key words: *communication strategies, cultural barriers, emotional closeness, intercultural family discourse, mutual adaptation, relationship stability.*

У сучасному глобалізованому світі міжкультурна взаємодія стає невід'ємною частиною життя, особливо у контексті подружніх стосунків, де перетинаються різні мови, традиції та системи цінностей [4]. Взаєморозуміння та гармонізація стосунків у таких сім'ях залежить як від мовної компетенції, так і від здатності партнерів будувати емоційну близькість у спільному міжкультурному комунікативному просторі [3]. Актуальність цього дослідження обумовлена тим, що розуміння подружніми партнерами особливостей організації міжкультурного діалогу дозволяє забезпечити як їхнє ефективне спілкування, так і сприяє подоланню мовних та культурних бар'єрів. Об'єктом дослідження виступає міжкультурний родинний дискурс у ситуаціях встановлення емоційної близькості, предметом є стратегії, які використовуються членами міжкультурної подружньої пари для створення емоційної близькості у відносинах.

Процес гармонійної комунікації міжкультурної подружньої пари визначається не лише зовнішніми факторами (такими як мета, умови, ситуація, стереотипи), але й внутрішніми аспектами (зокрема, індивідуальністю, настроєм, ставленням до партнера), усі ці чинники суттєво впливають на здатність пари долати непорозуміння, знаходити компроміси й адаптуватися до спільного життя [1, с. 7; 2, с. 44]. Важливе значення має також формування емоційного зв'язку, що зміцнює довіру та сприяє подоланню культурних бар'єрів. На основі кількісних показників нашого дослідження встановлено, що з метою створення емоційної близькості міжкультурні партнери, один із яких є представником американської лінгвокультури, а інший – італійської, застосовують стратегії гармонізації (24%), реалізації емоційного резонансу (51%) та рефлексії (19%). Стратегія гармонізації реалізується через використання емоційно забарвлених звертань із використанням присвійного займенника «*ты*»: «*my beautiful*», «*my only*», «*my girl wife*», які спрямовані на взаємну підтримку та акцентування унікальності партнера:

- 1) *"I love you, Kelly. I love you more than life, more than all the world, I love you in this life, and I will love you in a thousand next, I will never stop loving you, my beautiful, my only, my girl wife!"* [1, p. 33].

Стратегія емоційного резонансу реалізується через використання імперативних конструкцій з особовим займенником «*me*» – «*trust me*», які сприяють формуванню довіри та виявленню турботи партнера; заперечних речень «*I won't leave you*», «*I don't want to captivate you*», наголос у яких здійснюється на особовому займеннику «*you*», що дозволяє підкреслити відданість і повагу до емоційної автономії партнера; порівняльної конструкції «*as...as*» та конструкцій з дієсловами, спрямованими на висловлення намірів «*I intend to...*», за допомогою яких можна висловити прагнення щодо готовності піклуватися про благополуччя партнера:

- 2) *"Caroline, trust me, I won't leave you... I don't want to captivate you, that's the whole point... And I intend to make your marriage as easy as possible for you"* [3, p. 17].

Стратегія рефлексії базується на здатності враховувати емоційні потреби партнера. Ця стратегія реалізується через використання інтерогативних конструкцій з модальним дієсловом «*would*» з підметом, вираженням займенником «*you*», з метою утворення пропозицій або питань, спрямованих на уточнення емоційного стану партнера:

- 3) *"Would you like to be alone for a while? Would you like to go home and take a long bath and I'll fix you a camomilla?" I try again...* [2, p. 13].

Таким чином, у контексті міжкультурної комунікації ефективно використання комунікативних стратегій, таких як гармонізація, реалізація емоційного резонансу та рефлексія, реалізується за рахунок емоційно забарвлених звертань, імперативних та інтерогативних конструкцій, заперечних речень, виразів, що вказують на прагнення чи бажання, порівняльних конструкцій, які дозволяють забезпечити стабільність, злагоду, взаємну адаптацію та формування емоційної близькості між подружніми партнерами.

Перспективи цього дослідження вбачаємо у вивченні особливостей функціонування вербальних і невербальних компонентів під час дисгармонійної комунікативної поведінки подружніх партнерів у міжкультурному родинному дискурсі.

Література:

1. Зимич Є.В. Структурно-семантичні і прагматичні особливості маритального діалогічного дискурсу: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Харків, 2011. 194 с.
2. Солощук Л.В. Теняєва А.О. Вербальні і невербальні аспекти сучасного англомовного дискурсу закоханих. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2022. № 96. С. 42-49.
3. [Bystydzienski J.M.](#) Intercultural Couples: Crossing Boundaries, Negotiating Difference. New York: NYU Press, 2011. 222 p.
4. Manakin V.M. Language and Intercultural Communication. Kyiv, 2012. 288 p.

Джерела ілюстративного матеріалу:

1. Baird J. The Italian's Runaway Bride [Electronic source]. Mode of access: <https://www.amazon.com/Italians-Runaway-Bride-Jacqueline-Baird/dp/0263172864> (Last accessed: 27.11.2024).
2. De Blasi M. A Thousand Days in Venice: An Unexpected Romance [Electronic source]. Mode of access: <https://www.amazon.com/Thousand-Days-Venice-Unexpected-Romance/dp/1616202815> (Last accessed: 23.11.2024).
3. Spencer C. The Italian's Convenient Wife: A Secret Baby Romance [Electronic source]. Mode of access: <https://www.amazon.com/Italians-Convenient-Wife-Italian-Husbands-ebook/dp/B000MAH9VG> (Last accessed: 20.11.2024).

ІДЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ

Тулупов О. В.,

аспірант кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6788-577X>

Summary. *This study focuses on the impact of ideology on translation practice. Rendering the original text in another language and for another cultural environment presupposes the preservation or a change of its ideological content. This can either be translator's choice or the result of the pressure of ideological values dominant in target culture.*

Keywords: *dominant values, ideology, impact, original text, target culture, translation practice*

Ідеологія, як невід’ємна складова культурних, політичних та суспільних процесів, суттєво впливає на практику перекладу [1; 3], оскільки кожен текст оригіналу несе на собі відбиток світогляду й цінностей, як автора, так і спільноти, для якої він створений. У процесі перекладу текст оригіналу переноситься в інший мовний та культурний простір, а отже перекладач опиняється в ситуації, де йому доводиться не лише трансформувати мовний матеріал, а й вирішувати, як поводитися із закладеним у ньому ідеологічним змістом. Переклад стає простором, де ідеологія може бути підсилена, пом’якшена чи переосмислена. Залежно від панівних культурних норм, політичного клімату та цілей замовника або перекладача, результат може відрізнятися, інколи радикально. Ці процеси впливають як на якість і точність перекладу, так і на його функціонування у цільовій культурі [5].

Мова, як відомо, є засобом вираження ідеологічних позицій. Перекладач, що працює з текстом, у якому присутня специфічна термінологія, політичні гасла, маніпулятивні формулювання або суспільно чутливі теми, стикається з проблемою адекватної передачі цих елементів [2]. Оскільки різні культури по-різному інтерпретують політичні та соціальні реалії, перекладач може або відтворити, або знівелювати оригінальний ідеологічний меседж. Наприклад, перекладаючи тексти, в яких присутні терміни з радянської спадщини чи колоніальної риторики, перекладач повинен вирішити, чи зберігати їх оригінальну форму (підкреслюючи історичну та ідеологічну забарвленість), чи адаптувати, використовуючи більш нейтральні еквіваленти.

В умовах, де панує сильна політична чи релігійна ідеологія, тексти перекладів можуть свідомо коригуватись, аби уникнути конфлікту з офіційними наративами [4]. Перекладач може опинитися під тиском зовнішніх сил – видавців, замовників, державних органів – і змушений або приховано деформувати оригінальний зміст, або практикувати самоцензуру. Такі втручання призводять до викривлення першоджерела, спотворюючи його авторську позицію. Ідеологічні аспекти часто “ховаються” за ілюзією

транспарентності перекладу [5]. Хоча перекладача традиційно вважають “невидимим посередником”, насправді його вибір має ідеологічні наслідки. Ідеологічні нашарування тісно пов’язані з історичними подіями, національною пам’яттю, релігійним підґрунтям. Перекладач часто не має однозначних відповідників для понять, які органічно вписані в ідеологію оригіналу [1]. Це призводить до необхідності компенсаторних стратегій: додавання пояснень, адаптації або навіть зміни стилю й аргументації.

Література:

1. Baker M. *Translation and Conflict: A Narrative Account*. London : Routledge, 2006. 208 p.
2. Bielsa E., Bassnett S. *Translation in Global News*. London : Routledge, 2009. 168 p.
3. Lefevere A. *Translation, Rewriting, and the Manipulation of Literary Fame*. London : Routledge, 1992. 176 p.
4. Tymoczko M. Ideology and the position of the translator: In what sense is a translator ‘in between’? *Apropos of Ideology: Translation Studies on Ideology – Ideologies in Translation Studies*. 2003. P. 181–201.
5. Venuti L. *The Translator’s Invisibility: A History of Translation*. London : Routledge, 1995. 372 p.

ECO-ETHICS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Outkina G.F.,

Senior Lecturer, V.N.Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

Shamaieva Iu.Iu.,

Associate Professor, V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

ORCID : <https://orcid.org/0000-0001-7874-5510>

Summary: *The present work concentrates on the actual question of teaching ecological ethics through teaching foreign languages with a special emphasis on the dimension of multimodality of both verbalized and non-verbalized eco-social aesthetics as a channel for ecological meaning development, which construes its aim, therefore holistically contributing to sustainability literacy and foreign language acquisition within the framework of higher education.*

Keywords: *aesthetics, eco-social aesthetics, environmental ethics, foreign language teaching, multimodality*

Taking into account the pivotal interdisciplinary role of environmental issues in the twenty-first century [1; 3], the actual necessity of our work is intensified by its focus on teaching environmental or eco-ethics in didactic contexts of teaching foreign languages as the subject-matter of our research. Here the emphasis is on linguopedagogy within the framework of developing foreign language learners' ecological awareness by means of both verbally and non-verbally actualized eco-social aesthetics in a range of its multimodality aspects as the object of our investigation and specific media for ecological meaning (re)construction embodied in English and French, which constitutes the aim of the project presented, revealing its novelty.

It should be pointed out that the core concept of our work has been the enhanced synergy of teaching English and French as foreign languages, eco-ethics, environmental linguistics and the eco-art facet of environmental or ecological aesthetics. To assist learners in developing climate or environmental literacy, we have been experientially practicing the above within the framework of the project under consideration through authentic literary art resources, including fiction, the so-called green or environmentally-themed social media, vodcast and podcast language learning materials; visual arts, studying ecological peculiar features of organic buildings, sculptures, eco-photography samples, semiotics of environmental protection posters, eco-paintings, eco-cinematographic materials with explicit eco-messages. Together with this, our ecolinguodidactic priority has been discourses of performing arts, listening to eco-music and discussing its multimodal actualizations, using green vocabulary. The foreign language acquisition positive results obtained have proved that the designed ecolinguistics and eco-ethical integrative approach constitutes a potentially efficient framework for implementing sustainable ways to teach both foreign languages and environmental ethics multimodally, thus advancing language learning while increasing language students' eco-awareness and eco-aesthetics appreciation of both multimodal verbal and non-verbal realizations of the concept ECO-ETHICS. The comprehensive language teaching strategy we have

come up with, based on both objectives for environmental language education, multimodality analysis and CLIL fundamentals, comprises multiple authentic resources and technologies, visual and performance discourses to encourage foreign language learners to become immersed and to interact critically with challenges and language usage of ecological sustainability importance with eco-aesthetics serving as a bridge to get all the synergetic constituents of foreign language and eco-ethics education wedded. The outcome here is a considerable increase in language learners' engagement rates which results from giving them various opportunities to construct meaningful connections between various fractals of environmental and foreign eco-language knowledge, developing their cognitive, emotional, eco-social and socio-cultural skills, contributing to students' overall ethical evolution as global ecologically responsible citizens. For that matter, the perspective is developing multi-constituent comprehensive courses on eco-ethics through linguodidactics with a focus on perfecting language learners' critical thinking skills and environmental awareness for cross-cultural eco-projects and corresponding initiatives.

References:

1. Bellarmine, N. (2022). Why education systems should build environmental ethics into every subject. The Conversation Newsletter. Retrieved from: <https://theconversation.com/why-education-systems-should-build-environmental-ethics-into-every-subject-173078>. Driver J. Ethics: The Fundamentals. Hoboken, New Jersey, 2019. 192 p.
2. Peters R.S. Ethics and education. Chicago, 2021. 254 p.
3. Rolston, H. (1999). Ethics and the environment. Types of environmental ethics. In E. Baker, E. and M. (Eds.), *Ethics Applied* (pp. 407-437). New York: Simon & Shchuster. doi: <https://doi.org/10.26565/2218-2926-2023-26-08>.

ЦЕНЗУРА І ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД

Фролова І. Є.,

професор закладу вищої освіти кафедри перекладознавства
імені Миколи Лукаша,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, Україна

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9260-229X>

Summary: *This study focuses on the notion of censorship from a literary translation perspective. Censorship implies control over different spheres of public life including literature and its translation. Since ancient times censorship has been proper to societies of all types. The distinctive feature of censorship in authoritarian regimes are (1) dominance of political values, (2) strict restrictions, (3) government agencies control.*

Keywords: *censorship, literary translation, political values, strict restrictions, government control.*

Аналіз впливу цензури на художній переклад, зокрема, англо-український, часто проводиться на матеріалі множинних перекладів, створених у радянські часи (за умов панування жорстких цензурних обмежень) та у наш час, коли цензура в Україні заборонена на законодавчому рівні. Цей підхід в цілому є правильним, але створює дещо спрощене і спотворене уявлення про феномен цензури.

По-перше, цензура – це доволі широке поняття, під цензурою розуміють контроль над усіма сферами публічної діяльності людини, в основному над масовими комунікаціями, включно з електронними, та над усіма різновидами творчої діяльності. До останніх належить літературна творчість, а відповідно, і художній переклад. По-друге, цензура властива не лише авторитарним і тоталітарним режимам, її появу відносять до часів античної демократії, де цензура існувала як засіб примусу до ортодоксальності. Платон вперше обґрунтував необхідність цензури релігійної, інтелектуальної та художньої літератури, починаючи від дитячих казок, для запобігання неортодоксальних релігійних поглядів та захисту інтересів держави [1]. Історія XX ст. налічує чимало прикладів цензурування літературних творів у західних демократіях [3], причому таких жорстких, як відмова у друку художнього твору, що подібно до першого “фільтру”, який проходить переклад в аспекті цензури [2].

Очевидно, що існує вузьке розуміння цензури, що передбачає обмеження свободи слова (саме це і підпадає під заборону у нашій країні, як і в багатьох інших), а також широке трактування цього поняття, яке кореспондує із захистом інтересів держави та громадян. Йдеться про те, що цензурні обмеження накладаються на тексти, що несуть потенційну загрозу культурним, релігійним, політичним, етичним та ін. цінностям. Таким чином, формується уявлення про те, що цензор діє на користь людини і суспільства, але саме тут і виникає ґрунт для можливих маніпуляцій, оскільки важко встановити баланс між свободою слова та захистом суспільних цінностей.

Авторитарні режими так само обґрунтовують цензуру захистом інтересів людей, але насправді головним чинником тут виступає захист політичного ладу, фактично цей лад захищає у першу чергу себе шляхом, зокрема, накладання обмежень на всі оригінальні та перекладні твори, що суперечать його ідеологічним настановам. Політичні цінності, які поділяють (повинні поділяти) всі громадяни у таких суспільствах, посідають домінуючу позицію в аспекті цензури.

Іншою характерною рисою цензури в умовах авторитаризму та тоталітаризму є жорсткість обмежень, що накладаються, у демократичних країнах перекладач може вести дискусії стосовно таких обмежень, щоб уникнути деяких [3], проте у тоталітарному суспільстві це не лише неможливо, але й небезпечно.

Ще одним суттєвим чинником цензури в автократіях є її інституційність: цензор виступає представником держави, тоді як громадські організації, об'єднання тощо не мають жодного впливу.

Таким чином, хоча цензура є явищем властивим усім часам і суспільствам, найбільш виразно її прояви можливо простежити та порівняти в перекладах, що зроблені в авторитарних і демократичних умовах.

Література:

1. Внукова А. Цензура. URL: bitlex.ua/uk/blog/terms/post/tsenzura.
2. Фролова І. Є., Лапіна О. В. Чинники ідеологічного впливу на переклад (на матеріалі українських перекладів роману Е. Гемінґвея «По кому подзвін» 1981 та 2018 рр.). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов.* Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. Вип. 94. С. 40–46.
3. Sariz I. Censorship(s) in Translation: Constraints and Creativity. URL: <http://journals.ala.org/>article>view>.

ON BENEFITS AND DRAWBACKS OF USING SCREENCAST FOR TEACHER- AND PEER-FEEDBACK

Kholmohortseva Iryna,

Head of Department of Romano-Germanic Philology

V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2935-5190>

Avdieienko Iryna,

Associate Professor at Department of Foreign Languages for Professional Purposes

V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2862-7131>

Summary. *The authors present screencast as a new tool of providing feedback in the academic context. Being a video capture of a lecturer or a student accompanied with audio narration, screencast had its advantages and disadvantages for both participants of educational process. While benefits of this tool include the ability to give comprehensive feedback to a large group of students, provide the possibility for a reversed response for both, thus reducing psychological pressure, drawbacks covering objective and subjective factors present a challenge in the use of screencast.*

Key words: *academic context, feedback, educational process, on-line education, screencast, vocational education*

Screencasts, which is a video recorded message or narration, is a new and promising tool of providing feedback in the context of online education. It makes the studying process more personalized and at the same time fosters the learners' engagement and help overcome barriers that may occur which some students when they experience anxiety caused by the feeling that they lack some knowledge. At the

same time, both parties of educational process may benefit from adopting it to studying.

Screencast feedback is a powerful tool when working with vocational students. As they enroll to classes at the beginning of a term and join online sessions only at the end of it, a thorough review of the results of their work and a detailed explanation of any material will help them prepare for both online classes and exams.

Another sphere where screencast can prove beneficial is teaching a subject to a large group of students of more than twenty. The more students you have in a group the more time-consuming individual feedback would be. Screencast can save teacher's time and provide a comprehensive analysis rather than repeating similar critical ideas for numerous students.

From student's perspective, screencast feedback has a number of advantages.

The foremost positive feature is the fact that as any other postponed / reversed feedback, screencast reduces psychological tension, namely, a student doesn't have to respond to the feedback immediately. Besides, video clearly shows the tone, mood and personal attitude of the teacher, thus, gives the student more idea of how to revise their work, what aspects to pay more attention to. Moreover, according to a Cognitive Theory of Multimedia Learning, by R. E. Mayer (2014) [1], people learn better from words and pictures than from words alone, which means that feedback presented as a video accompanied by verbal explanation is easier to perceive which will promote the acquisition of target material.

Peer-feedback is much less spread in our institution, so screencasts as peer-feedback will hardly be used in the nearest future. However, we should admit that if taught how to do it correctly, students can receive a prior review of their peers before the teacher's review and improve their work.

Nonetheless, screencast has some challenges, both objective and subjective. Objective challenges include the accessibility of crucial technology since both teachers and students need access to devices with sufficient storage, software for recording, and a stable internet connection to share and view the screencasts.

Subjective challenges comprise the lack of experience and personal fear in using screencast tools or editing videos. Learning to use the software effectively may require additional time and effort. The latter also implies the inability to spare time to screencast recording due to heavy workloads.

Nowadays realia show that online and distance learning will remain the part of our normal life and screencast itself will become a routine. With advances in technology and increasing adoption of hybrid and online learning models, screencasts are likely to become a central tool for feedback, instruction, and collaboration. So, all participants of studying process should learn and be able to use it in their educational and teaching activities, starting from providing feedback to teaching how to do it correctly.

Література:

1. Mayer R. E. Cognitive theory of multimedia learning. *The Cambridge handbook of multimedia learning*. Cambridge University Press. 2nd ed., 2014. pp. 43–71. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139547369.005>

BE TRUE WITH THE UNREAL. HOW TO INTEGRATE CHATGPT?

Unger Sebastian,

DAAD-Lecturer at the Department of Romano-Germanic Philology and Translation,
V. N. Karazin National University, Kharkiv/Berlin, Ukraine/ Germany

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-9202-1602>

Summary: *Based on the interplay of my specific tasks as a DAAD lecturer and the work at my faculty, I would like to talk about the dangers and possibilities of ChatGPT. Using practical examples, I will discuss the topic of authenticity and the question of an epistemological crisis in the realm of AI from a cultural-scientific perspective, focusing on the search for new methods in online teaching.*

Keywords: *AI (Artificial Intelligence), ChatGPT, crisis of knowledge, online teaching, teaching methods and tasks, authenticity, gamification and control.*

It is sad that humans have to create their virtual counterpart (the old dream of an answer that, though made by humans, “is“ not themselves) at a time when they are intellectually weakened. In the current situation, not only do we fall behind the

technological possibilities and abilities that would be accessible to us, but overall, our situation presents itself in such a way that we understand it even worse than ever before. And this is not about the quantitative wealth of knowledge and also not - if measurable at all - about its rate of growth. On the contrary it seems to be precisely the advantage of our knowledge that intimidates it in the deeper world reference of its application.

This modesty, however, is not a philosophical one that takes account of the Socratic realization that knowledge also reveals uncertainty. In a world of crisis, of which it is not even clear whether it is based on a crisis of knowledge or causes it, it seems rather to be an invitation to an inappropriate decomplexification in order to be able to act at all. This form of uncertainty is characterized by a pressure to act “nevertheless“ – nevertheless it might be knowingly inadequate compared to what is actually possible, and therefore a shortcut to the applied knowledge itself, a paradox. As a cultural scientist and essayist, I would use the following somewhat literary image for the moment of creation of AI, which is our current, concrete historical moment: “AI is animated in mouth-to-mouth breathing with a human being who does not appreciate its planet.” The more AI is turned into a mere tool at the moment of its creation, the more the epistemic crisis that has been worked into it is sealed off, and this applies in particular to the educational sector.

Based on these general considerations, I would like to talk specifically about my teaching situation with regard to the use of ChatGPT as a DAAD lecturer teaching online at Karazin University, Kharkiv. As I will try to show, there is hardly a more opportune place to reflect on these questions from a practical teaching perspective. Acting despite of all, acting “nevertheless“, is more urgently marked positive here than almost anywhere else, as the maintenance of civil infrastructure, which includes education like water and electricity, is a genuine part of resistance and self-assertion. However, this in turn can only be made possible with the well known simultaneous concessions to the world references of the teaching situation, reaching from the limitations of presence and visibility – the common resonance as people present in

class, over the limitation of valid examination and assessment formats, to the more general question of authenticity, thus ultimately, the role of what “text” is at all in relation to the world in which teaching deals with it and refers to texts with texts, especially in literature and foreign language studies.

Not speaking to you as an AI-expert, but with my fresh impressions after my first semester of teaching in Kharkiv, I’ll try to make a virtue of my inexperience and ask: How can we prevent ChatGPT from putting the studies into autopilot mode and thus into depression? What teaching methods and tasks can be developed that build up an authentic relationship with AI itself and prevent it from becoming “just” a tool sealing its questionability and our unsolved questions to it? Can the dispute with the machine not even be part of teaching itself? Are gamification and control over AI by AI really the only remedies to overcome the disadvantages of the necessary concessions to be made in online teaching?

ПЕРЕКЛАД ЯК ФОРМА КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ: УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА В ІТАЛОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ 2022-2024 РОКІВ

Черкашина Т. Ю.,

професор кафедри романо-германської філології, Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна, Харків, Україна; Visiting Scholar, University of
Padua, Padua, Italy,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6546-4565>

Summary: *Доповідь присвячено дослідженню ролі перекладу як форми міжкультурної дипломатії, діяльності Українського інституту, Українського інституту книги в цьому процесі. Аналізуються італомовні переклади української літератури, здійснені в Італії протягом 2022-2024 років з точки зору репрезентації образу України для італомовних читачів.*

Keywords: *культура дипломатія, художній переклад, Український інститут, Український інститут книги, Drahomán Prize, Translate Ukraine.*

2022 рік став роком відкриття України світом, активізувалася культурна дипломатія, однією з важливих складових якої стала перекладацька діяльність, покликана здійснювати закордоном промоцію образу України через твори українських авторів. Вагому роль у цьому відіграли Український інститут, Український ПЕН, Український інститут книги. Програма Translate Ukraine від Українського інституту книги, численні перекладацькі гранти від різних грантодавців, активна участь українських авторів у книжкових ярмарках Америки та Європи сприяли значному поширенню перекладацької діяльності з української мови різними мовами світу, у тому числі й італійською, що відображено також у довгих листах *Drahomán Prize 2022-2024* років, до яких увійшли італомовні переклади творів української літератури, здійснені протягом останніх трьох років. Першим значним перекладацьким проектом з репрезентації образу України в Італії стало видання антології «*Poeti d'Ucraina*» [7], здійснене 2022 року Алессандро Акіллі та Яриною Грушею. До антології увійшли переклади італійською мовою 88 поезій 34 українських поетів середини ХХ – початку ХХІ століть, які різнобічно представили образ України та українського народу. Образ України через її поезію для італійського читача було репрезентовано у двомовній антології «*Clarineti solari*» [1], підготовленій 2023 року Дмитром Чистяком. До видання увійшло більше 50 поезій українських поетів ХІХ–ХХІ століть у перекладах італійською та французькою мовами. А також в італомовній збірці поезій Ліни Костенко «*Sulle rive del fiume eterno*» [4], переклад якої було здійснено Джованною Броджі та Оксаною Пахльовською в 2023 році. Суспільне життя України ХХ-ХХІ ст. було представлене італійським читачам в італомовних перекладах прозових фікційних і нефікційних творів Сергія Жадана [9] та Андрія Куркова [5; 6; та ін.], здійснених протягом 2023-2024 рр. Ярина Груша Поссамай 2023 року літературно репрезентувала образ української столиці в антології «*Dimensione Kyiv. Viaggio letterario in una città ferita nelle voci di classici e contemporanei*» [2], де образ Києва було представлено уривками художніх творів, починаючи зі

згадок про місто в щоденнику Тараса Шевченка й до сучасних описів міста в літературному щоденнику Олени Стяжкіної.

2024 року італійські перекладачі звернулися до художніх перекладів класичної української літератури, зокрема вийшли друком італомовні переклади творів Лесі Українки [8] та Ольги Кобилянської [3], які представили італійським читачам романтичний та міфологічний світ українського народу.

References:

1. Clarinetti solari: antologia della poesia ucraina / a cura di Dmytro Tchystiak. Sannicola: I Quaderni del Bardo Edizioni, 2023. 360 p.
2. Dimensione Kyiv. Viaggio letterario in una città ferita nelle voci di classici e contemporanei / a cura di Yaryna Grusha Possamai. Milano: Rizzoli, 2023. 400 p.
3. Kobyljanska O. Donne di Bucovina: quattro novelle ucraine / traduzione di Giovanna Broggi. Roma: Elliot, 2024. 240 p.
4. Kostenko L. Sulle rive del fiume eterno / traduzione di Giovanna Broggi e Oxana Pachlovska. Roma: Castelvechi, 2023. 192 p.
5. Kurkov A. Api grigi / traduzione dal russo di Rosa Mauro. Rovereto: Keller, 2024. 392 p.
6. Kurkov A. Diario di un'invasione / traduzione dall'inglese di Elisabetta Venturini. Rovereto: Keller, 2023. 328 p.
7. Poeti d'Ucraina: antologia / traduzione di Alessandro Achilli e Yaryna Grusha Possamai. Milano: Mondadori, 2022. 264 p.
8. Ukrajinka L. Il canto della foresta / traduzione di Yaryna Grusha Possamai. Milano: Oskar Mondadori, 2024. 168 p.
9. Žadan S. Anarchy in the UKR / traduzione di Giovanna Broggi e Mariana Prokopovyč. Roma: Volland, 2023. 208 p.

ДІАПАЗОН КОНЦЕПТУАЛЬНИХ МЕТАФОР АГРЕСІЇ В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ ВІЙНИ

Шевченко В. О.,
аспірант, Харківський гуманітарний університет
«Народна Українська академія», Харків, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6551-5126>

Summary: *The present study aims to find out the conceptual metaphors of AGGRESSION in media discourse and establish the range of metaphors in the English discourse of war. I claim that the elements of source domains cross-mapped at the target domain PROACTIVE AGGRESSION help understand this concept in terms of psychopathological behavior or mental illness.*

Keywords: *AGGRESSION, conceptual metaphor, discourse of war, English, psychopathological, range of metaphor.*

Дискурс війни, втілений в англomовних медіа, містить концептуальні метафори АГРЕСІЇ – результат перехресного мапування, тобто проєкції певних порівнюваних концептуальних ознак корелята на референт [4, p.245]. У створенні метафори, за визначенням З. Ковчеша, група корелятивів, які систематично використовуються для метафоризації одного й того ж референта, утворюють діапазон метафори [3, p.183–184]. Одержані дані свідчать, що метафоричний діапазон АГРЕСІЇ в англomовних медіа – це поняттєвий простір, що охоплює корелятивні домени, які належить до двох умовних груп – домени, що семантично поєднані з поняттям агресії та всі інші.

Понятті агресії характеризують різні домени відповідно до окремих сем полісеманта aggression. В нейропсихології агресію трактують як еволюційно збережену поведінку, яка контролює соціальні ієрархії та захищає цінні ресурси, такі як партнери, їжа, території (домен ЗАХИСТ). У більшості випадків агресія є нормальним і необхідним компонентом соціальної поведінки, якій homo sapiens завдячує своїм виживанням у ворожому середовищі. Однак у випадку патології агресія стає ознакою психічного захворювання, закоріненого у нейронних сітках мозку, що продукує агресивну поведінку [1]. Тож в клінічній психіатрії агресія профілюється в домені ПАТОЛОГІЧНА ПОВЕДІНКА/ НЕСПРОВОКОВАНЕ НАСИЛЬСТВО/ САДИЗМ. Психіатри розрізняють проактивну і реактивну агресію; першу зазвичай визначають як агресію, яка є цілеспрямована і характеризується низькою емоційністю (гіпозбудження). Проактивна агресія нагадує наркоманію: до агресії людина вдається, незважаючи на можливі несприятливі наслідки (в'язниця тощо) і повернення до агресії (рецидив) є поширеним явищем [2]. Саме ці концептуальні ознаки беруть участь у перехресному мапуванні при створенні метафор ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ, закорієнених у домені ПРОАКТИВНА АГРЕСІЯ і лексично реалізованих як *psychopathy, paranoia, madness, sociopathy, war hysteria, collective psychosis, destructive mania, pathological escalation of conflict*, тощо, зокрема:

- ВІЙСЬКОВА АГРЕСІЯ Є ПАТОЛОГІЧНА ПОВЕДІНКА, вона загрожує життю, завдає величезних збитків суспільству (*"The psychopathy of war lies in its deliberate dehumanization of the 'other,' making cruelty a virtue." "The madness of war blinds nations to its own self-destructive consequences."*);
- ВІЙСЬКОВА АГРЕСІЯ Є МЕНТАЛЬНА ХВОРОБА (*"War is the ultimate form of collective paranoia, where imagined threats justify real destruction." "Aggression, when institutionalized as war, becomes a form of sanctioned insanity."*).

У підсумку, діапазон концептуальних метафор АГРЕСІЇ в дискурсі війни англомовних медіа виявляє залежність від семантики полісеманта *aggression* і потребує подальшого дослідження в крос культурному та діяхронічному аспектах.

Література:

1. Golden S.A., Shaham Y. Aggression addiction and relapse: a new frontier in psychiatry. *Neuropsychopharmacology*. 2018. 43. 224–225.
2. Flanigan M.E., Russo S.J. Recent advances in the study of aggression. *Neuropsychopharmacology*. 2019. 44. 241–244; <https://doi.org/10.1038/s41386-018-0226-2>
3. Kovecses Z. *Metaphor: a practical introduction*. New-York : Oxford University Press, 2002. 285 p.
4. Lakoff G. The contemporary theory of metaphor. In *Metaphor and Thought*. Cambridge: Cambridge University Press, 1993. P. 202–252.

КОНЦЕПТУАЛЬНА МЕТАФТОНІМІЯ В АНГЛОМОВНОМУ МІГРАЦІЙНОМУ ДИСКУРСІ

Шевченко І.С.,

завідувач кафедри ділової іноземної мови та перекладу,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2552-5623>

Summary: *The present study aims to highlight typical cases of metaphoric, metonymic, and metaphonymic conceptualization of MIGRATION in English political discourse. It systematizes the notion of migration narrative and identifies conceptual metaphonymy in Donald Trump's discourse.*

Keywords: *discourse, English, metaphonymy, migration narrative, political, Trump.*

Проблема МІГРАЦІЇ належить до найбільш актуальних в сьогоденному суспільстві в цілому і в Америці, зокрема, бо це питання етичного та гуманітарного характеру, особливо враховуючи той факт, що основні права на життя, свободу і безпеку лежать в основі американської демократії і найбільш цінуються громадянами. Залежно від світоглядної позиції індивідуального чи колективного мовця, який продукує міграційні наративи в політичному дискурсі, МІГРАЦІЯ сприймається із знаком плюс чи мінус – як благо або загроза для Америки – і рідко нейтрально. Саме за допомогою наративів люди співставляють соціальні ситуації та факти, щоб зрозуміти реальність [3, р. 58]. Переважно оцінний характер уявлень про МІГРАЦІЮ надає цьому концепту високого ступеня емотивності. Як свідчать дослідження політологів і соціологів [2], міграційні наративи стали випробуваним засобом емоційного впливу і маніпулювання в політичному дискурсі, бо вони практично не залишають аудиторію байдужою. Тож цілком очікувано, що використання когнітивних і образних метафор, метонімії і метафтонімії стало дієвим прийомом впливу на аудиторію шляхом мовного нав'язування певних уявлень про МІГРАЦІЮ.

В соціальних науках наратив розуміється як вибіркове зображення реальності щонайменше у двох моментах часу, що включає одне або кілька причинно-наслідкових тверджень і містить прогнозований результат – майбутні соціальні ситуації / дії [1]. В лінгвістиці політичний наратив визначають як текст, структура якого репрезентує картину світу оповідача, і водночас як текстуально організований образ світу, який нав'язується [4, р.117]. Медіа, що втілюють політичні наративи, додають емоційності і підвищують впливовість смислів, що пов'язані з МІГРАЦІЄЮ. Прикладом концептуальних метафор Трампа, поширених в соціальних мережах, є:

МІГРАНТИ – ЦЕ ОТРУТА (“*They’re poisoning the blood of our country. They poison mental institutions and prisons all over the world*”),

МІГРАНТИ – ЦЕ ТВАРИНИ (“*They aren’t citizens. They are animals*”),

МІГРАНТИ – ЦЕ ЗАГРОЗА ДЛЯ ГРАНИЦІ (“*border security*”) і пов’язані з цим ГРАНИЦЯ – ЦЕ ВМІСТИЩЕ/ЄМНІСТЬ (“*seal the border*”), МІГРАНТИ – ЦЕ ЗАГАРАБНИКИ (“*migrant invasion*”).

Разом з метонімією (MEXICAN) BORDER FOR SECURITY останні метафори здатні концептуалізувати міграцію метафтонімічно (“*seal the Mexican border*”, *etc.*). Подальші дослідження американського міграційного дискурсу у другий період президенства Доналда Трампа вартують уваги як з точки зору політичної наратології, так і когнітивно зорієнтованого критичного дискурс-аналізу.

References:

1. Dennison J. Narratives: a review of concepts, determinants, effects, and uses in migration. *Comparative Migration Studies*. 2021. 9. 50. <https://doi.org/10.1186/s40878-021-00259-9>
2. Flowerdew J., Leong K.W. Metaphors in the Discursive Construction of Patriotism: the Case of Hong Kong’s Constitutional Reform Debate. *Discourse and Society*. 2007. 18(3). 273–294. <https://doi.org/10.1177/0957926507075476>
3. Scuzzarello S. Policy actors’ narrative constructions of migrants’ integration in Malmö and Bologna. *Ethnic and Racial Studies*. 2015. 38(1). 57–74. <https://doi.org/10.1080/01419870.2013.848287>
4. Zhabotynska S., Ryzhova O. Ukraine and the West in pro-Russia Chinese media: A methodology for the analysis of multimodal political narratives. *Cognition, communication, discourse*. 2022. 4. 115–139. <https://doi.org/10.26565/2218-2926-2022-24-09>

ВСТАНОВЛЕННЯ ЗНАЧЕННЯ КОНЦЕПТІВ КРІЗЬ МІЖТЕКСТОВІ ТА ВНУТРІШНЬОТЕКСТОВІ ЗВ’ЯЗКИ: ДОСЛІДЖЕННЯ НА ОСНОВІ РОМАНУ ДЖЕКА ВЕНСА «САД ПРИНЦЕСИ СУЛЬДРУН»

Шкурченко А. Ю.,

викладач кафедри ділової іноземної мови та перекладу,
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»,
Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7213-2235>

Summary: *The study analyses the establishment of the meaning of concepts in the literary discourse of Jack Vance's novel The Garden of Princess Suldrun on the basis of correlations at the intertextual (linguistic and cultural relations) and intratextual*

(conceptual relations) levels in the intertextual space of common language or author's own units of the work with a wide or narrow conceptual field.

Keywords: *intratextual level, intertext, concept, conceptual field, literary discourse, intertextual level.*

Концептологія в лінгвістиці розкривається в класифікації людиною понять [3, с. 403] навколишнього світу, проте концепти не обмежуються в одному лексичному значенні. Зміст концептів охоплює, окрім іншого, мережу їх взаємозв'язків [2, с. 98], а також глибинні елементи їх суті.

Теорію діалогічності текстів сформулював літературознавець минулого століття Михайло Бахтін. Його концепція стверджує, що кожен текст перебуває у постійному взаємозв'язку чи діалозі з іншими текстами [4, р. 72]. Такий зв'язок характерний не тільки на міжтекстовому рівні, але й для внутрішньотекстового плану. У цьому «застиглому дискурсі», користуючись терміном українського лінгвіста Ф. С. Бачевича [1, с. 147], з'являється можливість встановити відповідності між концептуальними елементами тексту, які мають те чи інше відношення до інших його елементів (розкривають їх, пояснюють). Цей тип співвідношення можемо продемонструвати декількома прикладами:

1. "Who becomes preeminent? Who leads the armies? Who rules the realm?" [6, р. 37]. Навіть якщо читач не має уяви про значення концепту *preeminent*, його асоціативне поле можливо встановити за супутніми елементами.
2. "These A's and G's look quite alike" [6, р. 30]. Бачимо необхідність адаптації авторського концепту – в українській мові немає літери *G*.

Термін «інтертекстуальність» закріпився в лінгвістиці завдяки роботам дослідниці-постструктуралістки Юлії Кристевій. У своїй роботі «Слово, діалог і роман» вона, базуючись на концепціях Бахтіна, зазначає, що кожен текст є мозаїкою цитат, і будь-який текст поглинає й трансформує інші тексти [5, р. 37]. Таке співвідношення текстового поля з частинами інших текстів відкриває механізм встановлення значення текстових концептів на основі сторонніх

текстуальних або навіть екстралінгвістичних елементів. Можемо навести наступні приклади цього типу співвідношення:

3. "... dress her body with good oil, and send her home" [6, p. 17]. Цей приклад демонструє необхідність розуміння різних концептуальних полів англійського терміна *dress*.
4. "He was sixth son to Sir Crinsey of Hredec ... and had gained nothing from his father but gentle birth" [6, p. 29]. Тут є сенс звернутися до аналізу концептуального значення, оскільки чоловіки не можуть «давати народження». Отже, мова йде про «походження».

Таким чином, ми розділяємо розуміння лінгвістичних концептів у тексті за допомогою інтертекстуальних зв'язків на два рівні: поверхневий (міжмовний, міжкультурний) і глибинний (міжпонятійний).

References:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : видавничий центр «Академія». 2004. 344 с.
2. Загнітко А. О. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Том 2. Донецьк : ДонНУ, 2012. 349 с.
3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми : підручник. Полтава : Довкілля-К. 2008. 712 с.
4. Bakhtin M. M. Speech genres and other late essays. Translated by Vern W. McGee. Slavic Series. University of Texas Press, Austin, 1986. 203 p.
5. Kristeva J. Word, Dialogue and Novel. In: T. Moi, ed., The Kristeva Reader, 1st ed. Oxford: Blackwell, 1986. P. 33–59.
6. Vance J. Lyonesse: Suldrun's Garden. Published by Berkley Trade. April 1, 1983. 436 p.

КРЕАТИВНА ДИСКУРСИВНА ОСОБИСТІСТЬ АНГЛОМОВНОГО ВИКЛАДАЧА

Шпак О. В.,

доцент кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5537-0792>

Summary: *The present study aims to characterize the specificity of the communicative behaviour of the creative discursive personality of an English-speaking teacher in the ecological environment of pedagogical discourse.*

Keywords: *communicative behaviour, creative discursive personality, ecology, English-speaking teacher, pedagogical discourse.*

Тема креативності в педагогічній сфері є доволі актуальною: саме у педагогічному дискурсі яскраво прослідковується тенденція прояву нестандартного мислення, нових оригінальних поглядів, креативних ідей та творчості. Актуальності проблема набуває також у зв'язку з євроінтеграційними процесами, які позитивно впливають на подальший розвиток української освіти.

Мета роботи полягає в охарактеризуванні специфіки комунікативної поведінки креативної дискурсивної особистості англomовного викладача у його професійній діяльності. Тож, об'єктом дослідження є креативна творча особистість англomовного педагога і лінгвіста у комунікативних контактах педагогічного дискурсу. Предметом розвідки виступає креативна вербальна а невербальна діяльність англomовного викладача в екологічному середовищі педагогічного дискурсу.

Дискурсивна особистість інтерпретується як комплексний когнітивно-комунікативний феномен, один із аспектів прояву мовної особистості, що демонструє її дискурсивні характеристики [1, с. 46-47], розширює межі розуміння комунікативної особистості, відбиваючи індивідуальну здатність гнучко реагувати на комунікативне оточення, враховувати всі компоненти мовного і немовного характеру, з яких складається комунікативний процес [4, с. 233-237].

Універсальною рисою дискурсивної особистості людини є креативність, яка передбачає реалізацію її творчих здібностей у її комунікативній діяльності. На думку В.О. Самохіної, з екологічної точки зору, креативність суб'єкта є його визначною характеристикою. Іншою важливою ознакою креативної дискурсивної особистості є її взаємодія з людьми у творчій діяльності [3, с. 19-26].

Попри те, що сучасне суспільство демонструє відхід від традиційних цінностей, жорсткішу міжгенераційну конфронтацію, порушення суспільних

норм і конвенцій, що викликає неприйняття й нехтування інтересами інших, позитивне спілкування є основою ефективної взаємодії і співробітництва в освітньому процесі Великої Британії та США. До базових компетентностей британського викладача [2] відносять: співробітництво і взаємодію зі студентами та іншим педагогічним персоналом; ефективну співпрацю з місцевою громадою; відмінні комунікаційні вміння; використання сучасних навчальних методів, які потребують інтерактивної взаємодії; сприяння створенню надійного і поважливого середовища; толерантність як засаду політики інклюзивності; оптимістичну установку, оскільки педагог апріорі має вірити в те, що студент досягне успіху тощо. До того ж, комунікативною нормою англomовців є дотримання екологічних норм спілкування, етикету, традицій та ритуалів, заснованих на комунікативній категорії ВВІЧЛИВІСТЬ, що створює основу ефективного спілкування в межах різних підтипів інституційного дискурсу.

У цілому британські та американські викладачі демонструють високу комунікативну обізнаність, прихильність до норм інституційного спілкування, лояльність до педагогічного процесу, студенто-орієнтованість у будь яких ситуаціях спілкування. Основними рисами креативної дискурсивної особистості визначено нестандартне мислення, яскраву індивідуальність, парадоксальні особистісні й творчі прояви комунікативної поведінки у професійній діяльності. Креативний викладач – це лідер, носій нових знань, ерудит, що повсякденно проявляє талант натхнення й інтенції творця до спонукання студентів критично мислити, створювати власне, бачити новизну у банальних речах, помічати несподіване тощо. Креативна мовленнєва діяльність англomовного викладача в екологічному середовищі педагогічного дискурсу передбачає увагу до слова, яке може стати потужним знаряддям конструктивного впливу.

Література:

1. Монастирська Л. В. Дискурсивна особистість у сучасній лінгвістиці. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 39. том 3. С. 46–57.
2. Семенець-Орлова І. А. Великобританія: нові вчителі для нового суспільства. URL: http://education-ua.org/ua/porivnyalna_pedagogika/460-velikobritaniya-novi-vchiteli-dlya-novogo-suspilstva
3. Самохіна В.О. Креативна дискурсивна особистість в екосистемі творчої діяльності. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов». Випуск 90. 2019. С. 19-26.
4. Солощук Л. В. Вербальні та невербальні аспекти дискурсивної взаємодії як відображення полікодової природи комунікативного процесу. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Розділ III. Дискурсознавство. Текстологія. Літературознавство. 2013. № 19. С. 233–237.

ІНТЕРМЕДІАЛЬНІСТЬ ЯК АВТОРСЬКА СТРАТЕГІЯ В РОМАНІ Е.-Е. ШМІТТА “LE DÉFI DE JÉRUSALEM”

Юрченко В. В.,
доцент кафедри іноземних мов НТУ «ХП»,
Харків, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0263-1941>

Summary. *The paper deals with intermediality as one of the author's discourse-creating strategies in a non-fictional prose narrative. The manifestations of the intermediality in E.-E. Schmitt's autobiographical novel 'Le défi de Jérusalem' are identified and described, the purposes of using the intermediality strategy are briefly characterised.*

Key words: *author's creative strategy, Eric-Emmanuel Schmitt, inter-artistic relations, intermediality, theory of intermediality, pilgrimage literature*

Інтермедіальність як «внутрішньотекстова взаємодія у літературному творі семіотичних кодів різних мистецтв» [1, с. 210] або «спосіб кореляції мистецьких явищ, наявність у художньому творі елементів, транспонованих з інших видів мистецтва» [6, с. 26] знаходиться в фокусі уваги багатьох сучасних дослідників [1; 3; 6]. Зокрема, деякі вітчизняні автори приділяють увагу питанню реалізації інтермедіальних стратегій в художніх творах [2; 4; 5]. Інтермедіальність як характеристика нефікційного прозового тексту, тематично

не пов'язаного із сферою мистецтва, раніше не досліджувалася. Відповідно, метою даної роботи є виявити й описати інтермедіальні зв'язки в тексті роману Е.-Е. Шмітта «Le défi de Jérusalem», охарактеризувавши художні прийоми їх репрезентації та цілі застосування інтермедіальності як авторської стратегії.

Інтермедіальність в романі Е.-Е. Шмітта «Le défi de Jérusalem» має форму наступних міжмистецьких зв'язків: 1) література + живопис: згадки про творчість всесвітньо відомих митців Фра Анжеліко, Леонардо да Вінчі, Рафаеля, Караваджо, Мікеланджело, Рубенса, Рембрандта, Далі [7, с. 23, 36], екфразис відомого шедевр живопису – «Тайної вечері» Леонардо да Вінчі [7, с. 159-160]; 2) література+музика: автор, знавець та поціновувач музики, який свого часу отримав музичну початкову освіту, наводить в романі екфразис «Magnificat» Йоганна Себастьяна Баха, використовує спеціалізовану лексику, згадує відомих композиторів (Ласс, Палестрина, Монтеверді, Шарпентьє, Вівальді, Брукнер, Пярт) [7, с. 113-114], подекуди надає коментарі щодо музичного оформлення богослужінь [7, с.122-123]; 3) література+архітектура: численні описи пам'яток архітектури Святої Землі, серед яких базиліка Благовіщення, Церква першості апостола Петра, церква Блаженств, базиліка Преображення Господнього, базиліка Різдва Христового та інші – автор описує зовнішній вигляд і інтер'єр вказаних храмів, дає характеристику творчої манери архітектора Антоніо Барлуцці, автора більшості зазначених архітектурних пам'яток [7, с. 53, 74, 113, 122, 144]; 4) література+театр: автор є відомим драматургом, тому деякі події викликають в нього асоціації з театральним життям [7, с. 76, 126], зокрема, специфіку ставлення суспільства до арабо-ізраїльського конфлікту він пояснює, вживаючи термінологію драматургії [7, с. 94-96]; 5) література+кіно: в романі наявні елементи кінопоетики – монтажність, зміна ракурсів, увага до окремих деталей, візуальний символізм.

Прийомами репрезентації інтермедіальності в тексті «Le défi de Jérusalem» є: 1) відсилка або згадка (певні митці або їх твори згадуються в тексті роману); 2) критика, коментар; 3) екфразис (опис мистецького твору); 4) вживання

спеціалізованої лексики з інших сфер мистецтва; 5) вживання художніх прийомів з інших сфер мистецтва.

Отже, слід вважати інтермедіальність авторською стратегією, свідоме використання якої в тексті сприяє досягненню певних цілей в межах загального творчого задуму. Такими цілями, на наш погляд, є: а) самохарактеристика автора як непересічної, талановитої особистості; б) осучаснення паломницького дискурсу в досліджуваному романі; в) увиразнення нефікційного прозового тексту; г) популяризація християнського релігійного світогляду.

Література:

1. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство: Підручник. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 430 с.
2. Левицька О. Інтермедіальні стратегії у біографічних романах про художників (на матеріалі біографічних творів В. Домонтовича про Вінсента ван Гога та Ральфа Дутлі про Хаїма Сутіна). *Літературний процес: методологія, імена, тенденції. Збірник наукових праць (філологічні науки)*. 2021. № 18. 41–47.
3. Лупак Н. Культурносеміотичний, мадіатехнологічний, комунікативний підходи у дослідженні поняття «інтермедіальність». *Science Review*. 2019. №6(23). 21–27.
4. Маценка С. Партитура роману: монографія. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 528 с.
5. Мочернюк Н. Поза контекстом: Інтермедіальні стратегії літературної творчості українських письменників-художників міжвоєння: монографія. Львів, 2018. 392 с.
6. Просалова В. Інтермедіальні аспекти новітньої української літератури. Монографія. Донецьк: ДонНУ, 2014. 154 с.
7. Schmitt É.-E. *Le défi de Jérusalem: roman*. Paris: Albin Michel, 2023. 218 p.

ФОРМУВАННЯ ГНУЧКИХ НАВИЧОК У ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ

ФАХІВЦІВ-ФІЛОЛОГІВ

Язловицька О.В.,

доцент кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,

Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7326-1234>

Summary: *The study highlights the importance of developing soft skills to enhance philology students' competitiveness in the labor market. It categorizes essential soft skills and emphasizes the need for continuous personal development, particularly*

through active engagement in academic activities, to ensure success in both academic and professional environments.

Keywords: *cognitive skills, communication, professional development. self-management, soft skills.*

У сучасному світі швидких змін та високої конкуренції на ринку праці розвиток гнучких навичок (“soft skills”) стає однією з ключових умов професійного успіху. Гнучкі навички – це особистісні, соціальні та міжособистісні компетенції, які сприяють ефективній взаємодії з іншими людьми та успішній реалізації професійних завдань [3, с. 165; 5, с. 66]. На відміну від професійних (“hard skills”), які є технічними та вимірюваними, гнучким навички важко формалізувати, проте їх роль у забезпеченні конкурентоспроможності фахівців зростає. Для фахівців у галузі філології гнучкі навички стають основою для ефективної комунікації у міжкультурному середовищі, здатності до критичного аналізу текстів та інформації, успішної роботи у командах і побудови професійних зв’язків, самодисципліни та адаптації до змінних умов праці [1, с. 264; 4, с. 147–148].

До основних складових гнучких навичок відносяться навички ефективної комунікації, навички ефективного мислення (когнітивні навички), навички self-менеджменту та управлінські навички [2, с. 260–270].

Ефективна комунікація є основою професійної діяльності філологів, адже вона включає вміння чітко висловлювати думки, уважно слухати та надавати конструктивний зворотний зв’язок. Наприклад: проведення дебатів або дискусій на актуальні соціо-культурні теми сприяє формуванню аргументованих висловлювань; практика написання структурованих текстів (есе або ділові листи) розвиває чіткість і лаконічність висловлювань.; вправи на активне слухання сприяють формуванню навичок ефективного спілкування. Навички критичного мислення дозволяють філологам аналізувати інформацію та робити аргументовані висновки, адаптивність і креативність – знаходити оригінальні підходи до вирішення завдань. Наприклад, аналіз текстів та написання креативних текстів сприяють розвитку критичного мислення та

творчого аналізу. Здатність працювати в команді є важливою для філолога, оскільки вимагає управлінських та соціальних навичок. Співпраця з колегами допомагає досягати спільних цілей та створювати позитивну атмосферу в колективі. Розвиток цих навичок відбувається шляхом участі у групових проєктах (створення презентацій, рольові дискусії, взаємне навчання тощо).

Розвиток гнучких навичок є важливим етапом підготовки філологів, формуючи основу для професійного успіху та здатності до адаптації й співпраці в міждисциплінарних умовах. Опанування цих навичок сприяє не лише індивідуальному зростанню, а й створенню інноваційних підходів у вирішенні професійних завдань.

Література:

1. Гайденок Ю., Бондаренко О. Ділова гра як засіб розвитку soft skills у процесі навчання іноземній мові професійного спілкування. *Актуальні питання гуманітарних наук. Серія «Педагогіка»*. 2023. Вип. 59. Т. 1. 262–268.
2. Глейзер Н. В., Говорова Т. С., Слинченко В. І. Soft skills сучасного педагога. *Наумовські читання: матеріали XIX наук.-метод. конф. здобувачів вищої освіти та молодих учених, присвяч. року мат. освіти в Україні (Харків, 23-24 листопада 2021 р.)*. Харків: нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2022. 269–271.
3. Коваль К. О. Розвиток "soft skills" у студентів – один з чинників для їх працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2015. № 2. 162–167.
4. Schulz B. The importance of soft skills: Education beyond academic knowledge. *Nawa Journal of Communication*. 2008. 2(1). 146–154.
5. Vasanthakumari S. Soft skills and its application in work place. *World Journal of Advanced Research and Reviews*. 2019. 3(2). 066–072.

ЗМІСТ

Abaschnik V. O.	
UKRAINE IN DER „SÜDDEUTSCHEN ZEITUNG“ ENDE 2024.....	5
Ахмедова Е. Д.	
ПРОЦЕДУРА ДОДАВАННЯ ХУДОЖНІХ ПОРІВНЯНЬ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ В МЕЖАХ СТРАТЕГІЇ ОДОМАШНЕННЯ.....	7
Безвесільна Н.Т.	
НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ТВОРЧИЙ ПРОЦЕС.....	9
Безкровний Я.Ю.	
ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ФАХОВОМУ ПЕРЕКЛАДІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	11
Безсонова Н. С., Радченко О. І. ДОРЕЧНІСТЬ ТА ЕКОЛОГІЧНІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ ЛЮДИНИ ТА ШІ В КОНТЕКСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	13
Безугла Л. Р.	
МОВЛЕННЄВОАКТОВИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ МУЛЬТИМОДАЛЬНИХ ТЕКСТІВ.....	16
Бербенець Д. В.	
МЕТАКОМУНІКАТИВНІ ВИСЛОВЛЕННЯ У ФОРМІ РИТОРИЧНИХ ПИТАНЬ У НІМЕЦЬКОМОВНИХ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТАХ.....	18
Byelozyorova O.M.	
DAS FREMDSPRACHENDIDAKTISCHE POTENZIAL VON KÜNSTLERISCHEN BILDMEDIEN – IMPULSE FÜR DIE FÄCHERÜBERGREIFENDE DaF-UNTERRICHTSPRAXIS.....	20
Bondarenko I. V.	
MEME AS A COGNITIVE NARRATIVE STUCTURE: METHODOLOGICAL FRAMEWORK.....	22
Броварська І. А.	
КОНЦЕПТУАЛЬНІ МЕТАФОРИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ В АМЕРИКАНСЬКОМУ МЕДІЙНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ НАРАТИВІ.....	24
Вороніна К.В.	
ЗАСТОСУВАННЯ КОРПУСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ.....	26

Ганзін В. В.	
КРИТИЧНИЙ ДИСКУРС-АНАЛІЗ ЯК МЕТОД ДОСЛІДЖЕННЯ ДИСКУРСУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	29
Нladkykh I. O.	
DER EINSATZ VON KÜNSTLICHER INTELLIGENZ IM DAF - UNTERRICHT.....	31
Гуменюк А.В.	
КОРПУСНИЙ МЕТОД У ВИЯВЛЕННІ ВАЛЕНТНОСТІ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ІМЕНІ КОНЦЕПТУ UKRAINIAN RESILIENCE...	33
Нuslenko I. Yu.	
THE INTEGRATION OF AI-RELATED TOOLS IN TEACHING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE.....	35
Думченко Б.В., Змійова І.В.	
ЕМОЦІЙНО-ОЦІНОЧНИЙ КОМПОНЕНТ КОНЦЕПТУ ПОЛІТИК.....	37
Zhabotynska S. A., Chernenko I. V.	
UKRAINIAN HERITAGE AT THE TIME OF WAR: A PAN-EUROPEAN MEDIA NARRATIVE.....	39
Зацеркляна Д. О.	
ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ТРУДНОЩІВ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ ОНЛАЙН.....	41
Змійова І.В., Паненко І.О.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ VS ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	43
Ільїна О. В.	
ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ ЗІРКА В МОВОТВОРЧОСТІ Ю. М. МУШКЕТІКА.....	45
Кальниченко О. А., Кальниченко Н.М.	
ПЕРЕКЛАДИ В ГАЛУЗІ ГУМАНІТАРНИХ ТА СУСПІЛЬНИХ НАУК В УКРАЇНІ В 1920-1930-Х РОКАХ.....	47
Калюжна А. Б.	
ПОНЯТТЄВІ СКЛАДНИКИ КОНЦЕПТУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ В ДИСКУРСІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН.....	49

Карпусенко М.В., Карпусенко Н.В. СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АМЕРИКАНСЬКОГО ПЕРЕДВИБОРЧОГО ДИСКУРСУ (НА ПРИКЛАДІ ДЕБАТІВ МІЖ Д. ТРАМПОМ ТА К. ГАРРІС).....	52
Конєва М. З. МОДЕЛЬ СЕРЕДОВИЩА АКАДЕМІЧНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	54
Kostenko V. G., Barkovska A. D. DIRECTIVES AS ENGAGEMENT DISCOURSE MARKERS IN DENTISTRY INFORMED CONSENTS.....	58
Котляров Д. М. РЕФЛЕКСИВНА МОДЕЛЬ САМОПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ УСНОГО ПОСЛІДОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ.....	60
Котова А. В., Туренко Р. Л. ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ГЕЙМІФІКАЦІЙ В МУДЛІ КУРСИ.....	62
Кошелева І. В. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ НАВИЧОК СЛУХАННЯ ПРИ ОВОЛОДІННІ КИТАЙСЬКОЮ МОВОЮ.....	64
Krykun A. V. EMOTIONAL CONCEPTS: REFLECTING FEELINGS IN LANGUAGE AND CULTURE.....	66
Kuznietsova O. V. CONCEPT CHECKING QUESTIONS IN TEACHING GRAMMAR.....	69
Купрікова Г. В. ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ ЗІРКА В МОВОСВІТІ М. ЧЕРНЯВСЬКОГО.....	71
Lavrinenko I. M. MEMES AS TURN-TAKING TECHNIQUE IN THE INTERNET DISCOURSE.....	74

Лаціна В. Б.

ОБ'ЄДНАНА ТЕРМІНОСИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ПРЕДМЕТ ЛІНГВІСТИЧНИХ СТУДІЙ.....76

Levine-West Glenn

A HUMAN ECOLOGICAL PERSPECTIVE OF INFORMAL LANGUAGE
LEARNING AND IMPLICATIONS FOR FORMAL LANGUAGE
EDUCATION.....78

Левін О.Є.

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ НОМІНАЦІЇ КОНЦЕПТУ МІГРАЦІЯ В АНГЛОМОВНІЙ
КАРТИНІ СВІТУ79

Лепетюха А. В.

КОНСТРУКЦІЇ З НАРАТИВНИМ ІНФІНІТИВОМ ЯК КОМПРЕСОВАНІ ТА
КІЛЬКІСНО РІВНОКОМПОНЕНТНІ СИНОНІМІЧНІ ПРЕФЕРЕНЦІАЛЬНІ
ОПЦІЇ (на матеріалі сучасної французької художньої прози).....81

Makarska Y. G.

USING MULTIMODAL METHODS AND DIGITAL TECHNOLOGIES IN
FOREIGN LANGUAGE TEACHING84

Мартинюк А. П.

СТРАТЕГІЇ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ НАЗВ КВАЗІ-РЕАЛІЙ
СВІТУ ФЕНТЕЗІ (на матеріалі романів про Гаррі Поттера Джоан
Роулінг).....86

Марченко Н. О.

ПРАГМАТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДЕСКРИПЦІЙ ОДЯГУ В
АНГЛОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ НА ПРИКЛАДІ
ОБРАЗІВ КЕТРІН, ПРИНЦЕСИ УЕЛЬСЬКОЇ.....88

Матюхіна Ю.В.

УРАХУВАННЯ МОВНИХ ЗМІН ТА ТЕНДЕНЦІЙНА ЗАНЯТТЯХ З
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....90

Medvid M. M.	
THE IMPACT OF THE MOTHER TONGUE ON THE LEARNING OF A FOREIGN LANGUAGE УРАХУВАННЯ МОВНИХ ЗМІН ТА ТЕНДЕНЦІЙНА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	92
Meleshchenko O. O.	
DONALD TRUMP'S 2024 US PRESIDENTIAL VICTORY: METAPHOR, METONYMY, CONTRAST, AND HUMOR IN INTERNET MEMES ON THE X PLATFORM.....	94
Morozova I. I., Nikolaienko V. O.	
INTRODUCTION OF BRITISH NATIVE SPEAKERS' DIALECTS IN PHONOLOGY COURSE.....	96
Нанай С. В.	
ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМ І ПОЕТИКА БУТТЯ: СПІЛЬНІСТЬ І ВІДМІННІСТЬ ПОНЯТЬ.....	98
Nedainova I. B.	
RHETORIC OF INFLUENCE IN WARTIME DISCOURSE.....	101
Онiщенко Н.А., Воробйова Л.О.	
ЦИТАТА ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ В СТВОРЕННІ ОБРАЗА НІМЕЦЬКОГО МІСТА.....	103
Павлова Л.П., Лешньова Н.О.	
БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ.....	105
Пешкова О.Г.	
ВИКОРИСТАННЯ ІІІ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ КЛАСИЧНИХ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРУДНОЩІВ.....	107
Rebrii O. V., Klimova D. N.	
THE IMAGE OF MAZEPА AS THE OBJECT OF INTERLINGUISTIC AND INTERSEMIOTIC TRANSLATION.....	110
Skrynnik Yu.S.	
MULTISEMIOTIC REPRESENTATION OF VALUES IN CINEMATIC DISCOURSE	112

Солощук Л. В., Бєлова С. Є.	
НЕПРЯМА ВІДПОВІДЬ АДРЕСАТА ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОСТІ АНГЛОМОВНОГО ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО ДИСКУРСУ.....	115
Ступницька Н.М., Ленська О.О.	
РОЛЬ КОНЦЕПТУ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ.....	117
Tashchenko G. V.	
PROPER NAMES IN “THE SANDMAN”: TRANSLATION STRATEGIES FROM ENGLISH INTO UKRAINIAN.....	119
Ткаля І.А., Гусєва Г.Г.	
ВНУТРІШНЯ МОТИВАЦІЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЧИННИК ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ.....	121
Трач Х. В.	
СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕМОЦІЙНОЇ БЛИЗЬКОСТІ У МІЖКУЛЬТУРНОМУ РОДИННОМУ ДИСКУРСІ.....	123
Тулупов О. В.	
ІДЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ.....	126
Outkina G.F., Shamaieva Iu.Iu.	
ECO-ETHICS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES.....	128
Фролова І. Є.	
ЦЕНЗУРА І ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД.....	131
Kholmohortseva I. S., Avdieienko I. M.	
ON BENEFITS AND DRAWBACKS OF USING SCREENCAST FOR TEACHER- AND PEER-FEEDBACK.....	133
Unger Sebastian	
BE TRUE WITH THE UNREAL. HOW TO INTEGRATE CHATGPT?.....	135
Черкашина Т. Ю.	
ПЕРЕКЛАД ЯК ФОРМА КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ: УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА В ІТАЛОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ 2022-2024 РОКІВ.....	137

Шевченко В. О.	
ДІАПАЗОН КОНЦЕПТУАЛЬНИХ МЕТАФОР АГРЕСІЇ В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ ВІЙНИ.....	139
Шевченко І.С.	
КОНЦЕПТУАЛЬНА МЕТАФТОНІМІЯ В АНГЛОМОВНОМУ МІГРАЦІЙНОМУ ДИСКУРСІ.....	141
Шкурченко А. Ю.	
ВСТАНОВЛЕННЯ ЗНАЧЕННЯ КОНЦЕПТІВ КРІЗЬ МІЖТЕКСТОВІ ТА ВНУТРІШНЬОТЕКСТОВІ ЗВ'ЯЗКИ: ДОСЛІДЖЕННЯ НА ОСНОВІ РОМАНУ ДЖЕКА ВЕНСА «САД ПРИНЦЕСИ СУЛЬДРУН.....	143
Шпак О. В.	
КРЕАТИВНА ДИСКУРСИВНА ОСОБИСТІСТЬ АНГЛОМОВНОГО ВИКЛАДАЧА	145
Юрченко В. В.	
ІНТЕРМЕДІАЛЬНІСТЬ ЯК АВТОРСЬКА СТРАТЕГІЯ В РОМАНІ Е.-Е. ШМІТТА “LE DÉFI DE JÉRUSALEM”.....	148
Язловицька О.В.	
ФОРМУВАННЯ ГНУЧКИХ НАВИЧОК У ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-ФІЛОЛОГІВ.....	150

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ КОМБІНОВАНОГО
ВИКОРИСТАННЯ
МОЖНА ВИКОРИСТОВУВАТИ В ЛОКАЛЬНОМУ
ТА МЕРЕЖНОМУ РЕЖИМАХ

КАРАЗІНСЬКІ ЧИТАННЯ: ЛЮДИНА. МОВА. КОМУНІКАЦІЯ

Тези доповідей XXIV Міжнародної наукової конференції
(7 лютого 2025 року, м. Харків, Україна)

Українською, англійською, німецькою мовами

Відповідальний за випуск: Оніщенко Н.А.
Технічний редактор: Лубенцева А.О.
Тексти подано у авторській редакції

Підписано до розміщення 26.05.2025. Формат 60x84/16.
Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. 4,76
Обсяг 2,7 Мб.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
м. Харків, 61022, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009 р.